

**ЛОКАЛНИ ПЛАН
АКЦИЈЕ ЗА ДЕЦУ
ГРАДА НИША**

НИШ ПО МЕРИ ДЕЦЕ

УВОДНА РЕЧ ГРАДОНАЧЕЛНИКА НИША

Локални план акције за децу Града Ниша представља још један корак ка остварењу потпуног и складног развоја личности детета.

Наш циљ-да деца расту у здравој породичној средини, у атмосфери среће, разумевања и љубави, да се развијају у миру и достојанству, био је и остаће велики задатак свих људи, одговорних за наш Град, у овом, али и у периоду који тек долази. Уверен сам да је Локални план акције за децу добра основа за надградњу свих наших зацртаних задатака.

Овом приликом желим да се захвалим свима онима који су Граду Нишу пружили техничку и несебичну подршку у току целог процеса израде Локалног плана акције за децу.

Као градоначелник Ниша имао сам и улогу председника Мултисекторског савета за израду Локалног плана акције за децу, који је чинило 19 чланова-стручњака из разних институција које се баве проблемима деце, као и представника невладиних организација.

Сматрам да нема важнијег задатка у овим тешким временима него што је побољшање квалитета и услова живота наше деце. Надам се да ће све институције, али и појединци радити удружено на реализацији једног узвишеног циља: да нам Ниш буде град по мери деце!

Градоначелник

мр Милош Симоновић

САДРЖАЈ

I. ЛОКАЛНИ ПЛАН АКЦИЈЕ ЗА ДЕЦУ – Општи део

I.1. Увод	4
I.2. Шта је ЛПА	5
I.3. Сврха и циљ израде ЛПА за децу	6
I.4. Основни принципи за израду ЛПА за децу	6
I.5. Шта садржи ЛПА	7
I.6. Основни подаци о Граду	7

II. ЛОКАЛНИ ПЛАН АКЦИЈЕ ЗА ДЕЦУ – Компоненте

II.1. СМАЊИТИ СИРОМАШТВО И ДРУШТВЕНУ ИСКЉУЧЕНОСТ ДЕЦЕ	11
Приоритет 1	13
II.2. КВАЛИТЕТНО ОБРАЗОВАЊЕ ЗА СВУ ДЕЦУ	15
Приоритет 2	18
II.3. БОЉЕ ЗДРАВЉЕ ЗА СВУ ДЕЦУ	25
Приоритет 3	28
II.4. УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА И ПРАВА ДЕЦЕ СА ТЕШКОЋАМА У РАЗВОЈУ	32
Приоритет 4	35
II.5. УНАПРЕДИТИ ПОЛОЖАЈ ДЕЦЕ БЕЗ РОДИТЕЉСКОГ И БЕЗ АДЕКВАТНОГ РОДИТЕЉСКОГ СТАРАЊА	38
Приоритет 5	39
II.6. ОБРАЗОВАЊЕ РОМСКЕ ДЕЦЕ	42
Приоритет 6	45
II. 7. ЗАШТИТА ДЕЦЕ ОД ЗЛОСТАВЉАЊА, ЗАНЕМАРИВАЊА, ИСКОРИШЋАВАЊА И НАСИЉА	50
Приоритет 7	52
II.8. КВАЛИТЕТНО СЛОБОДНО ВРЕМЕ, КУЛТУРА И СПОРТ	55
Приоритет 8	58
II.9. ИНФОРМИСАНОСТ ДЕЦЕ И РОДИТЕЉА О ДЕЦИ	61
Приоритет 9	63
II.10. ЈАЧАЊЕ КАПАЦИТЕТА ГРАДА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА ДЕЦЕ	65
Приоритет 10	65
Легенда	65

III. ПРИЛОГ – Табела циљева, активности и индикатора ЛПА	66
--	----

ЛОКАЛНИ ПЛАН АКЦИЈЕ ЗА ДЕЦУ

I ОПШТИ ДЕО

Скупштина Града Ниша је у децембру 2008. године донела Одлуку о приступању изради Локалног плана акције за децу Града Ниша. Уследила је идентификација свих служби задужених за бригу о деци у локалној заједници, након чега је Градоначелник Града Ниша, мр Милош Симоновић, образовао стручно радно тело – Мултисекторски савет за израду Локалног плана акције (ЛПА) за децу Града Ниша

Након процеса прикупљања и анализе информација о стању и положају деце и породица у Нишској територији Града Ниша, уследило је испитивање њихових потреба и идентификовање услуга које недостају. Организован је низ консултација са децом и породицама, као и широка јавна расправа о Нацрту Локалног плана акције за децу Града Ниша, а резултати целокупног процеса су укључени у овај план. Партиципација деце и родитеља је најзначајнији методолошки принцип коришћен у току израде овог документа. Представница деце била је члан Мултисекторског савета испред Тима деце који су чинили ученици нишких средњих школа.

Локални план акције (ЛПА) за децу Града Ниша резултат је заједничког рада Мултисекторског Савета, односно, представника свих институција за бригу о деци у граду, невладиних организација, деце и родитеља. У току израде овог документа деца и родитељи били су активно укључени и дали свој значајан допринос у препознавању постојећих проблема и предлагању решења за њихово превазилажење.

I.1. УВОД

Локални план акције за децу Града Ниша представља стратешки документ града којим се дефинише политика према деци, а који је резултат рада Мултисекторског Савета за израду Локалног плана акције за децу Града Ниша и тематских тимова уз активно учешће деце и породица.

Град Ниш је препознао значај заједничког планирања заштите деце у локалној заједници, као могућност да унапреди бригу о деци и адекватније одговори на потребе деце и породица у заједници. Кроз Локални план акције за децу град ће повезати све социјалне партнере у локалној заједници и укључити их у решавање проблема деце, и на тај начин допринети локализацији Националног плана акције за децу и спровођењу националне политике за децу

Мултисекторски савет за израду Локалног плана акције за децу чине представници свих установа задужених за бригу о деци у Граду Нишу, Републичког завода за статистику - Одељења у Нишу, као и представници свих нишких општина и представници невладиних организација из Ниша које активно раде са децом и младима, као и представница деце.

Овај документ је резултат опсежног истраживања, истрајног и дуготрајног рада свих чланова Мултисекторског савета за израду Локалног плана акције за децу.

Мултисекторски савет чине:

Председник савета - мр Милош Симоновић, Градоначелник
Координатор савета- Ирена Илић, Служба за послове Градоначелника
Вођа Тима за смањење сиромаштва деце – Душица Давидовић, члан Градског већа
Заменик вође Тима за смањење сиромаштва деце – Саша Стефановић, Друштво за заштиту и унапређење менталног здравља деце и омладине
Вођа Тима за здравље деце – Др Олга Милојковић, Клиника за заштиту менталног здравља
Вођа Тима за заштиту деце без родитељског старања – Славица Ђокић, директорка Дома "Душко Радовић"
Вођа Тима за заштиту деце од насиља, занемаривања и злостављања – Љиљана Цветановић, Центар за социјални рад
Вођа Тима за образовање деце – Љиљана Радовановић - Тошић, директорка ОШ "Десанка Максимовић"
Вођа Тима за децу са сметњама у развоју – Ивана Стајковић, СОШО "14. октобар"
Вођа Тима за ромску децу – Ана Саћиповић, НВО "Освит"
Вођа Тима за квалитетно слободно време, кутуру и спорт – Олгица Бајић, Друштво за заштиту и унапређење менталног здравља деце и омладине
Вођа Тима за информисање деце, родитеља и локалне заједнице – Стела Јовановић, КЛЕР
Вођа Тима деце - Кристина Лилић
Републички завод за статистику, Одељење у Нишу – Братислав Живић
Школска управа у Нишу – Татјана Живановић
ГО Палилула – Зорица Стоиљковић, члан Општинског већа
ГО Пантелеј – Ивана Кнежевић
ГО Црвени Крст – Снежана Милетић
ГО Нишка Бања – Славица Игњатовић

Овај план односи се на период од 2010. до 2015. године.

ЛПА је усмерен ка свој деци Града Ниша, а посебно ка деци из сиромашних породица, деци са тешкоћама у развоју, деци без родитељског старања, деци жртвама насиља и занемаривања, деци из ромске популације.

Процес планирања је основа за унапређење положаја све деце у Нишу у свим кључним областима за њихов правилан развој. Процес планирања омогућује да се идентификују потребе деце и породица у граду и да се постигне најекономичније искоришћавање локалних ресурса. Планирањем на локалном нивоу превазилазе се недостаци садашњег модела планирања на централном нивоу и идентификују услуге које могу адекватно да одговоре на потребе деце и породица.

1.2. Шта је ЛПА?

Локални план акције (ЛПА) за децу је документ који предвиђа даље кораке локалне самоуправе ка унапређењу услова у којима живе, расту и развијају сва деца у Нишу. ЛПА предвиђа на који ће начин локална самоуправа у сарадњи са осталим партнерима радити на стварању окружења које подстиче развој деце и ствара услове за њихово активно учешће у животу локалне заједнице.

Израдом и усвајањем ЛПА за децу локална заједница показује спремност и вољу да ради на стварању града који ће бити по мери деце, који ће узети у обзир потребе деце,

који ће саслушати децу и уважити њихово мишљење. Одлуком да приступи изради ЛПА локална самоуправа показује да им је на првом месту добробит деце, квалитет њиховог живота, образовања, здравља, безбедност и брига о сваком детету да се развија у складу са својим могућностима.

Локални план акције треба да обезбеди спровођење Националног плана акције за децу уз анализу стања и уважавање потреба локалне заједнице, а нарочито сиромашне деце, и омогући дефинисање мера и акција за стварање погодног окружења за сву децу у складу са принципима Конвенције о правима детета, укључујући мере у области смањења сиромаштва, у области здравља, образовања, заштите деце ометене у развоју, деце без родитељског старања, деце изложене злостављању, искоришћавању, занемаривању и насиљу.

ЛПА дефинише краткорочне, средњорочне и дугорочне мере и приоритетне акције ради стварања окружења које подстиче развој деце и ствара услове за њихово активно учешће у животу локалне заједнице. ЛПА за децу је инструмент за остварење права детета и побољшање положаја деце у локалним заједницама, као и инструмент помоћу којег се може обезбедити равноправан третман све деце, посебно деце из маргинализованих група.

I.3. Сврха и циљ израде ЛПА за децу

Циљ израде локалног плана акције за децу јесте унапређење положаја све деце и остваривање права детета кроз јачање координираних, економичних и одрживих служби за заштиту деце.

Локалним планом акције за децу Града Ниша су обухваћене приоритетне мере, активности и програми које треба предузети у наредним годинама како би се остварили што повољнији услови за живот деце и њихово укључивање у друштво.

I.4. Основни принципи за израду ЛПА за децу

Локални план акције за децу града Ниша усклађен је и заснива се на више домаћих и међународних докумената:

- Конвенција о правима детета УН
- Миленијумски циљева развоја УН
- Свет по мери деце
- Национални план акције за децу Владе Републике Србије
- Национална стратегија за младе Владе Републике Србије
- Стратегија за смањење сиромаштва у Србији
- Квалитетно образовање за све
- Национална стратегија за превенцију и заштиту деце од насиља
- Стратегија за унапређење положаја Рома

Локални план акције за децу Града Ниша у складу је са кључним принципима Националног плана акције за децу:

- смањење сиромаштва деце;
- квалитетно образовање за сву децу;
- боље здравље за сву децу;
- унапређење положаја и права деце са сметњама у развоју;

- заштита права деце без родитељског старања;
- заштита деце од злостављања, занемаривања, искоришћавања и насиља;
- јачање капацитета земље за решавање проблема деце.

Локални план акције за децу града Ниша заснива се на следећим принципима:

- подршка деци и породицама;
- поштовање достојанства личности и поверљивост информација о појединцу;
- приступ квалитетној здравственој заштити, образовању и услугама социјалне заштите свој деци и породицама;
- активна партиципација деце и породица у процесима одлучивања;
- право на избор и на савет у току доношења одлука.

I.5. Шта садржи ЛПА

Мултисекторски савет дефинисао је 10 приоритетних области ЛПА:

1. Смањење сиромаштва деце
2. Унапређење образовања
3. Здравље деце
4. Унапређење положаја деце са тешкоћама у развоју
5. Положај и права деце без родитељског старања
6. Унапређење положаја и права ромске деце
7. Заштита деце од злостављања и занемаривања
8. Квалитетно слободно време, култура и спорт
9. Информисаност деце и родитеља о деци
10. Јачање капацитета града за унапређење положаја деце

Детаљни описи ситуације, анализе стања и предлози решења који се односе на поједине категорије деце дати су у наредним поглављима и дефинишу циљеве и активности за реализацију ЛПА за децу Града Ниша.

I.6. Основни подаци о Граду

Град Ниш је административни, културни и привредни центар југоисточне Србије. Захвата површину од 596,71км², на на којој се простире пет градских општина: ГО Медиана, ГО Нишка Бања, ГО Палилула, ГО Црвени Крст и ГО Пантелеј, са 68 приградских и сеоских насеља. После Београда и Новог Сада, Ниш је трећи по величини град у Србији који се налази на раскрсници најважнијих балканских и европских саобраћајних праваца. У Нишу се магистрални правац, који води са севера, долином Мораве из правца Београда, раздваја на правац ка југу, долином Вардара према Солуну и Атини, и правац ка истоку, долином Нишаве и Марице према Софији, Истанбулу и даље ка Блиском Истоку. Ниш је универзитетски центар са око 30 000 студената.

Према Попису становништва из 2002. године Град Ниш има 250 518 становника, а само градско језгро 173 724 становника. Од формирања нових градских општина, након 2002. године територија града је редефинисана. Густина насељености износи 421 ст/км², што је скоро пет пута изнад републичког просека. Густина становништва је већа од просека Србије и у сеоским подручјима. У централном делу Града густина становништва достиже 520 ст/км².

Етничка структура становништва је приказана у Табели 1. Према статистичком годишњаку у Нишу живе припадници 26 етничких група. Најбројнију и највидљивију етничку мањинску групу у граду чине Роми. По попису од 2002. године у Нишу је насељено 5.687 Рома. Неформални, стварни, број припадника ромске заједнице је неколико пута већи. Према попису из 2002. године, 51,6% становништва Града је аутохтоно, а 47,4% досељеничко. Највећи број је дошао из других општина Републике Србије (30%), из нишког региона (10%), из бивших република СФРЈ (5%) и из других административних центара (3,5%).

Табела 1: Етничка структура становништва Града Ниша

Национална припадност	Број становника
Срби	235 657
Роми	5 687
Црногорци	846
Бугари	799
Македонци	715
Југословени	664
Хрвати	417
Муслимани	89
Бошњаци	24
Остали	5628
Укупно	250518

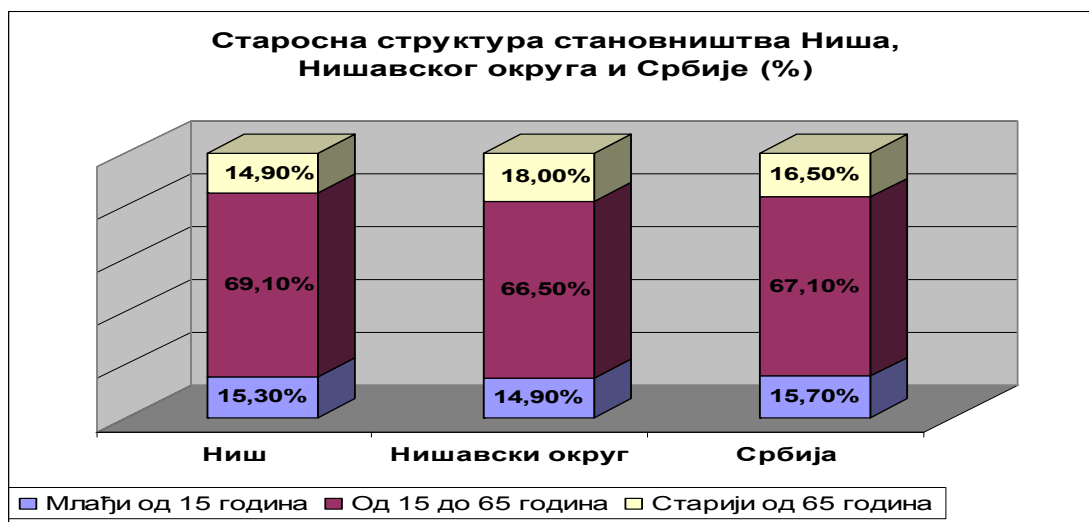
У Нишу поред традиционалних цркава и верских заједница (православна, католичка, исламска, јеврејска) постоји и неколико мањих верских заједница (баптистичка, адвентистичка и др.) У граду нема изражене верске нетрпељивости.

Табела 2: Старосна структура становништва Ниша према Попису становништва из 2002.године

0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65+	Укупно
10997	13068	14362	16565	17463	17570	16540	17158	17630	20764	20568	13997	14896	37412	250518

Просечна старост становништва је 40,3 године. Процентуално учешће старог становништва (65 и више година старости) је порасло са 10% на 14% између два последња пописа, док се у исто време удео младих до 24-те године старости смањило са 32% на 29%. Очекивано трајање живота за децу рођену после 2000. године је 72 за мушкарце и 75 година за жене.

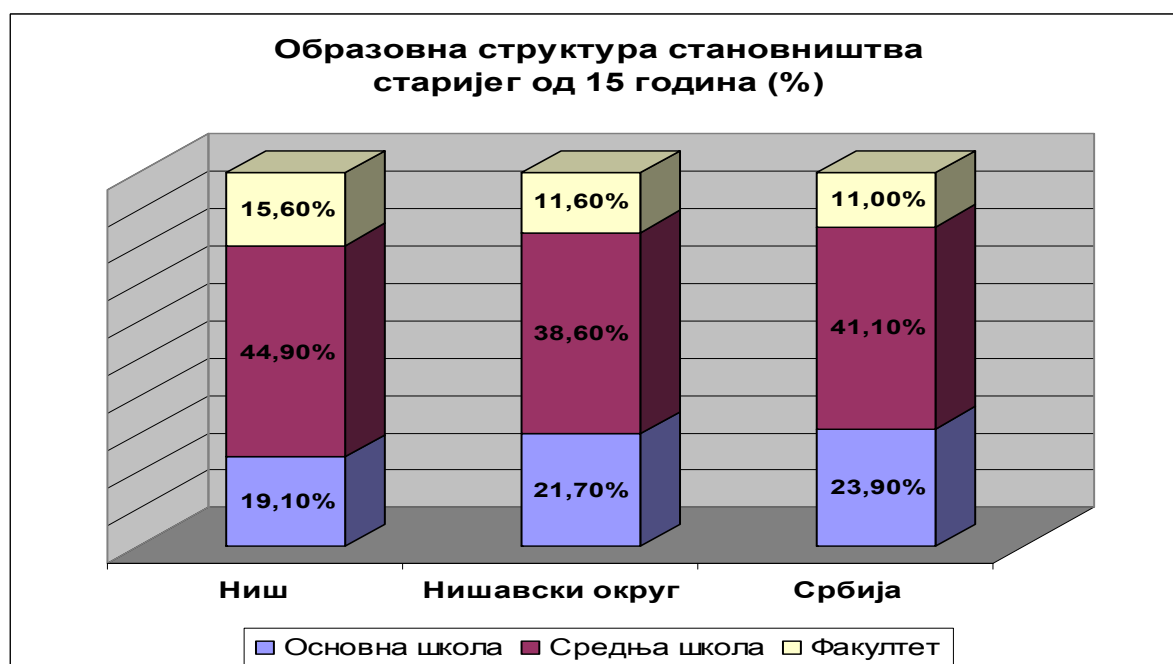
Графикон 1: Старосна структура становништва Ниша

Табела 3: Полна структура становништва у Нишу према попису становништва из 2002.године

	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65+
женско	5413	6355	7132	8063	8639	8910	8477	8851	8957	10576	10451	7152	7748	2145 5
укупно	1099 7	13068	14362	16565	17463	17570	1654 0	1715 8	1763 0	20764	20568	13997	14896	3741 2

Образовна структура становника Ниша представљена је на графикону 2.

Као што се из гарфикана 2 види, према образовној структури доминира становништво са средњошколским образовањем (44,90%) и релативно је висок проценат становништва без квалификације, односно само са основном школом (15,60%).

Табела 4: Најзначајнији подаци о животном стандарду домаћинства у Граду Нишу

Број породичних домаћинастава	преко 85 000
Просечан број чланова домаћинства	2,9
Процењени број домаћинастава која живе на граници сиромаштва	12 000 (14%)
Процењени број домаћинастава са ниским животним стандардом	42 000 (50%)
Процењени број домаћинастава са средњим животним стандардом	18 500 (21%)
Процењени број домаћинастава са средње високим животним стандардом	8 500 (10%)
Процењени број домаћинастава са високим животним стандардом	4 200 (5%)

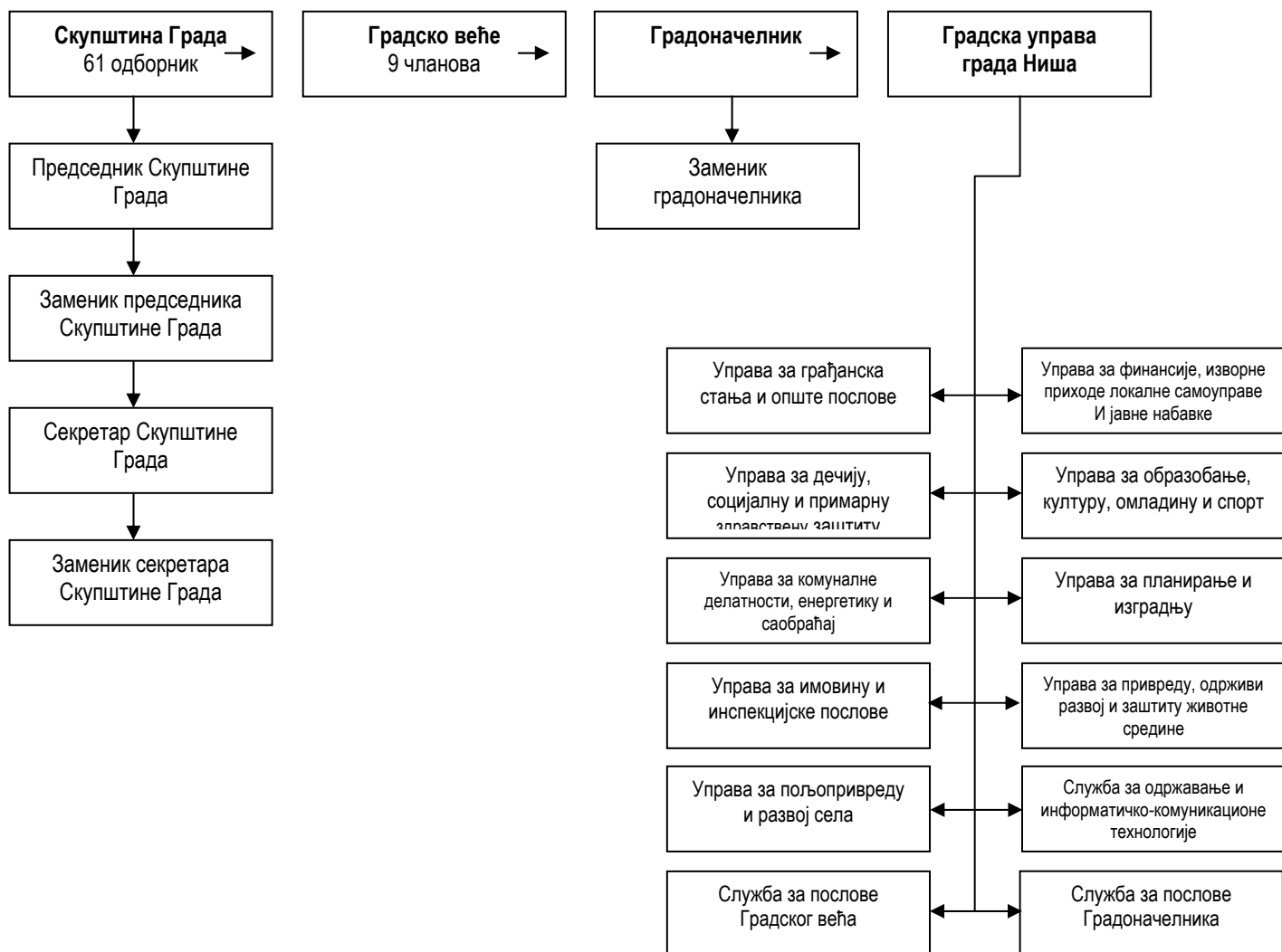
На територији Града Ниша послује 7502 предузетника, 2457 привредних друштава, 481 установа и 1686 других правних лица. И поред тога, актуелна привреда у Нишу није довољно развијена; висока је стопа незапослености. Реструктурирање великих привредних система и комуналних предузећа и проналажење стратешких партнера у поступку приватизације су у процесу.

Табела 5: Главни социјално-економски показатељи у граду Нишу¹

Остварени друштвени производ по становнику (2005)	172202 дин.
Народни доходак по становнику (2005)	149971 дин.
Број радно-способног становништва (2006)	175611
Број радно активног становништва (2007)	115524
Стопа запослености активног становништва (2007)	67,7%
Стопа незапослености активног становништва (2007)	32,3%

¹ извор:Статистички годишњак града Ниша

Шема 1: Организациона структура града – органограм локалне самоуправе

II ЛОКАЛНИ ПЛАН АКЦИЈЕ ЗА ДЕЦУ КОМПОНЕНТЕ

II. 1. СМАЊИТИ СИРОМАШТВО И ДРУШТВЕНУ ИСКЉУЧЕНОСТ ДЕЦЕ

Тренутно стање

Актуелна привреда у Нишу није довољно развијена; висока је стопа незапослености; реструктурирање великих привредних система и комуналних предузећа и проналажење стратешких партнера у поступку приватизације су у процесу.

Према процени која је урађена за Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у Граду Нишу за период од 2009. до 2013, процењени број домаћинстава која живе на граници сиромаштва је 12000 (14%), а број домаћинстава са ниским животним стандардом је 42 000 (50%).

Према извештају нишког Центра за социјални рад од укупног броја домаћинстава 63 %, није у стању да редовно измирује своје обавезе по основу становања. Најугроженија домаћинства на нашој територији су сеоска, домаћинства из категорије социјално угрожених и рањивих друштвених група - ромска, расељена и избегла лица.²

На основу података којима располаже Национална служба запошљавања, Филијала Ниш, на евиденцији дана 31.03.2010. године у Граду Нишу налази се 35001 незапослено лице, од тога је 19047 жена. Целокупну ситуацију, додатно отежава велики број избеглих и интерно расељених лица.

На евиденцији Филијале за запошљавање Ниш, налазе се расељена лица, која су корисници привремене новчане накнаде. Било је око хиљаду пријављених, међутим број се смањује из разлога запослења и већег броја лица која стичу услов за пензију. На задњем списку за исплату, било је 779 таквих лица.

Број дуготрајно незапослених лица у граду Нишу, а на основу евиденције Филијале Ниш на дан 31.03.2010. године преко 1 године чекања је 23941 лице, од тога су 13832 жене. Преко 10 година чека 3277 лица, од тога је 2317 жена.

Број незапослених лица старости од 15 до 19 година у Граду Нишу, а на евиденцији Националне службе за запошљавање, Филијале Ниш, на дан 31.03.2010. године је 674 лица, од тога је 283 жена.

Највише незапослених лица је са трећим и четвртим степеном стручне спреме. У нашој средини постоји потреба за високо стручним кадровима с тим што је присутна несразмера у понуди и потражњи одређених профила. Дипломирани економисти, правници и доктори медицине чине највећи проценат незапослених. Са четвртим степеном стручне спреме највећи број незапослених чине матуранти Гимназије и економски техничари. Најтеже са трећим степеном стручне спреме се запошљавају трговци и фризерски.

У образовној структури становништва Града Ниша доминира становништво са завршеном средњом школом, чак 44,9 %. Завршену основну школу има 19,1 %, 17 % завршен VI, а VII степен стручне спреме има 15,6 %. Процент становништва са само завршеном

²Извештај о раду центра за социјални рад за 2008. Годину „С в е т и С а в а” – Ниш, 06. Фебруар 2009.

основном школом указује на потребу за дошколовањем, доквалификацијама, преквалификацијама. У просеку у последњих 10 година основну школу заврши сваке године око 3000 ученика, средњу школу око 4000, а дипломира око 1500 студената.

Половина ромске популација млађа је од 25 година, а само 4% становништва је старија од 60 година. Процент незапослених је 4 пута већи у односу на Србе. Око 30 % становника ромске популације прима неки од видова социјалне заштите. У три насеља у Граду живе углавном у изузетно лошим стамбеним условима. Београд Мала (МК „12. Фебруар“), Сточни трг (МК „Ђука Динић“), Црвена Звезда (МК „Црвена Звезда“) су насеља у Нишу која су настањена Ромима. Сточни трг и Црвена Звезда су углавном без водовода, канализације, неусловна и нехигијенска насеља што узрокује, нарочито у летњем периоду, појаву разних заразних болести.

Према Извештају Центра за социјални рад за 2008. годину број социо-материјално угрожене деце у 2007. био 1672, а у **2008. 2205**. Реактивирано или новоевиднетирано је 580 деце.

Број породица са оствареним правом на материјално обезбеђење је око 1400 у 2008.

Број породица којима је у току 2008. године – једном или више пута – преко Центра за социјални рад додељена једнократна новчана помоћ³ је 2261, од тога 446 породица је корисник материјалног обезбеђења, 1815 није корисник материјалног обезбеђења

Број породица којима је општина у току 2008. године – једном или више пута – једнократну новчану помоћ директно доделила⁴ је 404, од тога 66 породица је корисник материјалног обезбеђења, а 334 породица није корисник материјалног обезбеђења.

Становање уз подршку / кућа на пола пута – у 2008. број корисника је 4.

Број лица која су у току 2008. године користила исхрану (бесплатан оброк) у народној кухињи је 2701, од тога 554 су корисници материјалног обезбеђења, а 2147 није корисник материјалног обезбеђења

Број породица које су у току 2008. године остваривале попуст за плаћање комуналних трошкова 1429, од тога 163 корисник материјалног обезбеђења.

Модел добровољног радног ангажовања

У периоду од почетка спровођења добровољног радног ангажовања ангажовано је укупно 3.381 особа.

Ко су сиромашни према Анкети о животном стандарду 2007?

Особе са ниским нивоом образовања - 71.3% сиромашних домаћинстава има носиоца који има незавршену или завршену само основну школу.

Домаћинства са шест и више чланова - У 2007. години, они су чинили 17.9% укупног становништва и 33.8% сиромашних. Већи број мале деце у домаћинству значи веће сиромаштво. Домаћинства са двоје мале деце имала су индекс сиромаштва који је скоро два пута већи од просечног (12.7% према 6.6%), а домаћинства са троје и више мале деце имала су индекс сиромаштва од чак 30.5%. Међутим, ова последња група представља мали проценат сиромашних (6%). Највећи удео сиромашних чине домаћинства без мале деце, јер они чине скоро две трећине сиромашних.

Роми - Скоро половина ромског становништва (49.2%) је била сиромашна. И поред тако високог процента сиромашних, екстремно сиромашних Рома је било само 6.4%. Међутим, треба имати у виду да је АЖС обухватила само Роме који су интегрисани у основно становништво, за које се претпоставља да су у бољој материјалној ситуацији, док Роми из

³Напомене: корисник једнократне новчане помоћи је свака породица којој је барем једном у току 2008 године додељена ова врста помоћи.

⁴Поједине општине у граду, својим грађанима који живе на њиховој територији, из свог буџета издавају средства на име једнократних новчаних помоћи.

ромских насеља, који су потенцијално угроженије групације, нису обухваћени овом Анкетом.

ПРИОРИТЕТ 1: СМАЊИТИ СИРОМАШТВО И ДРУШТВЕНУ ИСКЉУЧЕНОСТ ДЕЦЕ

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1.1:

Смањити сиромаштво породица са децом кроз систем програма за подршку за њихово укључивање у социјални и економски живот заједнице

Специфични циљ 1.1.1:

Упостављен систем за континуирано мултисекторско праћење имплементације мера за смањење сиромаштва и друштвене искључености деце до 2011. године

Активности

- ✓ Успоставити јединствени мултисекторски информациони систем за прикупљање и обраду података о сиромаштву и друштвеној искључености деце
- ✓ Прикупљање података у складу са индикаторима о сиромаштву деце, друштвеној искључености деце
- ✓ Прикупљање података о неповољним срединама за живот деце

Специфични циљ 1.1.2:

Повећати број породица са децом које користе права и услуге социјалне заштите усмерене на ублажавања последица сиромаштва пружањем неопходне подршке и асистенције до 2015. године

Активности

- ✓ Унапредити информисање о програмима финансијске подршке за сиромашне породице са децом (информисање корисника на терену...)
- ✓ Побољшати таргетираност најсиромашнијих породица корисника права и услуга дефинисаних одлукама Града – право на једнократну помоћ, право на увећану једнократну помоћ, добровољно радно ангажовање
- ✓ Урадити анализу захтева за једнократном помоћи – у које сврхе се помоћ тражи
- ✓ Пружити асистенцију најсиромашнијим породицама за прикупљање потребне документације и у поступку аплицирања за остваривање права и услуга
- ✓ Смањити трошкове аплицирања за остваривање права и услуга

Специфични циљ 1.1.3.

Пружити подршку сиромашним породицама са децом кроз развијен систем услуга и програма за побољшање услова за развој и образовање сиромашне и искључене деце до 2015. године

Активности

- ✓ Развити и финансирати програме за рани развој деце од 3 до 5 година из сиромашних породица (Јаслице у крају, Дечији центри, Школа за родитеље / Помоћ родитељима, Кућне посете сиромашним породицама и саветовање)
- ✓ Изградња нових објеката (вртића) за предшколско образовање и васпитање
- ✓ Увођење и олакшавање бесплатног приступа предшколским установама као компензације неповољних породичних услова за развој за децу од 3 до 5,5 година из сиромашних породица

- ✓ Бесплатни уџбеници за децу у ППП
- ✓ Бесплатна ужина за сиромашну децу у ППП
- ✓ Обезбеђивање бесплатних уџбеника и школских материјала сиромашној деци
- ✓ Обезбеђивање школског obroка за сиромашну децу
- ✓ Обезбеђивање бесплатног превоза за сиромашну децу
- ✓ Обезбеђивање сиромашној деци бесплатне школске екскурзије и рекреативне наставе
- ✓ Оснивање Фонда за стипендирање сиромашних ученика/ца основних и средњих школа

Специфични циљ 1.1.4

Развити програм подршке за децу која су напустила школовање како би се вратила у школски систем и завршила основну и средњу школу до 2015. године

Активности

- ✓ Идентификовати децу која су напустила образовни систем редовним прикупљањем података од школа, школе за образовање одраслих, просветних инспектора и НСЗ (деца старија од 15 година која су на евиденцији НСЗ)
- ✓ Обезбеђивање бесплатног превоза до школе за одрасле
- ✓ Обезбеђивање бесплатних уџбеника и школског материјала за ученике школе за одрасле
- ✓ Обезбеђивање бесплатне ужине за ученике школе за одрасле
- ✓ Доквалификације за децу старију од 15 година која се налазе на евиденцији НСЗ без средње школе

Специфични циљ. 1.1.5.

Побољшање квалитета живота сиромашних породица са децом у руралним и нехиџијенским насељима унапређењем инфраструктуре до 2015. године

Активности

- ✓ Мапирање сиромашних средина
- ✓ Развити школе у развојне и културне центре на селу
- ✓ Развити програме и пројекте за инфраструктурно уређење сиромашних средина - унапређење и стварање инфраструктуре – вода, струја, вртићи, путеви, канализација, игралишта за децу легализација насеља

Одговорне институције

Градско веће, Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту, Управа за образовање, културу, омладину и спорт

Партнери

Мултисекторски савет за права детета, Центар за социјални рад, МП, МРСП, НСЗ, РЗС, СКГО, Школска управа, Универзитет у Нишу, НВО, приватни сектор, међународни партнери, Црвени Крст

II.2. КВАЛИТЕТНО ОБРАЗОВАЊЕ ЗА СВУ ДЕЦУ

Тренутно стање

Укупан број рођене деце која су школске доби, обухватајући и основношколски и средњошколски узраст је 32020. У овом броју обухваћена су деца од 1991 до 2003. године. Подаци из Школске управе у Нишу указују на знатно већи број ђака. По тим подацима у Нишу има 30066 ученика, који су распоређени у 33 основне школе, и 13760 ученика распоређених у 19 средњих школа. Овде су укључене и специјалне школе, основне и средње. Не постоје подаци о обухвату деце основношколског узраста основношколским образовањем.

ПРЕДШКОЛСКО ОБРАЗОВАЊЕ

Предшколско образовање у Нишу реализује предшколска установа „Пчелица“, а део обавезног предшколског образовања пред полазак у школу реализује се и у оквиру основних школа. У организационој структури предшколске установе „Пчелица“ постоји и централна дечија кухиња која припрема оброке за сву децу која похађају предшколску установу, али и допунске оброке за децу из основних школа.

У Нишу ради 19 вртића, а услуге предшколске установе користи 6236 деце, која су сврстана у 156 васпитних група.

Обавезни припремни предшколски програм одвија се у 60 васпитних група. Од овог броја 1116 деце је сврстано у васпитне групе при вртићима, док 29 група ради при школама или у прилагођеним просторима месних заједница у организацији „Пчелице“.

Допунским програмима у организацији „Пчелице“ обухваћено је 1515 деце. Реч је о корективној гимнастици, ритмичкој гимнастици, изучавању страних језика (допунски програми се формирају на бази захтева родитеља).

Исхраном коју организује „Пчелица“ обухваћено је, поред 6236 деце из предшколских група, и 1350 деце која похађају продужени боравак у 17 нишких школа, као и 3050 деце основношколског узраста која добијају допунски оброк (ужину) .

Када се анализира обухват деце из маргинализованих група у „Пчелици“, може се закључити да је овај обухват недовољан. Такође, не постоје подаци о обухвату деце обавезним припремним предшколским програмом, који је уведен као мера смањења сиромаштва и маргинализације деце. По доступним подацима 38 деце са тешкоћама у развоју користи услуге „Пчелице“, док је обухват деце из социјално депривираних слојева мали, јер је један од критеријума за пријем деце у вртић и запосленост родитеља, а то је онда у директној колизији са могућношћу укључивања деце у вртић, јер родитељи ове деце углавном не раде.

Својим васпитно-образовним радом „Пчелица“ обухвата и децу која су на дужем болничком лечењу на Хирушкој и Интерној клиници у Нишу, и на годишњем нивоу тај обухват је око 80 деце.

Важан и алармантан податак је да у Нишу на полазак и могућност уписа у вртић чека 2104 детета.

СТРУКТУРА НИШКИХ ОСНОВНИХ ШКОЛА

Општина	Број школа	Број издвојених одељења ван седишта матичних школа
Медијана	9	Нема
Палилула	7	13
Пантелеј	7	6
Црвени крст	7	16
Нишка Бања	3	9

У оквиру ОШ „Његош“ постоји школа за основно образовање одраслих, која примењује оглед Функционално основно образовање одраслих Рома.

У основним школама запослено је 2375 радника, од чега 1779 наставног особља и 596 ненаставног. То значи да се просечно један наставник бави васпитањем и образовањем 16,86 ученика. Овај просек треба узети веома условно јер сагледавамо 8 генерацијских узраста, узимајући у обзир све општине и школе. Ради поређења републички просек је 18 ученика по просветном раднику у основношколском образовању.

СТРУКТУРА НИШКИХ СРЕДЊИХ ШКОЛА

У Нишу ради 19 средњих школа. У 2 специјалне школе одвија се и основношколско и средњешколско образовање Међу њима су 4 Гимназије, и 15 средњих стручних школа. Средњу школу похађа 13760 ученика. У нишким средњим школама ученици се образују за 85 занимања, од чега је 15 занимања (одељења у форми огледа), с тенденцијом да остану као трајно опредељење школа и након завршених пројеката који их финансијски подржавају. У нишким Гимназијама постоје и специјализована одељења - филолошко у Гимназији “Стеван Сремац” које образује 30 ученика, информатичко одељење у Гимназији “Бора Станковић” које образује 30 ученика, математичко одељење и одељење за напредни програм физике у Гимназији “Светозар Марковић” где се образује 40 ученика. За образовање ових ученика ангажовани су универзитетски професори.

У средњим школама запослено је 1794 радника, од чега 1424 наставника, 333 ваннаставног особља. За рад у специјализованим одељењима ангажовано је 37 универзитетских професора. То значи да је један професор у средњој школи има 9,67 ученика, што је испод просека у односу на Републику.

СТАЊЕ ШКОЛСКИХ ОБЈЕКТА

Према подацима Управе за образовање, културу, омладину и спорт у Нишу има 101 зграда - школски објекат. Град такође располаже са 242 спортска објекта. Иако ово веома импресивно делује следећи подаци не иду на руку квалитетног образовања. Наима у Нишу 53 школе (овде се броје и издвојена одељења) нема фискултурну салу, а 39 објеката је са неадекватном водоводном и канализационом мрежом.

ОБРАЗОВАЊЕ ДЕЦЕ ИЗ МАРГИНАЛИЗОВАНИХ ГРУПА И ДЕЦЕ СА ТЕШКОЋАМА У РАЗВОЈУ

Улога локалне заједнице у остваривању ових задатака је да :

1. обезбеди физичку доступност свих објеката, уклањањем архитектонских баријера и изгради рампе на свим школским објектима;
2. обезбеди средства за набавку потребних учила;
3. обезбеди средства за стручно усавршавање наставника како би могли компетентно да индивидуализују наставу према образовним потребама деце;
4. увести у праксу афирмативне акције: бесплатни уџбеници, ужине, екскурзије, одећа, припремни програми који повећавају језичку функционалност као спремност за полазак у школу;
5. обезбеди психосоцијалну и едукативну подршку за родитеље деце која су маргинализована;
6. обезбеди обавезно похађање предшколских програма за сву децу из маргинализованих група и деце са тешкоћама у друштву вршњака;
7. обезбеди средства за функционисање саветовалишта и сервиса који ће помагати родитељима, ученицима и наставницима у развијању и примени инклузивних образаца;
8. кроз медије афирмисати примере добре праксе где се подржава инклузивност и интеркултуралност.

НАСТАВНИ КАДАР

У нишким основним школама запослено је 2375 радника, од чега у настави 1779, у средњим 1794, од чега у настави 1424, што укупно чини 3799 наставника. Ово је изузетно велики потенцијал за квалитетно образовање и развој Града. Ниш је универзитетски центар са 13 факултета и 7 истурених одељења.

СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ У ОБРАЗОВАЊУ

Ниш је међу првим градовима у Србији (поред Чачка и Ужица), још 2003. године у сарадњи са Норвешком владом, захваљујући донацији исте, изградио Регионални центар за стручно усавршавање запослених у образовању. Ова модерна, функционална установа ствара услове да концепт доживотног учења буде доступан сваком просветном раднику.

Регионални центар је у последњој години знатно поправио квалитет свог пословања. У центру је одржано 57 семинара из каталога, које је похађало 2195 корисника, других семинара 42, које је похађало 1939 полазника. Нажалост, не постоје подаци о броју семинара које су организовале саме школе, тако да не располажемо тачним бројем сати стручног усавршавања, али из изнетог се види да је овај процес у успону.

ПРЕВОЗ УЧЕНИКА

Као што је већ изложено у мрежи основних школа у Нишу, 15 основних школа има 44 издвојена одељења, а деца из ових одељења старије разреде похађају у матичним школама. По важећим уредбама Град финансира превоз све деце која до школе путују више од 4 километра. Превоз је организован у оквиру редовних линија градског и приградског превоза. Ова ситуација ствара много проблема, јер ред вожње често није усаглашен са радом школа.

БЕЗБЕДНОСТ У ОСНОВНИМ И СРЕДЊИМ ШКОЛАМА

Ово је поред квалитета наставе свакако витално питање за све школе. Анализирајући Школске развојне планове у 19 основних и 12 средњих школа овај сегмент школског живота је на приоритетним позицијама за све, вероватно зато што је све теже одговорити задатку да се у школским срединама обезбеде безбедни, подстицајни и функционални услови за учење.

У сагледавању безбедности у школама узимају се следећи фактори:

1. положај школе;
2. структура полазника;
3. број „угрожавајућих објеката“ (кладионице, кафићи) у близини школе;
4. саобраћајнице и фреквентност саобраћаја;
5. сама унутрашња организација школе - обезбеђеност алармним системима и системима видео надзора;
6. ограђеност школских зграда и дворишта;
7. постојање школског обезбеђења, или школског полицајца;
8. школски ето.

КВАЛИТЕТ ОБРАЗОВНОГ ПРОЦЕСА И ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА

По постигнутим резултатима на екстерним тестирањима које спроводе Институт за психологију (ПИСА), Института за педагогију (ТИМС), са ученицима средњих школа ученици нишких школа имају просечна постигнућа која се уклапају у државни просек, који је далеко од задовољавајућег.

С друге стране наши ученици имају добре резултате на такмичењима у свим областима које организује министарство, а по постигнућима предњаче ученици специјализованих одељења при Гимназијама (за математику, физику, филолошко одељење). То указује да локална самоуправа мора додатним средствима да стимулише усавршавање наставника средњих школа, који би касније могли кроз индивидуализацију наставног процеса да поправе образовна постигнућа и даровитих ученика, и ученика који су са тешкоћама у развоју или из маргинализованих група.

Немамо податке о постигнућима ученика из маргинализованих група, нити о њиховом осипању из образовног система.

Сходно наведеном стању издвајају се следећи стратешки циљеви у области образовања:

ПРИОРИТЕТ: 2 КВАЛИТЕТНО ОБРАЗОВАЊЕ ЗА СВУ ДЕЦУ

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2.1.

Повећати буџетска издвајања за образовање и успоставити недостајајуће услуге

Специфични циљ 2.1.1.

Успоставити модеран систем финансирања који ће одговорити на потребе школа за унапређењем образовања до 2015. године

Активности

- ✓ Стално праћење буџетских издвајања за образовање
- ✓ Анализа потреба школа за инвестирањем и одржавањем

- ✓ Анализа потреба наставника и школа за стручним усавршавањем и анализа ефеката обука
- ✓ Отворити и обезбедити финансирање Центра за развој инклузивних образовних образаца
- ✓ Отворити и обезбедити финансирање саветовалишта за родитеље ради повећања родитељских компетенција
- ✓ Упоставити пројектну јединица при Управи за образовање која ће се бавити и успостављањем и развојем међународне сарадње
- ✓ Развити рад центра за професионално усмеравање младих

Одговорна институција

Град Ниш, Управа за образовање, културу, омладину и спорт, Центар за социјални рад, Регионални центар за стручно усавршавање запослених у образовању, Завод за ментално здравље, Дом здравља, градске општине.

Партнери

НВО, Школе, Савет родитеља, Ученички парламент

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2.2.

Створити услове за потпуни обухват деце образовањем

Специфични циљ 2.2.1.

Повећати обухват деце квалитетним предшколским образовањем са посебним мерама за обухват деце из маргинализованих група до 2015. године

Активности

- ✓ Израдити анализу потреба и броја деца која ће стасати за упис у предшколско образовање
- ✓ Изградити нове објекте (вртиће) за предшколско образовање и васпитање на основу анализе потреба и броја деца која ће стасати за упис у предшколско образовање
- ✓ Субвенционисати пружаоце услуга предшколског образовања и васпитања из приватног и непрофитног сектора на основу анализе потреба и броја деца која се уписују у предшколско образовање
- ✓ Спровести афирмативну акцију уписа деце из маргинализованих група (незапослених родитеља, самохраних родитеља, сиромашних породица – где је развој детета угрожен због неповољног окружења) у целодневни боравак, обезбеђивањем квоте за упис у предшколско образовање
- ✓ Прикупити податке о деци која су за упис у обавезни припремни предшколски програм у наредних 5 година и на основу података израдити анализу потреба за потпуни обухват деце ППП
- ✓ Обезбедити услове за потпуни обухват деце обавезним припремним предшколским програмом, водећи рачуна о спречавању стварања сегрегисаних група
- ✓ Упутити званичне позиве родитељима да упишу децу у ППП
- ✓ Обезбедити да упис у ППП буде бесплатан (укинути трошкове лекарског прегледа – бриса грла, носа, столице, прибављања извода из МКР...)
- ✓ Информисати родитеље деце из маргинализованих група (ромска деца и деца са тешкоћама у развоју, сиромашна деца) о упису у ППП и важности ППП

- ✓ Организовати афирмативне акције за упис деце из маргинализованих група и деце са тешкоћама у развоју (бесплатан наменски превоз, уџбеници, ужина итд.) у предшколску установу и у припремни предшколски програм.

Одговорна институција

Град Ниш, Управа за образовање, културу, омладину и спорт, Предшколска установа "Пчелица", Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту

Партнери

НВО, Центар за социјални рад, Дом здравља, школе, савет родитеља, Ученички парламент, школе које организују припремни предшколски програм

Специфични циљ 2.2.2.

Створити услове за упис све деце која су дорасла за школу и повећати обухват деце основним образовањем до 2015.

Активности

- ✓ Основати стимулативни фонд за школовање деце из маргинализованих група који ће обезбеђивати стипендије за децу која редовно похађају наставу, бесплатну ужину, уџбенике, школски прибор, екскурзије и наставу у природи, као и друге облике подршке
- ✓ Координисати рад управа и институција из образовања, здравства и социјалне заштите на упису деце у школу и потпуном обухвату деце основним образовањем
- ✓ Пратити осипање деце из система основног образовања и реаговати одговарајућим подстицајним мерама са циљем спречавања осипања
- ✓ Оснивање Центра за развој инклузивних образаца

Одговорна институција

Управа за образовање, културу, омладину и спорт, Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту, школе, Град Ниш

Партнери

НВО, Центар за социјални рад, Завод за статистику, Дом здравља

Специфични циљ 2.2. 3.

Уписати у средње школе све ученике који су стекли услов по уобичајеним или афирмативним процедурама до 2015. Године

Активности

- ✓ Пратити упис деце из маргинализованих група и деце са тешкоћама, и њихов прелазак из основне у средњу школу
- ✓ Информисати јавност, родитеље и ученике о афирмативним акцијама уписа у средњу школу
- ✓ Организовати додатне афирмативне акције уписа у средњу школу

Одговорна институција

Управа за образовање, културу, омладину и спорт, Школска управа, Центар за подстицај инклузивних образаца

Партнери

Центар за социјални рад, НВО, НСЗ, Центар за подстицај инклузивних образаца

Специфични циљ 2.2.4.

Уклонити све архитектонске, просторне или амбијенталне баријере које отежавају похађање образовних установа до 2015. године

Активности

- ✓ Направити рампе на улазима свих образовних институција
- ✓ Уклонити све архитектонске баријере са свих значајних објеката који се користе у образовне сврхе и осталим градским јавним институцијама
- ✓ Промовисати примере добре праксе који подржавају инклузивни образовни модел

Одговорна институција

Дирекција за изградњу града, Управа за образовање, културу, омладину и спорт, Центар за подстицај инклузивних образаца

Партнери

Школски менаџменти, школски инклузивни тимови, школе, Савет родитеља, Ученички парламент, НВО

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2.3 Унапредити квалитет образовног процеса

Специфични циљ 2.3.1.

Увећати средства намењена стручном усавршавању наставника до 2015. године

Активности

- ✓ У школским финансијским плановима одредити минимални износ који школа мора да намени за стручно усавршавање наставника
- ✓ Издвојити буџетска средства за континуирано стручно усавршавање наставника

Одговорна институција

Град Ниш, Управа за образовање, културу, омладину и спорт

Партнери

Актив директора, Школска управа са кординатором за стручно усавршавање, Регионални центар за стручно усавршавање запослених, Савет родитеља, Ученички парламент

Специфични циљ 2.3.2.

Увећати реалан износ средстава намењен опремању школа потребном наставном опремом и рачунарима до 2015. године

Активности

- ✓ Израдити програм у оквиру финансијског плана Управе за образовање према коме ће се финасирати опремање школа наставном опремом – дидактичким средствима и рачунарима
- ✓ Израдити анализу потребних средстава и опреме за унапређење наставног процеса у школама

Одговорна институција

Управа за образовање, културу, омладину и спорт

Партнери

Управа за финансије, изворне приходе локалне самоуправе и јавне набавке, Школска управа, Директори школа, Школе, Савет родитеља, Ученички парламент

Специфични циљ 2.3.3.

Специфични циљ 2.3.3. Побољшати квалитет образовања деце из маргинализованих група до 2015.

Активности

- ✓ Израдити анализу школских постигнућа деце из маргинализованих група као основу за дефинисање додатних мера за побољшање њихових постигнућа
- ✓ У сарадњи са Школском управом према новом правилнику сагледати потребан број педагошких асистената и помоћи у њиховом финансирању
- ✓ Подстицати и промовисати рад школских инклузивних тимова

Одговорна институција

Управа за образовање, културу, омладину и спорт и Школска управа

Партнери

Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту, школе

Специфични циљ 2.3.4.

Обезбедити средства за стимулисање најуспешнијих наставника и ученика до 2015. године

Активности

- ✓ Установити градску награду за најинклузивнију школу и одељење
- ✓ Установити градску награду за најактивнији ученички парламент
- ✓ Израдити критеријуме за награђивање најбољих наставника и ученика, мимо постојећих награда
- ✓ Награђивање ученика који су постигли најбоље резултате на такмичењима
- ✓ Награђивати ученике генерације
- ✓ Основати градски сајт који промовише примере добре праксе у области инклузивног образовања и школских постигнућа наставника и ученика

Одговорна институција

Управа за образовање, културу, омладину и спорт и Школска управа

Партнери

Школе, Савет родитеља, Ученички парламент

Специфични циљ 2.4.1.

Направити функционалну мрежу предшколских објеката и основних школа до 2015. године

Активности

- ✓ Направити детаљну упоредну анализу о броју деце на одређеној територији локалне самоуправе, општине и броју предшколских објеката и школа на тој територији и израдити план уписне политике који ће садржати мере десегрегације и спречавања сегрегације, као и мере обезбеђивања наменског превоза деце

- ✓ Изградити монтажне објекте који могу бити преносиви и служити за потребе образовања
- ✓ Направити функционалну мрежу основних школа

Одговорна институција

Управа за образовање, културу, омладину и спорт, Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту, Дирекција за изградњу града

Партнери

Министарство просвете, НИП, Предшколска установа

Специфични циљ 2.4.2.

Активно партиципирати у формирању мреже средњих школа до 2015. године

Активности

- ✓ У сарадњи са Министарством просвете рационализовати постојећу мрежу средњих школа
- ✓ У сарадњи са Заводом за тржиште рада израдити анализу потреба и суфицитарних занимања

Одговорна институција

Управа за образовање, културу, омладину и спорт и Завод за тржиште рада (Национална служба за запошљавање- НСЗ)

Партнери

Средње школе, Завод за тржиште рада (Национална служба за запошљавање- НСЗ)

Специфични циљ 2.4.3.

Унапредити функционалност школских објеката до 2015. године

Активности

- ✓ Уједначити стање школских објеката на целој територији Града Ниша, посебно школских објеката у руралној средини
- ✓ Улагати у објекте који немају задовољавајуће грејање, санитарно-хигијенске услове, имају дотрајали намештај
- ✓ Изградити спортске терене за рекреацију ученика на основу анализа потреба за овим објектима

Одговорна институција

Управа за образовање, културу, омладину и спорт

Партнери

Дирекција за изградњу града

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2.5. Унапредити степен ученичког стандарда

Специфични циљ 2.5.1.

Обезбедити бесплатне допунске оброке, бесплатне уџбенике и прибор за сиромашне ученике

Активности

- ✓ Анализа потреба за допунским оброком
- ✓ Направити листу потенцијалних корисника за бесплатни допунски оброк, бесплатне уџбенике и прибор

Одговорна институција

Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту

Партнери

Центар за социјални рад, Савет родитеља

Специфични циљ 2.5.2.

Повећати број школа које организују продужени боравак за ученике од 1. до 4. разреда до 2015. године

Активности

- ✓ Израдити приоритетну листу школа које имају капацитете и потребе да организују продужени боравак за децу од 1. до 4. разреда
- ✓ Опремити школе за продужени боравак деце за ученике од 1. до 4. Разреда
- ✓ Обезбедити приступ продуженом боравку деци из маргинализованих група

Одговорна институција

Управа за образовање, културу, омладину и спорт

Партнери

Савет родитеља

Стратешки циљ 2.6

Изградња Школе по мери детета

Специфични циљ 2.6.1. Остварити висок ниво толеранције, разумевања и прихватања различитости у школским срединама до 2015.

Активности

- ✓ Применити програм Школа по мери детета
- ✓ Направити листу превентивних програма по којима организовати обуку наставника и ученика за реализацију и примену
- ✓ Организовати акције које подстичу прихватање различитости, толеранцију и интеркултуралност
- ✓ Основати градски Форум родитеља

Одговорна институција

Управа за образовање, културу, омладину и спорт

Партнери

Школска управа, НВО, Савет родитеља, Ученички парламен

Специфични циљ 2.6.2 – повећати партиципацију деце

- Подстицати рад ученичких парламената
- Реактивирати градски ученички парламент
- Обезбедити мишљење деце по питањима која су од значаја за њихов развој и образовање
- Организовати избор личности године по мери детета, где ће деца предлагати и бирати ову особу.

Одговорна институција

Управа за образовање, културу, омладину и спорт, школе

Партнери

НВО, Савет родитеља, Форум родитеља, ученички парламенти

Специфични циљ 2.6.3 повећати ниво безбедности деце у школама

- Оградити школска дворишта и објекте
- Опремити школе алармним и видео надзором
- Обезбедити ноћне чуваре за школске објекте
- Повећати број школских полицајаца
- Појачати надзор над саобраћајницама које су у непосредној близини школа

Одговорна институција

Управа за образовање, културу, омладину и спорт, школе, Управа за комуналне делатности, енергетику и саобраћај

Партнери

Школска управа, Полицијска управа у Нишу, Полицијска управа-саобраћајна полиција, НВО, Савет родитеља, Ученички парламент

II.3. БОЉЕ ЗДРАВЉЕ ЗА СВУ ДЕЦУ

Тренутно стање

Здравље деце представља вишеструку вредност и основу за одрживи развој сваког друштва. Свеобухватно разумевање и подстицање здравља деце као стања потпуног физичког, менталног и социјалног благостања, а не само одсуства болести или неспособности, наглашава нераскидиву везу између индивидуалног начина живота и здравља, али и улагања у детерминанте здравља и предуслове за здравље, који обухватају одговарајуће друштвене и економске услове, физичко окружење и стабилни екосистем.

Организација нивоа здравствене заштите деце у Нишу

Здравствену службу у Граду Нишу чине здравствене установе и други облици здравствене службе (приватна пракса), који се оснивају ради спровођења и обезбеђивања здравствене заштите као и здравствени радници, односно здравствени сарадници који обављају здравствену делатност у складу са Законом.

Здравствена заштита деце у Граду Нишу се обавља на три нивоа :

А - примарни (Дом здравља са једанаест здравствених станица и пет здравствених амбуланти, Завод за хитну медицинску помоћ, Завод за плућне болести и ТБЦ);

Б - секундарни (Клинички центар Ниш; Клиника за стоматологију)

Ц - терцијарни (Клинички центар Ниш; Клиника за стоматологију)

Здравствена заштита деце у Нишу једна је од најбоље организованих служби у земљи, кроз мрежу Дома здравља и здравствених станица, Завода за хитну медицинску помоћ у Граду, општинама и сеоским срединама (63 села) и рада дечјих клиника Клиничког центра у Нишу. Стоматолошка здравствена заштита деце је организована кроз рад Дома здравља и Клинике за стоматологију.

Институт за јавно здравље - Ниш

Институт за јавно здравље - Ниш, као институција здравствене заштите, која обавља здравствену делатност на више нивоа одговорна је за планирање, праћење и спровођење програма рада од стране Министарства здравља. Институт за јавно здравље - Ниш има базу података о свим ресурсима, установама, кадровима, морбидитету идр. Према њима се сливају подаци из свих здравствених установа, који се статистички обрађују, на основу који се сагледава остваривање планова и програма рада. У склопу ових активности се планирају и програми за промоцију здравља.

ПРЕПОЗНАТИ ПРОБЛЕМЕ ВЕЗАНЕ ЗА ЗДРАВЉЕ, РАСТ И РАЗВОЈ ДЕЦЕ И МЛАДИХ НА НИВОУ РЕПУБЛИКЕ И ГРАДА НИША

Према садашњим проценама, у Србији је број деце по брачном пару смањен са некадашњих 4,1 на 0,81, а сваки шести брачни пар, њих 200.000, има проблем са стерилитетом. По стопи наталитета Србија се налази на последњем месту у Европи. Прошле године рођено је 30000 беба мање него што је потребно за просту репродуктивну замену становништва, утврдило је Министарство за социјалну политику, а годишње се у земљи обави око 200000 абортуса. Исте процене важе и за Ниш.

У структури становништва према узрасту се запажа померање према старијим годиштима. Природни прираштај у Републици Србији је 1992. прешао у негативни и има тенденцу ка даљем паду.

Према подацима Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ из 2008. године у Нишавском округу, процењен број становника је 375453. Према истим подацима у 2008. години број живорођене деце је 3380, мртворођене 23, природни прираштај - 1996, а број умрле одојчади је 27. Природни прираштај на 1000 становника износи -5,3, а витални индекс (број живорођених на 100 умрлих) 62,9. Број деце са конгениталним аномалијама је у посрасту.

Према општим подацима добијеним у Дому здравља Ниш, у овој установи се прати 2500 одојчади, 18915 деце до 6-те године, као и 34713 деце и младих од 7. до 19. године (подаци из 2009). Према званичним статистичким подацима, вероватноћа умирања до 5. године живота у 2000. години износила је у централној Србији 12,5 детета на 1000

живорођене деце. У овом узрасту повећава се смртност код повреда (саобраћајне повреде, пад са бицикли и ролера), тровања и несрећа. У предшколском узрасту је незадовољавајућа ухрањеност деце - једна трећина деце је анемична, 14,3 % је гојазно, а и подхрањеност деце је у порасту.

У порасту су респираторне и цревне инфекција регистроване деце са дијабетесом, са поремећајем исхране (потхрањеност, гојазност), као развојним поремећајима, као и број деце са психичким сметњама (пораст социјалне проблематике и последично одражавање на здравствено стање), у порасту је насиље у породици, међу вршњацима, аутоагресивно и деструктивно понашање деце и младих, као и насиље на улици. Оптерећеност нације последњих 20 година узима данак, како због стресова, сиромаштва, егзистенцијалне угрожености, незапослености, посебно у виду повећаног броја ауто и хетероагресивних понашања (повећаног броја самоубиства и покушаја).

Упоредна анализа систематских школских прегледа, у неколико последњих година, показала је да су лоши услови који владају у породици, такође утицали на појаву лоших тенденција у здрављу деце. Немају све школе довољан, расположиви капацитет физкултурних сала што доводи до тога да деца из нижих разреда углавном немају адекватан простор за физичке активности. Због тога не изненађује податак да се на систематским прегледима региструје висок проценат ученика са лошим телесним држањем, разним деформацијама коштаног система.

Актуелно стање стоматолошке здравствене заштите у Републици Србији указује да се бележи изразито високи степен преваленције и инциденције каријеса. Тако 91% дванаестогодишњака има један или више каријесних зуба, у петнаестој години 97%, а у осамнаестој години чак 98%. (Национални програм превентивне здравствене заштите). Од свих популационих групација, према званичним подацима здравствене статистике, у групацији младих се региструје најнижа стопа разбољевања и умирања. Међутим, најновија истраживања у Србији (УНИЦЕФ, СЗО) откривају генерацију младих чије је здравље угрожено. Резултати ових истраживања указују да су водећи ризици по здравље младих све већа употреба дувана, алкохола, опојних дрога, висок ниво повреда (саобраћајни трауматизам, занемаривање и злостављање). Здравствено стање карактерише све виша стопа поремећаја понашања, болести зависности, депресија, самоубиства, као и ниска стопа контрацептивне заштите са све већим порастом сексуално преносивих инфекција.

Према истраживањима које је спровео тим Клинике за заштиту менталног здравља, проценат самоповређивања младих у Нишу подудара се са стопом других региона у Србији и износи око 10%.

Према истраживању Управе за образовање, културу и спорт, на узорку од 1015 ученика основних школа и 1215 средњих, у порасту је коришћење психоактивних супстанци код младих и адолесцената.

- Алкохол није конзумирало ниједном 92,2% деце у 5. разреду, док је број оних који су узели алкохол више од 10 пута 21,9% у 4. разреду средње школе.

- У 5. разреду основне школе 0,6% деце пуши понекад или бар једном недељно, док је проценат младих који свкодневно пуши у 4. разреду средње школе 34,7%

- Прва дрога са којом млади долазе у контакт је марихуана и њу је користило 5,7% испитаника узраста од 15 до 17 година. Неке друге дроге пробало је 2,1% (102) испитаника. Нејвећи део њих – 80,4% користио је седативе без препоруке лекара, 7,8% (8) кокаина, 5,9% (6) екстази, и по 2,9% амфетамин и хероин.

Постоји урађена база података о корисницима, врсти коришћења дроге као и лечењу, мада су ти подаци непотпуни. Особе које користе психоактивне супстанце се региструју у МУП-у (само уживаоци дроге који се евидентирају као починиоци прекршајних или

кривичних дела), Специјалној психијатријској болници и Клиници за заштиту менталног здравља (у КЗЗМЗ је регистровано 1361 особа које користе ПАС).

Према резултатима бројних студија учесталост сексуалне активности међу младима у Србији је у порасту. Резултати истраживања у 30 места у Републици Србији, су показали да међу учесницима узраста од 11 до 15 година, да је сексуалне односе имало 22,5% дечака и 3,5% девојца. Према проценама, током сваке календарске године догоди се око 50 трудноћа на 1000 девојака од 15 до 19 године. О размерама намерног прекида нема поузданих података. Стварно стање је вероватно алармантније од оних који се приказују у подацима званичне здравствене статистике. Стопа ХИВ инфекција показују на дискретан тренд пораста. У узрасту млађем од 15 година ХИВ инфекција је ретка (3,6% од укупног броја инфицираних), а у узрасту од 15 до 24 године је четири пута чешћа (13,2%). Значајно већи актуелни проблем је повећан број младих са Хепатитисом Б и Ц. Значајно је присутан проблем недовољне физичке активност, као и прекомерна употреба компјутера и мобилних телефона.

Утицаји животне средине, посебно аерозагађења, битан су ризик фактор за развој деце и младих, а посебно деце старости до четврте године живота. Приоритети које бележимо у националним документима су вода и санитација; удеси, повреде и физичка активност; квалитет ваздуха и хемијски, физички и биолошки агенси и здравље на раду. До сада је мало пажње обрађано на ову врсту података код појединачног обраћања деце педијатрима. Такође, посебну тешкоћу у раду при изради овог Плана акције, представљала је чињеница да код нас готово уопште не постоје студије анализе утицаја постојећег стања животне средине на здравље деце, те су коришћени резултати студија из других земаља, нарочито оних са сличним стањем у животној средини.

Уопште здравствена култура становништва у целини је на ниском нивоу. Значајно је присутан проблем дискриминације (стигматизирање деце и младих са тешкоћама у развоју, хроничним обољењима, са инвалидитетом, из маргинализованих група и др.) Присутни су и фактори из окружења који битно утичу на развој и здравље деце и младих, а то су поремећај или пад система вредности, који отежава структурисање грађење идентитета и тако ствара простор за разне негативне садржаје.

Систем евиденције и извештавања, који су такође регулисани одговарајућим подзаконским актима, не обезбеђује увек одговарајући поступак генерисања огромног броја података, те недостаје могућност да се одређени проблеми препознају као ургентни и битни, па се касни и са одређеним мерама.

ПРИОРИТЕТ: 3. БОЉЕ ЗДРАВЉЕ ЗА СВУ ДЕЦУ

СТРАТЕШКИ ЦИЉ: 3.1.

ОМОГУЋИТИ СВОЈ ДЕЦИ ЗДРАВ И БЕЗБЕДАН ПОЧЕТАК ЖИВОТА

Специфични циљ 3.1.1.

Повећање стопе наталитета за 20 % до 2015. године

Активности

- ✓ Подршка кампањи за повећање наталитета

Специфични циљ 3.1.2.

Смањити матерналну смртност за половину просечне вредности до 2015. године

Активности

- ✓ Промоција здравог живота труднице
- ✓ Осавременили опрему Саветовалишта за труднице и породилиште
- ✓ Редовни прегледи трудница – лабораторијске анализе, ултразвучни и гинеколошки преглед, мерење телесне тежине, крвног притиска и други прегледи по потреби

Специфични циљ 3.1.3.

Смањити стопу перинаталног морталитета за половину просечне вредности до 2015. године

Активности

- ✓ Психофизичка припрема трудница кроз саветовалиште за труднице
- ✓ Редовни ултразвучни прегледи трудница
- ✓ Редовни прегледи – лабораторијски и гинеколошки
- ✓ Едукација трудница о факторима ризика

Специфични циљ 3.1.4.

Смањити стопу морталитета новорођене деце и одојчади за половину просечне вредности до 2015. године

Активности

- ✓ Осавременили опрему за беби блок Гинеколошко акушерске клинике и Дечију интерну клинику
- ✓ Промоција дојења
- ✓ Промоција исхране трудница и здравих стилова живота
- ✓ Подршка за „Baby-friendly hospital програм“

Специфични циљ 3.1.5. :

Смањити инциденцију педијатријског HIV-а/AIDS-а, тј. пренос HIV-а са мајке на дете и Хепатитиса Б и Ц за 20% до 2015. године

Активности

- ✓ Омогућавање и промовисање бесплатног тестирања становништва на HIV и хепатитис Б и Ц, посебно за ризичне групе
- ✓ Едукација о полно преносивим болестима, штетност коришћења заједничких игли

Одговорне институције

Дом здравља, Институт за јавно здравље, Гинеколошко акушерска клиника, Мултисекторски тим

Партнери

Град, Дом здравља, НВО, медији, мултисекторски тим, Институт за јавно здравље, Клинички центар

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3.2: Промоција и унапређење здравља међу децом и адолесцентима

Специфични циљ 3.2.1.

Доступност квалитетне здравствене заштите за сву децу и младе до 2015. године

Активности

- ✓ Осавременавање и употпуњавање рада свих нивоа здравствене заштите: Дома здравља (развојног саветовалишта, саветовалишта за младе, патронажне службе и др), Завода за хитну медицинску помоћ, клиничког центра и Војне болнице

Специфични циљ 3.2.2.

Дијагностиковати здравствене сметње и обољења код деце и укључивање у рани третман

Активности

- ✓ Редовни систематски прегледи деце, са посебним акцентом на децу из вулнерабилних група
- ✓ Праћење телесне тежине деце – редовни систематски прегледи са посебним акцентом на вулнерабилне групе
- ✓ Превенција респираторних и цревних инфекција
- ✓ Превенција деформитета кичменог стуба, кукова и стопала
- ✓ Смањење каријеса и других болести зуба и усне дупље
- ✓ Едукација стручњака и укупног становништва на тему развојних поремећаја, стања и болести (посебно различити видови хендикепа: слабовидост, сметње слуха, телесни инвалидитет и др.)
- ✓ Подршка и отварање нових саветовалишта за помоћ деци и младима са хроничним обољењима, поремећајима и стањима (дијабетес, астма, епилепсија, леукемија, реуматодни артритис, бубрежна обољења, неуромишићна обољења, деца са туморима и другим малигним обољењима и др)

Специфични циљ 3.2.3.

Смањити стопу малолетничких трудноћа, намерних прекида трудноћа и учесталости полно преносивих инфекција међу адолесцентима за 50% до 2015. године

Активности

- ✓ Повећање нивоа здравља о репродуктивном здрављу младих, трудноћи и полно преносивим инфекцијама
- ✓ Вршњачке едукације из области репродуктивног здравља, трудноћи и полно преносивим инфекцијама

Специфични циљ 3.2.4.

Смањити стопу употребе психоактивних супстанци међу децом и адолесцентима за 20% до 2015. године

Активности

- ✓ Едукација свим познатим каналима која подразумева стицање знања и вештина код младих и адолесцената релевантних за усвајање здравог начина живота
- ✓ Развој мреже центара за промоцију здравља младих и адолесцената

Специфични циљ 3.2.5.

Креирати услове за рано откривање проблема менталног здравља код деце и адолесцената

Активности

- ✓ Рано откривање и интервенције са децом са сметњама развоја (скрининг процена психомоторног и психосоцијалног развоја детета)
- ✓ Обезбеђивање система здравствене заштите за заштиту деце од злостављања и занемаривања
- ✓ Оснивање нових саветовалишта за младе и њихов развој у смислу активности из области заштите менталног здравља
- ✓ Медијске кампање које се баве менталним здрављем, његовом заштитом и промоцијом здравих стилова живота
- ✓ Формирање Call центра за помоћ деци и младима

Одговорне институције

Дом здравља, Институт за јавно здравље, Гинеколошко акушерска клиника, Мултисекторски тим

Партнери

Град, Дом здравља, Завод за здравствену заштиту, Клинички центар – ДИК, медији, НВО, Школе

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3.3: Организовање безбедног окружења које препознаје потребе деце и адолесцената

Специфични циљ 3.3.1.

Допринети смањењу повређивања и смртности деце и адолесцената од повреда за 50% до 2015. године

Активности

- ✓ Обезбеђивање сигурније и здравије животне средине (безбеднији путеви до школа и бицикличке стазе)
- ✓ Смањивање максималне брзине у близини школа (обавезно ношење кациге)

Специфични циљ 3.3.2. :

Стварање безбедне, подржавајуће, ненасилне животне средине за одрастање деце

Активности

- ✓ Остваривање здравих услова за раст и развој деце и младих (смањити аеро и друга загађења, едукација деце и младих о екологији, смањивање изложености деце буци, смањивања свих врста насиља – у комуникацији, преко интернета и других медија)
- ✓ Подизање нивоа знања о ментално хигијенском режиму и физичкој активности деце и младих у предшколским и школским установама, а ради очувања и неговања здравља
- ✓ Унапредити услове за спортске активности и рекреацију деце

Одговорне институције

Дом здравља, Институт за јавно здравље, Гинеколошко акушерска клиника, Мултисекторски тим, Управа за образовање, културу, омладину и спорт

Партнери

Град, Дом здравља, Завод за здравствену заштиту, Клинички центар – ДИК, медији, НВО, Школе

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3.4: Формирање информационих и комуникационих канала

Специфични циљ 3.4.1.:

Формирање базе података

Активности

- ✓ Формирање базе података за сву рођену децу са посебним освртом на ромску, избегличку и расељену популацију, децу са тешкоћама у развоју и одређеном врстом хендикепа, децу са хроничним болестима

Специфични циљ 3.4.2.

Формирање мултисекторског тима

Активности

- ✓ Хоризонтално и вертикално повезивање и формирање тимова различитих специјалности, као и повезивање здравствених радника и стручњака других специјалности – мултисекторски тим
- ✓ Обележавање свих дана из календара здравља

Одговорне институције

Мултисекторски тим, Управа за образовање, културу, омладину и спорт, Центар за промоцију здравља

Партнери

Министарство здравља, Министарство за рад и социјалну политику, Министарство образовања, Управа за образовање, културу, омладину и спорт, Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту, Град, Општине, здравствене институције, Центар за социјални рад, Правосуђе, МУП, Медији, НВО

II.4. УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА И ПРАВА ДЕЦЕ СА ТЕШКОЋАМА У РАЗВОЈУ

ТРЕНУТНО СТАЊЕ

Политичке промене у Србији после 2000. године су створиле релативно повољну општу климу за почетак реформских процеса у образовном, здравственом и социјалном систему. Међутим, слабости и проблеми транзиционог периода и политичка трвења су у доброј мери уздрмали реформске токове, а у појединим сегментима их потпуно зауставили. То се, можда, најбоље примећује када је реч о деци са сметњама у развоју, јер и даље обитавају застарели модели који почивају на патернализму и медицинском приступу, односно искључивању те деце из главних друштвених токова. Напоредо с тим, првенствено заслугом невладиног сектора, одвијају се бројни пројекти, често уз подршку републичких и локалних власти, који настоје да промене климу и тип преовлађујућих односа. Захваљујући томе, све су бројније и у јавности све присутније многе теме, скопчане за живот и рад маргинализоване деце, попут инклузивног образовања. Могло би се рећи да се ближимо тренутку у ком ће се званично успоставити неки стандарди и

норме услуга, понашања и односа како институција тако и појединаца према овој групацији деце.

Деца са сметњама у развоју су рањиви слој друштва коме је потребно посветити посебну пажњу да би равноправно са другом децом уживали своја основна дечија и људска права и живели нормално.

С друге стране познато је и то да се ни најбољи ресурси не могу ефикасно искористити ако не постоји план за њихово наменско коришћење, надгледање и евалуацију.

У Нишу нема прецизних и поузданих података о броју, карактеру, врстама и нивоу потреба и инвалидности ове деце, а не постоје ни статистички подаци о овој деци ни на републичком нивоу.

Несумњиво је, међутим, да ова популација спада у најмаргинализоване друштвене групе.

ЛПА тим за децу са сметњама у развоју је идентификовао да главни разлог непостојања комплетне евиденције о броју, карактеристикама и потребама деце са сметњама у развоју лежи у недостатку јасних ингеренција за формирање базе података.

Парцијалне податке о деци са сметњама у развоју поседују Центар за социјални рад, Школе, установе медицинске и социјалне заштите, ПИО и НВО, ОСИ И Удружења родитеља. Једини квантитативни подаци долазе из ГО Палилула која је у већини пројеката и активности, НВО, Специјалних школа, Удружења родитеља стратешки партнер и логистичка подршка.

Међу њима није успостављено информационо умрежавање, што је основна препрека за обједињавање и комплетирање података.

Квантитативни подаци са ГО Палилула

Укупан број деце са сметњама у развоју на територији ГО Палилула: 1000 (дечака 665/девојчица 335); основа за процену: статистички извештаји УНИЦЕФ-а, више пута потврђени у домаћим истраживанима, говоре да око 7% деце припада категорији деце са сметњама у развоју.

У граду не постоји механизам за рано и систематско, јединствено регистровање података о деци са сметњама у развоју, због чега недостају и поуздани подаци о њиховом броју, узрасту, тежини ометености, социјалном положају. Дакле нема јединствене и свеобухватне базе података о деци са сметњама у развоју на територији Града Ниша.

Према доступним подацима Центра за социјални рад, на њиховој евиденцији је 223 деце са тешкоћама у развоју у 2009. години. Код броја психофизички ометене деце из године у годину дошло је до значајног повећања.

У Општинској управи не постоје подаци о броју деце са сметњама у развоју обухваћене основним образовањем и средњим образовањем

У граду постоји школа ШОСО »14. октобар« за основно и средње образовање деце са интелектуалним икомбинованим оштећењима. Подаци ове школе показују да је број деце која похађају основну школу са местом становања у Граду Нишу 98 ученика, а средњу школу похађа 89 ученика. Ови подаци су непотпуни јер не садрже податке о деци са осталим тешкоћама у развоју, деци са тешкоћама у развоју која су укључена у редован образовни систем, нити децу која се школују ван Града Ниша.

У граду постоји и Школски центар за глуву и наглуву децу и децу са комбинованим оштећењима, ову школу похађа 43 ученика у основном образовању и 32 ученика у средњем.

У ПУ Пчелица у 2009. Години је регистровано 39-торо деце са сметњама у развоју.

Један број деце са неким видовима сметњи у развоју је укључен у основне школе на територији града, слепа деца се школују у Београду или у Новом Саду, постоји и значајан број деце који није укључен у образовно-васпитни систем (према подацима из удружења ометених особа).

Деца са ДЦО или неким телесним оштећењима нису укључена ни у један васпитно образовни систем.

Један ученик (II-разред) са ДЦО похађа школу "Миодраг Матић" у Београду за децу са церебралном парализом, интернатског типа.

У Градској управи за социјалну и примарну децију здравствену заштиту не постоји податак о броју деце ометене у развоју предшколског узраста која су укључена у програме ране стимулације и рехабилитације, нити о броју специјализованих програма рехабилитације и ране стимулације деце ометене у развоју.

У Градској управи за образовање не постоји податак о броју пилот програма и експерименталних одељења која раде на принципу инклузивног образовања деце са сметњама у развоју.

У граду је мали број едукованог и запосленог кадра за стручан рад са децом са сметњама у развоју (дефектолози, логопеди, психолози, специјализовано едуковани медицински радници, асистенти у настави, персонални асистенти...)

У Нишу је регистровано петнаест удружења за особе са инвалидитетом од тог броја пет удружења пружа услуге деци са сметњама у развоју, а у граду постоји одговорна особа за рад са Удружењима.

- Душтво за помоћ ментално недовољно развијеним
- Савез дистрофичара
- Удружење слабовидих и слепих лица
- Удружење родитеља деце са аутизмом
- Удружења „"

У Нишу постоји једна установа Центар за дневни боравак деце и одраслих са умерено теже и тешком интелектуалном ометеношћу и комбинованим оштећењима „Мара" која је у процесу децентрализације .

У Нишу не постоји систем кућне неге који би био прилагођен деци са тежим сметњама у развоју као ни сервис за родитеље.

У Нишу још увек постоје архитектонске баријере (у школама, културним и спортским установама...).

Локална заједница није покренула иницијативу за укључивање радно способних младих особа са сметњама у развоју која су завршила школовање у нормалне животне токове и обезбеђивање могућности за рад како се не би осећали као бескорисни чланови друштва и на њеној маргини. Не постоје јасни подаци који се односе на ову категорију, али искуства НВО опрагнизација и ШОСО „14. октобар" говоре да је највећи број особа са тешкоћама у развоју који је радно способан незапослен.

У Нишу не постоји Радни центар за радну окупацију и тренинг деце и младих са сметњама у развоју.

У Нишу нису истраживане стереотипије и предрасуде према особама са тешкоћама у развоју. На основу искустава која су имала деца и родитељи деце са сметњама у развоју и ученици и запослени у ШОСО „ 14. Октобар " и Школског центра за слушно оштећену децу „ Бубањ "и НВО организације постоје велике предрасуде у односу на ову групу деце.

Мали број активности нпр. културних и спортских укључује децу са сметњама у развоју. Уколико се такви малобројни програми спроводе ретко постоји јасна евиденција о укључености деце са сметњама у развоју.

Библиотека играчака коју користи Удружење родитеља деце са аутизмом града Ниша дислоцирана и тешко доступна већини деце са сметњама у развоју. У библиотеци се реализује помоћ за децу из овог удружења која долазе на радионице у просторије удружења.

Друштво за помоћ МНРО реализује разноврсне програмске активности- радионице за децу и родитеље, ове радионице се одвијају у неповољним просторним условима.

На основу ЛПА анкете која је спроведена у току 2009. године на репрезентативном узорку у Граду Нишу добијен је податак да 9% становника Града има неку врсту ометености – сметње у развоју (телесну, интелектуалну, сензорну...). Нема значајне разлике у броју ометених особа у односу на место становања (град и приградска насеља), на матерњи језик на ком се води домаћинство (српски, ромски, друго), на образовање и материјално стање домаћинства.

Ови подаци нам указују на висок процент ометених особа које живе у Нишу, интересантан је и податак да је ометеност једнако распоређена - да се не везује ни за једну наведену категорију.

На основу ЛПА анкете која је спроведена у току 2008/09. године на репрезентативном узорку у Општини Палилула добијен је податак о дистрибуцији врсте ометености на: моторичке поремећаје и хроничне болести (44,1%), оштећење вида – слепило или слабовидост (17,2%), оштећење слуха – глувоћа или наглувост (12,7%), ментална ретардација (11,8%), комбиноване сметње (7,9%), поремећај вербалне и гласовне комуникације (1,9%), тачну врсту ометености не зна или одбија да је саопшти 4,8% популације.

ПРИОРИТЕТ: 4 УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА И ПРАВА ДЕЦЕ СА ТЕШКОЋАМА У РАЗВОЈУ

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 4.1 УНАПРЕДИТИ ПОЛОЖАЈ И ПРАВА ДЕЦЕ СА ТЕШКОЋАМА У РАЗВОЈУ И СТВОРТИ МОГУЋНОСТИ ЗА ЊИХОВО РАВНОПРАВНО УЧЕШЋЕ У ДРУШТВУ

Специфични циљ 4.1.1.

Континуирано сензибилисање јавности у локалној заједници о положају и правима деце са тешкоћама у развоју и њихових породица

Активности

- ✓ Израда брошура, каталога, лифлета и публикација о правима и ресурсима које Град пружа деци са тешкоћама у развоју
- ✓ Информисање запослених у локалној управи, јавним институцијама и приватном сектору о деци са тешкоћама у развоју организовањем кампања округлих столова, тематских састанака-трибина о деци са тешкоћама у развоју
- ✓ Семинари и за запослене у јавним институцијама о правима детета, посебно деце са тешкоћама у развоју
- ✓ Израда и емитовање емисије на локалним медијима које утичу на подизање свести о деци са тешкоћама у развоју
- ✓ Организовати предавања, посебне радионице за младе од предшколског узраста до завршетка основне школе о деци са тешкоћама у развоју и предностима инклузивног образовања.
- ✓ Семинари и тренинзи наставника и васпитача педагошко-психолошких служби у вртићима и школама о правима деце са тешкоћама у развоју и њиховим могућностима, односу према ОСИ заснованом на једнаким правима

- ✓ Информације о деци са тешкоћама у развоју и особама са инвалидитетом укључити у садржај званичног сајта Града Ниша

Одговорне институције

Град Ниш, Управа за образовање, Управа за социјалну и дечију примарну здравствену заштиту, градске општине, Центар за социјални рад, школе и предшколске установе, удружења ОСИ, медији, Мултисекторски савет за израду ЛПА и НВО.

Специфични циљ 4.1.2.

Успоставити систематску евиденцију и ажурирање базе података о деци са тешкоћама у развоју на територији града Ниша

Активности

- ✓ Успоставити механизам раног регистровања, централног прикупљања, праћења и обједињавања података о деци са тешкоћама у развоју

Одговорне институције

Градска управа, Дом здравља, Центар за социјални рад, предшколске и образовне институције, Завод за статистику, надлежна Министарства

Партнери

Град Ниш, донатори, Министарство здравља, Министарство просвете, Министарство за рад и социјалну политику, општине.

Специфични циљ 4.1.3.

Унапредити свеобухватну и квалитетну здравствену заштиту и услуге рехабилитације за децу са тешкоћама у развоју

Активности

- ✓ Формирање регионалног Сервисног центра за превенцију дијагностику и праћење психофизиолошких поремећаја, развојне патологије и патологије говора у Нишу
- ✓ Едукација запослених у примарној заштити (педијатри, патронажне сестре, тимови развојних саветовалишта) за превенцију, рано откривање и ране интервенције у односу на децу са сметњама у развоју и њихове породице

Одговорне институције

Завод за психофизиолошке и говорне поремећаје »Цветко Брајевић«-Београд, Град Ниш

Партнери

Град Ниш, донатори, Министарство здравља, Министарство за рад, и социјалну политику,

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 4.1.4.

Успоставити сервисе подршке за породице са децом са тешкоћама у развоју

Активности

- ✓ Успоставити персоналну асистенцију за децу са тешкоћама у развоју и вртићима и школама

- ✓ Формирати, изградити, доградити јединице дневног центра на територији свих 5 градских општина и у већим сеоским подручјима
- ✓ У складу са Законом подржати трансформацију специјалних школа у сервисне и ресурс центра
- ✓ Увођење патронажне службе Физикалне терапије у кућним условима, неговатељице, тумача за гестовни говор, водиче за слепу децу
- ✓ Организација школских аутобуса на кружним линијама
- ✓ Отварање Радног центра радионица за радну окупацију и тренинге животних вештина

Одговорне институције

Град Ниш, градске општине, ШОСО „14.ОКТОБАР“, Школско образовни центар за глуву и наглуву децу „БУБАЊ“, Дневни центар „МАРА“, Дом за децу без родитељског старања „Душко Радовић“, Дом здравља, Клиника за гинекологију-Породилиште, надлежна Министарства, Центар за социјални рад, НСЗ, НВО, родитељи деце са сметњама у развоју.

Партнери

Град Ниш, донатори, Министарство здравља, Министарство за рад и социјалну политику, Министарство просвете, општине, Локалне ТВ станице

Специфични циљ 4.1.5.

Укључити децу са тешкоћама у развоју у редовни образовни систем и обезбедити им квалитетно образовање

Активности

- ✓ Израда прилазних рампи и лифта у предшколским установама и школама
- ✓ Адаптирати тоалете у школама и вртићима како би били доступни деци са тешкоћама у развоју
- ✓ Набавка адаптираних рачунара и софтвера за слепу и слабовиду децу и децу са ДЦО
- ✓ Организовати обуке за наставнике
- ✓ Ангажовати персоналне асистенте у настави за ученике са тешкоћама у развоју у основним школама
- ✓ Набавка дидактичког материјала и опреме за несметано праћење наставних предмета и тренинга вештина у основним школама
- ✓ Постављање амортизујућих подова на дечијим игралиштима, у свим школама и у сервисним центрима
- ✓ Подршка примењивању Закона о основама система образовања и васпитања, као и Правилника о раду Комисије за процену потреба за пружањем додатне образовне, здравствене и социјалне подршке деци
- ✓ Набавка потребног дидактичког материјала за рад са децом са тешкоћама у развоју у предшколској установи
- ✓ Едукација родитеља деце са тешкоћама у развоју која су обухваћена предшколским, основним и средњошколским системом и родитеља остале деце ради правовремене стимулације

Одговорне институције

Град Ниш, градске општине, ШОСО „14.ОКТОБАР“, Школско образовни центар за глуву и наглуву децу „БУБАЊ“, Дневни центар „МАРА“, Дом за децу без родитељског старања

„Душко Радовић“, Дом здравља, Клиника за гинекологију-Породилиште, Надлежна Министарства, Центар за социјални рад, НСЗ, НВО, родитељи деце са сметњама у развоју.

Партнери

Град, донатори, Министарство здравља, Министарство за рад, и социјалну политику, Министарство просвете, општине, Локалне ТВ станице

II.5. УНАПРЕДИТИ ПОЛОЖАЈ ДЕЦЕ БЕЗ РОДИТЕЉСКОГ И БЕЗ АДЕКВАТНОГ РОДИТЕЉСКОГ РОДИТЕЉСКОГ

Тренутно стање

Лишавање детета родитељске бриге или неадекватно родитељство утичу негативно на

- психофизички развој детета (неурезе, енкомпрезе, емоционална нестабилност, емоционални застој, губитак поверења, псеудо ретардација, интровертност или крајња екстровертност, застој у физичком развоју);
- остављају социо – едукативне последице (скитња, прошња, делинквентно понашање, вршњачко и друго насиље, едукативна заштеност, прекид школовања, конфликтност у комуникацији, социјална незрелост и др.) ;
- **око 70 % ове деце погођено је сиромаштвом** што додатно отежава њихов развој или враћање у биолошку породицу;
- **због неадекватне родитељске бриге** под непосредним старатељством је 190 деце;
- **у хранитељским породицама** збринута је 135 ;
- **у установама социјалне заштите** домови за децу и домови за децу ометену у развоју 38-оро деце и младих;
- **у прихватним станицама** 94 детета (40% ове деце су рецидиви а 20% се задржи дуже од 7 дана) ;
- **на улици живи и ради** 65-оро деце (податак није прецизан процењује се да их има бар 20% више) ;
- преама извештају ЦСР из 2008. г. 363 детета је лишено родитељске бриге или је без адекватног родитељског старања што је 6,7 % од укупне популације деце и младих у Нишу;
- као корисници услуга система социјалне заштите су и деца са функционалним сметњама у развоју;
- у 2007. години ОЈТ је одбацило 300 кривичних пријава због кривичне неодговорности починилаца (млађи од 14 година) ;
- исте године процесуирано је 100 кривичних пријава где су починиоци старији малолетници;
- у 2008 и 2009. години опада број извршилаца кривичних дела међу децом и младима (подаци из стратегије о безбедности града Ниша) ;
- у Нишу постоји 11 удружења грађана ОСИ;
- 6 оваквих удружења (удружење дистрофичара, удружење ЦДП, удружење глувих и наглувих, удружење слепих и слабовидих, удружење МНРО и удружење особа са Дауновим синдромом) у свом чланству имају и популацију деце и младих узраста од 0-26 година ;

- једно од најмногобројнијих удружења је удружење МНРО, њихово чланство броји преко 500 корисника услуга удружења. Процењује се да је 50% чланова удружења деце и младих која одрастају у биолошким породицама;
- поштујући право сваког детета на одрастање у породици и у што мање рестриктивном окружењу одговорна локална самоуправа у наредном периоду мора осмислити програме и услуге за подршку свакој породици која се брине и стара о детету ометеном у развоју (децентрализација установе "Мара" и предах родитељство као иновативна услуга у нашем Граду.
- **МАПИРАЊЕ УСЛУГА ЗА ДЕЦУ КОЈЕ ПОСТОЈЕ**
- хранитељство (обучено 120 хранитељских породица)
- Дом за децу и омладину "Душко Радовић"
- Завод за васпитање омладине
- Прихватне станице (1 при Дому 1 при Заводу)
- Саветовалиште за брак и породицу при ЦСР Ниш
- ЦСР Ниш као орган старатељства
- Становање уз подршку
- Установа "Мара " дневни боравак за децу и младе ометене у развоју
- **МАПИРАЊЕ УСЛУГА ЗА ДЕЦУ - УСЛУГЕ КОЈЕ НЕДОСТАЈУ**
- Прихватилиште за децу са проблемима у понашању
- Свратиште за децу улице
- Клубови за децу и омладину
- Дневни боравак за децу из дисфункционалних и осиромашених породица
- Резиденцијални смештај привременог карактера за децу ометену у развоју
- Бенифицирано становање за младе који су у фази запошљавања или су у радном односу
- Предах родитељство или хранитељство
- Регионални центар за породични смештај

ПРИОРИТЕТ 5: УНАПРЕДИТИ ПОЛОЖАЈ ДЕЦЕ БЕЗ РОДИТЕЉСКОГ СТАРАЊА

СТРАТЕШКИ ЦИЉ: 5.1 Унапредити положај деце без родитељског старања и деце без адекватног родитељског старања поштујући њихова права и стварајући могућности за њихов живот у породичном окружењу

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.1.1.

Успоставити јединствени систем евиденције деце без родитељског старања ради ефикаснијег и правовременог пружања потребне подршке за њихово укључивање у заједницу до 2015. године

Активности

- ✓ Евидентирати све случајеве деце без родитељског старања којима је пружен трајнији облик заштите, домски смештај, хранитељство, сроднички хранитељски смештај, старатељска заштита
- ✓ Евидентирати све случајеве деце без адекватног родитељског старања, евидентирати децу улице
- ✓ Евидентирати посебно угрожене и ризичне категорије деце, према следећим индикаторима: деца чији су родитељи спречени да врше родитељску дужност

(услед болести, насиља у породици, издржавања казне затвора), социо-материјална угроженост породице, дисфункционалност родитељског пара, деца која одрастају у једнородитељској породици, деца починиоци кривичних дела као и деца са тешкоћама у развоју, а одрастају у биолошким породицама

- ✓ Евидентирати децу починиоце кривичних дела испод 14 година и осмислити програме превенције за кривично неодговорна лица
- ✓ Урадити анкету деце и младих без родитељског старања на већем узорку, ради снимања потреба и интересовања
- ✓ Формирати мобилне тимове у које би били укључени студенти психологије, педагогије, правници, за мапирање потреба ове деце

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.1.2.

Ублажавање последица које могу настати у психофизичком развоју и социјалном укључивању деце услед напуштености и небриге од стране родитеља организовањем потребних услуга подршке у локалној заједници до 2015. године

Активности

- ✓ Отварање СОС телефона за децу
- ✓ Отварање Пришватилишта за децу и младе са функционалним сметњама, децу улице и децу без родитељског старања, као привремени вид смештаја у ургентним ситуацијама
- ✓ Формирање тимова за праћење младих без родитељског старања по напуштању системске заштите, Заштићено становање, Бенифицирано становање и др.
- ✓ Отварање Фонда за материјалну подршку за сву децу без родитељског старања без обзира на вид заштите, (стипендије за даље школовање, екскурзије, материјална подршка код изласка из установе биолошкој породици)
- ✓ Осмишљавање програма превенције и подршке ризико деци и породицама
- ✓ Формирање МУЛТИСЕКТОРСКОГ САВЕТА где би били обједињени сви релевантни подаци о деци и младима без родитељског сатарања и деци и младима без адекватног род.старања (облици и мере заштите, пружени видови подршке и помоћи и др, евидентиране потребе и планиране услуге)
- ✓ Ангажовање мобилних тимова при школама, Дому здравља, Центру за социјални рад, или месним заједницама за прикупљање информација од значаја за дете које живи на улици, не похађа школу, одраста у једнородитељској породици и др, иницијални контакт са породицом, тј. дететом
- ✓ Едукација деце, родитеља, старатеља за здрав, безбедан развој и образовање као вид подршке породицама.
- ✓ Развити алтернативне моделе подршке угроженој деци и породицама за већу укључивост у живот заједнице.
- ✓ Развити алтернативне услуге подршке за децу ометену у развоју која одрастају у биолошким породицама(или су на хранитељству)

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.1.3.

Хранитељском услугом обухваћен већи проценат деце него у претходном периоду као вид спречавања институционалног смештаја деце без родитељског старања и обезбеђивање да деца без родитељског старања на узрасту до три године не буду на смештају у институцијама социјалне заштите до 2015. године

Активности

- ✓ Развијање породичног смештаја кроз Центар за породични смештај
- ✓ Обучити нове хранитеље за специјално хранитељство

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.1.4.

Створити услове за формирање мреже услуга и сервиса социјалне подршке деци и младима који су у систему социјалне заштите, у хранитељској породици, домској заштити или су под непосредним сродничким старатељством до 2015. године

Активности

- ✓ Сачинити детаљан план о коришћењу слободног простора у установама које су у трансформацији, а у циљу пружања услуга локалног карактера.
- ✓ Обезбедити чврст правни оквир и материјално-техничке услове за отварање услуга на локалном нивоу, бенефицирано становање, предах родитељство, дневни боравак за децу са инвалидитетом, дневни боравак за децу са поремећајем понашања
- ✓ Организовање едукације за професионалце пружаоце будућих услуга деци и младима без родитељског старања
- ✓ Успостављање међусекторске сарадње свих актера на локалном нивоу у циљу ефикаснијег пружања услуга социјалне заштите

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.1.5.

Развити услуге за подршку деци која одрастају у ризичним биолошким породицама као превенцију од напуштања од стране родитеља до 2015. године

Активности

- ✓ Успоставити систем подршке биолошкој породици кроз квалитетно осмишљен саветодавни рад
- ✓ Створити услова за додатну финансијску подршку породицама коју се погођене сиромаштвом, инвалидитетом детета, код многочланих породица и породица где оба родитеља не раде или једнородитељских породица
- ✓ Рад на развоју програма превенције од малолетничке делинквенције, превенција болести зависности, рад на мотивацији младих и породице да учествују у решавању својих проблема

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.1.6.

Развијати волонтеризам као својеврсну услугу социјалне патронаже до 2015. године

Активности

- ✓ Успоставити одржив програм подршке породици на терену, кроз развој и унапређење волонтерског рада
- ✓ Организовати едукацију волонтера за теренски рад и пружање услуге на терену

Одговорна институција

Управа за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту, Управа за образовање, културу, омладину и спорт

Партнери

ЦСР, НВО, Универзитет у Нишу, Дом Душко Радовић, Републички завод за статистику, ОЈТ, МУП, МРСП, Канцеларија за младе, ЗЗМЗ, школе, Дом здравља, Удружења родитеља.

II.6. ОБРАЗОВАЊЕ РОМСКЕ ДЕЦЕ

У Нишу према званичним резултатима пописа живи 5687 припадника ромске популације, мада процењен број Рома у Нишу варира од 25000 до 30000, од чега око 1200 Рома спада у категорију привремено расељених лица. Преко половине укупне ромске популације (62%) млађе је од 25 година, док на становнике преко 60 година старости отпада само 4,11%. Процент незапослених Рома на целом подручју Србије четири пута је већи у односу на целокупну популацију. Само 27,2% Рома у Нишу је економски активно. Скоро трећина Рома у Нишу прима неки од видова социјалне помоћи, а за 18% ромских породица социјална помоћ је једини извор преживљавања. Значајан број ромских породица издржава се од помоћи које добијају од рођака на раду у иностранству (20 - 27%). Само око 9% Рома има сталне приходе од рада, укључујући пензионо и здравствено осигурање. Само 2,5% жена из ромске популације је стално запослено. Већи део ромске популације у Нишу, било да станују у граду или на селу, живи у крајње лошим стамбеним условима. У градском ткиву Ниша, у три градска насеља, настањено је, према резултатима истраживања Министарства за људска и мањинска права СЦГ, око 10780 Рома. Насеље Београд мала које је у смештено у централном градском ткиву спада у групу традиционалних насеља подигнутих пре 1900. године. У насељу поред 5000 Рома староседелаца и 1500 Рома расељених са Косова живи и близу 2000 становника српске и других националности. Насеље је претежно уређено и урбанизовано мада постоје сиротињски делови који захтевају интервенцију. У лошијем стању је, такође, старо насеље Сточни трг у којем живи око 4000 Рома, претежно староседелаца, а најлошија ситуација у погледу уређености је у насељу Црвена Звезда у којем живи око 400 људи. У преосталим насељима Нишавског округа настањено је још око 4000 Рома. Роми су везани за своје махале и тешко прихватају покушаје расељавања.

Проблеми ромске деце се пропорционално осликавају у свим основним школама у Нишу у зависности од њиховог броја у одређеним школама. Укупан број ученика/ца ромске националности по школама од I до VIII разреда је: ОШ "Радоје Домановић" 116 ученика од 916 ученика, ОШ "Краљ Петар I" 132 ученика од 1024 ученика, ОШ „Сретен Мика Младеновић“ 87 ученика од 440 ученика и ОШ „Вук Карађић“ 389 од укупног броја ученика који је 428. Ученици ОШ „Вук Караџић“ ромске националности од ППП до 8 разреда од 389 ученика, 27 ученика нередовно или уопште не похађа наставу. Разлог напуштања и осипања ученика ромске националности нарочито девојчица је традиционално васпитање, низак ниво вредновања образовања, екстремно сиромаштво породица, необразованост родитеља за помоћ деци при изради домаћих задатака и савладавања школског градива, одлазак деце са родитељима у иностранство у земље Западне Европе и повратак деце из иностранства, деца повратника који немају адекватну документацију за наставак школовања, недовољно познавање српског језика као и дискриминација од стране наставничког кадра и школских другова. Најчешће ромски ученици/це седе у последњим клупама са својим сународницима или сама. С друге стране, ромска деца често напуштају редовно школовање и већ у раној фази прелазе у специјалне школе јер у обичној школи немају потребну пажњу и подршку наставника, заштиту од игнорисања, маргинализације, узнемиравања, па и дискриминације. Ова деца доживљавају неуспех у школи и постају демотивисана, што продубљује неуспех све док се не стекну услови за премештај у специјалну школу. Ромска деца често, и то на раним узрастима, морају да доприносе породичном приходу и немају основне материјалне услове за похађање школе. Образовни ниво родитеља је по правилу такав да они не успевају да пруже помоћ деци у учењу.

РЕДНИ БРОЈ	НИВО ОБРАЗОВАНОСТИ	ОТАЦ		МАЈКА	
		број	%	број	%
1.	Без основног образовања	1	2,86	5	12,82
2.	Са незавршеном основном школом	12	34,29	19	48,72
3.	Са завршеном основном школом	12	34,29	10	25,64
4.	Средња школа	10	28,57	5	12,82
5.	Виша школа	/	/	/	/
6.	Факултет	/	/	/	/
7.	Магистратура/докторат	/	/	/	/
УКУПНО		35	100	39	100

Није редак случај да се у самој ромској заједници не признаје вредност формалног образовања па је и то разлог што родитељи недовољно подстичу похађање школе. Индивидуални услови становања су различити, али често не постоје ни просторни услови за учење. Језичка баријера је један од основних фактора који утичу на просечно лошије постигнуће ромских ученика у школи и истовремено један од главних разлога за висок проценат упућивања ромске деце у специјалне школе. Школе са већим бројем ромске деце етикетирају се као „**циганске школе**“ и родитељи већинског становништва из њих испишу своју децу, али се дешава да то чине и ромски родитељи, јер сматрају да такве школе не нуде довољан образовни ниво. Један од главних проблема у овом погледу представља то што нису усвојена обухватнија антисегрегацијска законска решења нити је институционализовано праћење оваквих појава.

Док се не пронађу системска решења, проблеми са сегрегираним одељењима морају се решавати од случаја до случаја.

Истраживања су такође показала да су **очекивања учитеља и наставника у вези са постигнућима ромске деце нижа**, што доводи до смањивања подршке која се пружа ромским ученицима, снижавања критеријума, скраћивања градива, па и превођења у виши разред без савладаног градива. Такође, велики број ромске деце похађа **школе за образовање одраслих**. У истраживању које је спровео Ромски Студентски Центар из Ниша, наводи се да Роми, укључујући децу школског узраста, похађају школе за образовање одраслих зато што нису успела да се упишу у редовне основне школе на време или су се из ње исписала. Наставни план и програм основних школа за образовање одраслих садржи само предмете који имају за циљ основно описмењавање ученика. И када заврше ову школу, њихове перспективе се, у најбољем случају, свде на могућност да упишу обуку за занат у трајању од неколико месеци, а то им опет ограничава могућности запошљавања.

РЕДНИ БРОЈ	ЗАПОСЛЕНОСТ РОДИТЕЉА	ОТАЦ	МАЈКА
		%	%
1.	Запослени	8,57	5,13
2.	Незапослени	91,42	94,87
РЕДНИ БРОЈ	ДРУГИ ПРИХОДИ ОД КОЈИХ ПОРОДИЦА ЖИВИ		%
1.	Социјална помоћ		35,89
2.	Рад у иностранству		2,56
3.	Препродаја робе		30,77
4.	Дечји додатак		48,72

Истраживачко-аналитички рад указује да ученици школе живе у ромским породицама са врло неповољним социо-педагошким условима, егзистенцијално оптерећени, суочени са различитим облицима породичне патологије, у којима се образовање веома ниско или уопште не вреднује, што лоше утиче на мотивацију родитеља и ђака за школским постигнућима. Рад стручне службе усмерен је на саветодавно-инструктивне и превентивне активности у настојању да се превазиђе велики несклад између образовних и васпитних потреба и могућности већине ученика, да се превазиђу многобројне потешкоће у реализацији како редовне наставе, тако и ваннаставних активности.

Потребан је индивидуални корективни рад са ученицима и родитељима и врста специфичне психосоцијалне подршке

Помоћ и подршка у решавању васпитне запуштености ученика, конфликта (медијација) и проблематичних ситуација изазваних насилним понашањем, кршењем правила понашања у школи, хиперактивношћу и недостатком пажње, непоштовањем ауторитета наставника и запослених у школи, намерним ометањем часа недисциплином и непримереним понашањем. Помоћ у савладавању школског програма јер ђаци, углавном, немају едукативну и образовну подршку родитеља, па је неопходна додатна и детаљнија помоћ у учењу и напредовању. Тим пре, што се велика већина деце школује на нематерњем језику (српском), па се у сарадњи са ромским асистентима ради на превазилажењу језичких баријера у савлађивању наставног плана и програма.

Социо-економски статус породица ромских ученика

Будући да велики број родитеља нема стално запослење, да живе од сезонских послова и социјалне помоћи, неопходна им је помоћ у обезбеђивању уџбеника и школског прибора, обезбеђивање бесплатне ужине, што је сасвим јасан показатељ нивоа социјалне и материјалне угрожености ученика.

Велику пажњу посветити одласку на „терен“ и обиласку породица ученика ради сагледавања услова живота, маркирања најзначајнијих проблема и проналажења начина за њихово превазилажење. У складу са тим, организовати саветодавни третман са ученицима и родитељима, те упутити адекватним установама због специфичних породичних и социјалних проблема (алкохолизам, крађа, покушаји или учињена убиства, физичко злостављање деце, рана удаја и продаја девојчица, злоупотреба дечијег рада, исписивање деце из школе због страха од „крвне освете“, остављање деце због преудаје мајки или служења затворских казни очева и сл.). У оквиру тога, стручне службе треба да сарађују са Центром за социјални рад, МУП-ом РС, Општинским судом у Нишу, здравственим установама Клиничког центра у Нишу, Матичном службом и другим, проблемски релевантним установама.

Рад на подизању свести родитеља о значају образовања њихове деце, као и на мотивисању боље сарадње са школом (проблем је неодговорност и незаинтересованост већине родитеља, неки чак и не знају који разред им дете похађа, немогуће их је наћи јер се стално селе или се не одазивају на позиве разредног старешине, не долазе на родитељске састанке и седнице Савета родитеља, касне са уписивањем деце у школу и сл.). Упознавање родитеља са садржајем владиних и невладиних пројеката а везани су за ромску популацију, са могућностима и шансама које им се при томе пружају за поправљање квалитета њиховог живота.

Ситуациона анализа средњошколског и високошколског образовања ромске деце

Веома мали број ромских ученика/ца (30%) који успеју да заврше основношколско образовање квалификују се за наставак средњешколског образовања. Користећи афирмативне мере које препоручује Декада Рома значајно се повећао број уписаних

ромских ученика у средње школе IV-ог степена. У школској 2008/2009 години уписано је 93 ученика од којих је 57 аплицирало за добијање стипендија за сиромашне ученике, 15 ученика је остварило право на стипендије. У школској 2009/2010 години у средње школе уписано је 127 ученика, а право на стипендије остварило 26 ученика из Ниша. Афирмативне мере омогућавају да и врлодобри ученици остварују право на стипендију што даје мотивисаност ромским ученицима за побољшање школског успеха, а стипендије за завршетак средње школе.

Веома мали број средњошколаца уписује вишу школу или факултет, што је поражавајући податак. 2009/2010 године на 22 студентске групе нишког Универзитета уписало се на прву годину студија 46 студената ромске националности. У претходним годинама од почетка Декаде стипендирани су ромски студенти, укупно 31 студент.

ПРИОРИТЕТ: 6. УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА РОМСКЕ ДЕЦЕ

СТРАТЕШКИ ЦИЉ: 6.1. Повећање броја ромске деце укључене у образовни систем

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.1.1.

Унапредити систем евидентирања података у основним и средњим школама ради праћења успешности и завршетка школовања ромске деце

Активност

- ✓ Евидентирање података о школовању ромске деце

Одговорна институција

Управа за образовање, културу, омладину и спорт

Партнери

Предшколске и школске институције, Невладине организације, Ромске невладине организације које се баве образовањем, Школска управа

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.1.2.

Праћење учешћа Ромкиња у образовном процесу како би се повећао број ромских девојчица уписаних у школу

Активности

- ✓ Евидентирање и праћења стопе редовности похађања наставе и осипања девојчица у току школовања
- ✓ Успостављање механизма за доследно спровођење законских мера за обавезно школовање, у складу са законом о основном образовању (уписивање и редовно похађање) женске деце

Одговорна институција

Град, Управа за образовање, културу, омладину и спорт

Партнери

Школе, Предшколска институција, Школска управа, НВО

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.1.3.

Укључивање искуства и знања невладиних организација за подршку ромске деце у образовном процесу

Активност

- ✓ Потписивање локалног протокола о сарадњи и размени информација Школских одбора, Савета родитеља са ромским НВО

Одговорна институција

Управа за образовање, културу, омладину и спорт, Школска управа

Партнери

Школе, Предшколска институција, Школска управа, НВО

Стратешки циљ 6.2. Подизање мотивације и свести о важности школовања у ромској заједници

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.2.1.

Повећање очекивања ромских ученика и ромске заједнице од исхода школовања

Активности

- ✓ Едукација родитеља о неопходности образовања ромске деце
- ✓ Промовисање позитивних модела у широј заједници, кроз медије, издаваштво и наставне и ваннаставне програме

Одговорна институција

Управа за образовање, културу, омладину и спорт, НВО, Медији

Партнери

Школе, Предшколска институција, Школска управа, НВО

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.2.2. Подршка родитељима деце у процесу образовања кроз подизање родитељске компетенције

Активности

- ✓ Ангажовање постојећег акредитованог програма "Школа за родитеље" Центра за социјални рад и других програма НВО за родитеље

Одговорна институција

ЦСР, НВО

Партнери

Центар за социјални рад, НВО

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 6.3. Увођење афирмативних мера за перманентно образовање ромске деце

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.3.1.

Социо-економска подршка ромској деци у процесу образовања увођењем афирмативних мера за перманентно образовање ромске деце

Активности

- ✓ Оснивање Фонда за обезбеђивање стипендија за ученике/це и студенте/киње ромске националности
- ✓ Повећање искоришћености средстава из Фонда за обезбеђивање уџбеника ученицима виших разреда основних и средњих школа

Одговорна институција

Град

Партнери

НВО, ромско-женске и ромске организације, Школе, Факултети, РНВО и Савет за људска и мањинска права

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.3.2.

Подршка младим Ромима/кињама необухваћених системом образовања

Активности

- ✓ Укључивање деце ваншколског система у основно образовање и похађање заната и доквалификација за децу и омладину која су прерасла старосну границу за похађање основне школе

Одговорна институција

Управа за образовање, културу, омладину и спорт, школа за образовање одраслих

Партнери

НВО, канцеларија за младе, Савет за људска и мањинска права, НСЗ, Народни универзитет Павле Стојковић

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.3.3.

Подршка младима мајкама које настављају школовање

Активности

- ✓ Организовање бесплатних програма дечијих вртића и дневних боравака за децу мајки које настављају школовање

Одговорна институција

ПУ, Пчелица

Партнери

НВО

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 6.4. УНАПРЕЂЕЊЕ И ЗАШТИТА ЗДРАВЉА РОМСКЕ ДЕЦЕ

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.4.1.

Утврђивање потреба ромске деце за унапређење и заштиту здравља

Активности

- ✓ Спровођење циљаних теренских истраживања о здравственом стању и потребама ромске деце ради утврђивања специфичних проблема са којима се сусрећи у процесу здравствене заштите
- ✓ Израда програма акција у заштити здравља, на основу утврђених потреба

Одговорна институција

Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту, Институт за јавно здравље

Партнери

Дом здравља, Ниш, Институт за јавно здравље, НВО

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.4.2.

Унапређење здравствене информисаности код ромске деце

Активности

- ✓ Спровођење континуиране едукација и информисаности ромске деце о здравственој заштити
- ✓ Континуирана едукација о правима пацијената и начина за остваривање права на здравствену заштиту и превенцији обољења
- ✓ Упознавање са специфичним здравственим афирмативним програмима из законске регулативе везане за здравствену заштиту маргинализованих група
- ✓ Пројекти подршке и промовисања хигијенских навика кроз обезбеђивање хигијенских средстава за најугроженије

Одговорна институција

Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту, Управа за образовање, културу, омладину и спорт

Партнери

Дом здравља Ниш, Институт за јавно здравље, Општинске управе, НВО, МЗ, МП

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 6.5.1: СМАЊЕЊЕ НАСИЉА НАД РОМСКОМ ДЕЦОМ

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.5.1

Ефикасна и недискриминаторна примена закона и мера заштите ромске деце од насиља у заједници

Активности

- ✓ Формирати мултисекторске тимове социјалних служби за помоћ у ромским насељима
- ✓ Едукација међусекторских тимова за заштиту деце жртава насиља за примену специфичних метода и осетљивости по питању заштите деце од насиља и примена општег и посебних протокола о заштити деце од насиља
- ✓ Покретање превентивних програма и подршке у области препознавања, спречавања и превладавања насиља у школама и на јавним местима

Одговорна институција

ЦСР и НВО

Партнери

Савет за људска и мањинска права при Кабинету градоначелника, Комисије за родну равноправност на градском и општинском нивоу, НВО, Канцеларија Омбудсманана, ЦСР

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.5.2.

Документовање и покретање иницијативе за адекватно реаговање у случајевима насиља

Активности

- ✓ Потписати мултисекторски (дом здравља, полицијска управа, правосуђе, школе) Протокол о опраћењу случајева и реаговању по службеној дужности
- ✓ Евидентирање и документовање студија случајева
- ✓ Укључивање ромске деце у програме за ненасилну комуникацију, и Школа без насиља

Одговорна институција

Град, Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту

Партнери

Правосудни органи, Дом здравља

II. 7. ЗАШТИТА ДЕЦЕ ОД ЗЛОСТАВЉАЊА, ЗАНЕМАРИВАЊА, ИСКОРИШЋАВАЊА И НАСИЉА

Тренутно стање

У нашој средини се проблему заштите деце од злостављања и занемаривања посвећује пажња само код откривања драматичних случајева. Значајних активности локалне заједнице у ширењу свести о овој друштвеној појави и последицама насиља над децом скоро да и нема.

Друштвена свест и знање грађана за препознавање и реаговање у ситуацијама злостављања деце је и даље на незавидном нивоу. Прве пионирске кораке и покушаје укључивања локалне заједнице у решавању овог проблема су биле активности невладиног сектора и професионалца из разних система у оквиру пројеката и то углавном док су имали донаторску подршку.

Категорије посебно угрожене деце су: деца из породица са поремећајима у односима, деца без родитељског старања, деца са сметњама у развоју и деца у сукобу са законом.

Број деце и младих из посебно осетљивих група на евиденцији ЦСР по основним категоријама

	2007	2008	2009
Без родитељског старања	188	224	338
Социо-материјално угрожена	1672	2205	2631
Из породица са порем. пород. односима	224	254	336
Ометена у развоју	253	30	200
Са поремећајем у понашању	431	121	502
Остала деца и омладина	2388	418	2787
<i>УКУПНО</i>	4930	6223	6794

Горе приказана табела јасно указује порост броја корисника деце из осетљивих група. На евиденцији Центра за социјални рад у 2009. години код укупног броја корисника исказано је повећање у односу на претходну годину у процентуалном износу од 3,5% . Код старосне групе "деца и омладина" проценуално повећање износи 9,18%.

Анализом постојећих података о присутности и обиму свих облика злостављања и занемаривања деце може се констатовати да је насиље над децом у сталном порасту иако прецизних и обједињених података нема . Институције које се баве проблемом насиља над децом користе различите параметре за регистровање ове појаве или их уопште не сагледавају.

Структура деце према доминантном облику злостављања извор ЦСР Ниш

Доминантан облик злостављања	Број деце 2008	2009
Физичко насиље	0	28
Емоционално насиље	17	41
Сексуално насиље	0	1
Грубо занемаривање	0	1
Економска експлоатација	0	0
УКУПАН БРОЈ ДЕЦЕ	17	71

Као злостављачи идентификовани су најчешће они који имају моћ у породици и друштву, а то су родитељи и одрасли.

Из извора Полицијске Управе Ниш

Подаци о насиљу у породици на територији ПУ Ниш у 2007 год. Извршено је 138 кривичних дела насиља у породици из чл.194 КЗ. Поднето је 138 кривичних пријава против 140 извршилаца (138 су мушког пола, а 6 женског пола) У 2007. год, поред наведених кривичних пријава, поднето је 17 кривичних пријава против 17 лица за нарушавање ЈРМ везано за насиље у породици.

Насиље у породици у 2008. год. на територији ПУ Ниш поднето је 167 кривичних пријава против 177 лица (163 лица мушког пола и 14 женског). Најчешће место извршења су куће , а најчешће је коришћена физичка снага.

У 2009. год.на подручју ПУ Ниш поднето је 202 кривичне пријаве због извршења кривичног дела насиља у породици против 208 лица. Оштећено је 226 лица. Најчешће је коришћена физичка снага.

Са сигурношћу се може рећи да су у великом броју ових случајева деца индиректне жртве, жртве емоционалног злостављања, обзиром да пракса показује да су најчешће сведоци актуелног насиља у породици. У ситуацијама у којима је живот и здравље детета угрожено или му прети опасност по здравље и развој ЦСР као орган стрателства предузима хитне мере интервенције и уз координацију најчешће Полицијом осигурава безбедно окружење у складу са принципима најмање рестриктивно окружење. Од 2006. год. Центар за социјални рад је организован тако да је 24-часа доступан грађанима са својим услугама кроз организовано дежурство . Нажалост Град још увек није донео Одлуку о праву грађана на услугу неодложне интервенције као што је то случај у другим градовима.

Резултати истраживања које је сроведено 2006 год. у педесет основних школа укључујући и школе из Ниша у оквиру програма „Школа без насиља,, у коме су учествовали ученици од трећег до осмог разреда да је насиље присутно у школама и да

су му склони старији и млађи ученици. Резултати говоре да је 28% ученика укључено у насилну интеракцију као жртва или починилац; 64 % ученика је бар једном у последња три месеца доживео насиље, 44% бар једном или више пута доживело неки облик насиља током школовања. Најзаступљеније је вербално насиље, вређање, давање погрдних имена и сл.

У Нишу није било сличних истраживања, али искуство и пракса потврђује да је значајан пораст насиља у школама. Проблем је што се код нас насиље слабо евидентира, прећуткује па је самим тим и проблем извештавања.

У Граду постоје одређени ресурси, али недостају успостављени механизми сарадње и процедура поступања. Протоколи међусобне сарадње институција које се баве насиљем над децом у процесу заштите и превенције не постоји чиме би се дефинисале улоге и одговорности свих институција. Дакле, не постоји развијена мултисекторска и мултидисциплинарна мрежа за заштиту и као предуслов ефикасне заштите деце у насиљу.

Иако су потребе јасно исказане, у Граду нису развијене услуге за подршку, психофизички опоронак и социјалну интеграцију жртава и починиоца насиља.

- Деца нису укључена у организовање и осмишљавање кампање за борбу против насиља

Не постоје саветовалишта за жртве насиља – жене и деце.

Није довољно подржано Саветовалиште за породицу (које је основао Град, а функционише као радна јединица ЦСР) људским ресурсима и финансијски како би могли на најбољи начин да креирају и реализују програме за родитеље и децу као превенција насиља.

У Граду не постоје клубови за децу и младе, нити удружења родитеља

Унапређивање знања и вештина, Континуирана едукација и свих професионалаца који раде на пружању заштите, услуге подршке жртвама злостављања мора да представља приоритет кроз обезбеђивање материјалне подршке за ту сврху.

ПРИОРИТЕТ: 7 ЗАШТИТА ДЕЦЕ ОД ЗЛОСТАВЉАЊА, ЗАНЕМАРИВАЊА, ИСКОРИШЋАВАЊА И НАСИЉА

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 7.1 УСПОСТАВЉАЊЕ СВЕОБУХВАТНОГ СИСТЕМА ЗАШТИТЕ ДЕЦЕ ОД ЗЛОСТАВЉАЊА, ЗАНЕМАРИВАЊА, ИСКОРИШЋАВАЊА И РАЗВОЈ БЕЗБЕДНОГ ОКРУЖЕЊА У КОМЕ ЋЕ БИТИ ОСТВАРЕНО ПРАВО СВАКОГ ДЕТЕТА ДА БУДЕ ЗАШТИЋЕНО ОД СВИХ ОБЛИКА НАСИЉА

Специфични циљ 7.1.1.

Подизање нивоа свести о насиљу над децом као друштвеном проблему кроз сензибилизацију локалне заједнице за проблеме заштите деце од свих облика насиља УЗ АКТИВНУ УЛОГУ ДЕЦЕ

Активности

- ✓ Информисање јавности о узроцима и последицама злостављања, занемаривања и насиља над децом путем кампање
- ✓ Организовање јавних трибина и предавања на нивоу града и у свим школама
- ✓ Успостављање ближе сарадње са локалним медијима и стварање могућности за већи утицај
- ✓ Израда промотивног материјала – плаката, лифлета

Одговорна институција

Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту, Управа за образовање, културу, омладину и спорт

Партнери

НВО, школе, Центар за социјални рад

Специфични циљ 7.1.2.

Успостављање међусекторске сарадње за заштиту деце од злостављања и занемаривања и примену Општег и Посебних Протокола о заштити деце од злостављања, занемаривања и насиља

Активности

- ✓ Формирање мултидисциплинарног тима састављеног од стручњака из различитих сектора и система а који се баве децом на заштити и превенцији злостављања деце
- ✓ Формирање службе за интервенцију у кризним ситуацијама

Одговорна институција

Међусекторски Савет Града Ниша, Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту, Управа за образовање, културу, омладину и спорт

Партнери

Центар за социјални рад, Школска управа, Полицијска управа, Дом здравља, НВО

Специфични циљ 7.1.3. Јачање компетенције стручњака из свих система за превенцију и заштиту деце од занемаривања и злостављања

Активности

- ✓ Организована континуирана обука за превенцију и заштиту деце од злостављања, занемаривања и насиља
- ✓ Јачање партнерства са НВО сектором и укључивање представника ромских НВО које се баве насиљем
- ✓ Реализација програма обуке за примену Општег и посебних протокола за заштиту деце од злостављања, занемаривања и насиља

Одговорна институција

Међусекторски Савет Града Ниша, Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту, Управа за образовање, културу, омладину и спорт

Партнери

Центар за социјални рад, Школска управа, Полицијска управа, Дом здравља, НВО, родитељи

Специфични циљ 7.1.4.

Развој службе и услуга које су засноване на потребама деце жртвама насиља

Активности

- ✓ Развијање саветовалишта за психосоцијалну подршку жртвама насиља, њихов опоравак и интеграцију и развијање терапијског програма за децу жртве насиља
- ✓ Формирати службу правне помоћи
- ✓ Развијати волонтерски центар
- ✓ Формирати клубове за децу
- ✓ Отворити Центар за медијацију за децу
- ✓ Развијати програме подршке за подизање капацитета породице нарочито из ризичне популације
- ✓ Развити програм за самозаштиту деце од злостављања и насиља
- ✓ Креирање програма за ненасилну комуникацију и примену већ акредитованих
- ✓ Програма за превенцију насиља у школи

Одговорна институција

Међусекторски Савет Града Ниша, Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту, Управа за образовање, културу, омладину и спорт

Партнери

Центар за социјални рад, Школска Управа, Полицијска управа, Дом здравља, НВО, родитељи

Специфични циљ 7.1.5.

Подстицање деце за учешће и развој у спровођењу програма заштите од насиља

Активности

- ✓ Подстицање иницијативе деце у организовању кампања, трибина и округлих столова на тему насиља
- ✓ Обука о правима деце, за децу и са децом за препознавање и пријављивање насиља
- ✓ Подршка у развоју вршњачких тимова, вршњачке медијације

Одговорна институција

Међусекторски Савет Града Ниша, Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту, Управа за образовање, културу, омладину и спорт

Партнери

Центар за социјални рад, Школска управа, Полицијска управа, Дом здравља, НВО, родитељи

Специфични циљ 7.1.6.

Унапређење система за евидентирање, прикупљање и анализу података (Постојање јединствене базе на нивоу града, истраживање о насиљу над децом)

Активности

- ✓ Развијање јединственог система за евидентирање и праћење случајева насиља у свим секторима
- ✓ Публиковање материјала који се тичу насиља над децом
- ✓ Праћење учесталости насиља путем истраживања и промоција резултата

Одговорна институција

Међусекторски Савет Града Ниша, Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту, Управа за образовање, културу, омладину и спорт

Партнери

Центар за социјални рад, Школска управа, Полицијска управа, Дом здравља, НВО, родитељи

II.8. КВАЛИТЕТНО СЛОБОДНО ВРЕМЕ, КУЛТУРА И СПОРТ

Тренутно стање

За укупно 54993 деце у Нишу, колико их је било на задњем попису 2002. године, постоје више врста програма намењених за квалитетно провођење слободног времена деце, њихов културни развој и спортске активности. То су образовни, културни и спортски програми за различите узрасте деце који постоје у оквиру установа за предшколско васпитање и образовање, неформално образовање, културу и спорт, као и у оквиру удружења грађана која развијају различите програме, користећи неформалан и иновативан приступ у раду са децом.

Поред Дечјег културно-образовног и рекреативног центра, Позоришта лутака и Дечје библиотеке као дела Народне библиотеке „Стеван Сремац“, које су као установе културе основане од стране локалне самоуправе, у Нишу постоје и раде и друге установе и организације које реализују програме за децу, као што су Француски културни центар, Амерички културни центар, приватне школе језика, плесне школе и неколико удружења грађана, међу којима су: Друштво за заштиту и унапређење менталног здравља деце и омладине (Отворени клуб), Центар за девојке, Удружење самоохраних мајки, Хуманитарно удружење Рома „ХУР“, УГР Амарио Дром, Помоћ деци, Човекољубље, Општинска организација Црвеног крста, итд.

Спортске и рекреативне програме за децу нуде Спортски центар „Чаир“ и око 300 различитих спортских удружења и клубова, од фудбалских, кошаркашких и одбојкашких до тениских, борилачких, планинарских и клубова екстремног спорта.

Укупан број деце у Нишу, од 7 до 14 година, је 14362. Према прикупљеним подацима, за овај узраст деце образовне, креативне и рекреативне програме развијају следеће установе и удружења: Дечји културни центар са око 400 учесника годишње, Француски културни центар са око 100 учесника, Амерички културни центар са око 300 учесника, око 600 корисника програма школа страних језика, Удружење Naissus guitar са око 200 учесника, Удружење самоохраних мајки са 80 корисника, Удружење МНРО са 50 корисника, Друштво за заштиту и унапређење менталног здравља деце и омладине са 38 корисника, као и друга удружења или општински ад хок програми који окупе још око 2000 до 3000 деце годишње. Осим овога, спортска удружења у Нишу обухватају око 600 деце овог узраста, док је много већи број чланова школских клубова.

Културне и образовне програме за децу узраста 7 – 18 година имају Дечја библиотека са око 2000 чланова свих узраста, Позориште лутака са око 10 000 гледалаца свих узраста, Градска управа за образовање, културу и спорт која реализује програм превенције болести зависности за 600 вршњачких едукатора и програме у трајању од једног школског часа за око 7000 ученика 12 – 16 година, Француски културни центар са око 2000 посетилаца културних манифестација, итд. Такође, разноврсним спортским програмима Спортског центра „Чаир“ обухваћено је око 3000 деце свих узраста.

Укупан број деце у Нишу, узраста 14 – 18 година је 16565 деце. За њих је понуда много мања и обухвата едукативне и креативне програме неколико нишких удружења, и то: радионице и клуб Друштва за заштиту и унапређење менталног здравља деце и омладине са 400 корисника годишње, радионице Центра за девојке са око 300 ученица средњих школа, допунске часове Удружења самохраних мајки са 44 корисника и програми Француског културног центра са 150 учесника, а спортска удружења укључују преко 500 чланова овог узраста.

У циљу укључивања деце у израду Локалног плана акције за децу и уважавања њиховог мишљења, волонтери Друштва за заштиту и унапређење менталног здравља деце и омладине из Ниша су спровела анкетирање деце на основу упитника. Анкетирање је укључило школску децу, узраста од 10 до 18 година, која су изабрана методом случајног узорка. Код избора школа у којима је рађено анкетирање, водило се рачуна о подједнакој заступљености школу у централном делу града, приградском и сеоском подручју. Циљеви анкетирања су били:

- да се утврди процена деце колико имају слободног времена у току дана и у току викенда;

- да се утврди на који начин деца проводе своје слободно време и да ли су тиме задовољна;

- како би деца желела да проводе своје слободно време и шта је потребно за то, односно шта би желела да имају као понуду у граду/месту боравка.

Анкетирање је обухватило 420 деце, 155 дечака и 266 девојчица.⁵ На основу обрађених одговора деце из основних школа, добијени су следећи резултати:

Од 300 испитане деце, 65% сматра да има довољно слободног времена и то: од 2 до 6 сати дневно, а преко викенда од 12 до 18 сати. Нема довољно слободног времена 33% деце, и то су углавном девојчице V и VI разреда, посебно из сеоских и приградских подручја.

Ови резултати показују да две трећине испитане деце има по неколико сати слободног времена у току дана, а велики број сати викендом, и да постоји опасност да се то време искористи за различите облике негативног понашања, уколико не постоје понуђени програмски садржаји адекватни потребама деце.

Што се тиче начина на који проводе слободно време, са више понуђених одговора, 79% деце се бави спортским активностима (углавном играју лопту на школском игралишту), од тога дечаки редовно и у градским и у руралним срединама, а девојчице само у градским срединама, док у руралним срединама се ретко или уопште не баве спортом, осим на часовима у школи. Од све деце, и у градским и у сеоским срединама, 88% проводи време у игри и дружењу са вршњацима, а 80% поред компјутера, с тим што је то код дечака свакодневно, а код девојчица из градских средина 2 – 3 пута у току недеље или само викендом, док у руралним срединама око половине девојчица не користи компјутер. Девојчице у градском подручју често посећују библиотеку и позориште, а трећина њих иде на приватне часове из наставних предмета или језика.

Највећи број испитане деце време проводи у игри и дружењу, тј. активностима које нису структурисане и које могу да имају негативне садржаје, попут експериментисања са

⁵ 300 деце основношколског узраста (IV, V, VI и VII разред), од чега 118 дечака и 182 девојчица, и 120 деце средњошколског узраста (I, II и III разред), од чега 36 дечака и 84 девојчица. По школама, обухваћен је следећи број деце: ОШ “Радоје Домановић” – 40 деце (по 10 из сваког разреда), ОШ “Свети Сава” – 35 деце, ОШ “Доситеј Обрадовић” – 20 деце, ОШ “Мика Антић” – 39 деце, ОШ “Бубањски хероји” – 41 дете, ОШ “Десанка Максимовић” у Чокоту – 40 деце, ОШ “Војислав Илић” у Хуму – 20 деце, ОШ “Иван Горан Ковачић” у Нишкој Бањи – 38 деце; Гимназија „Бора Станковић” – 27 деце, Гимназија „Светозар Марковић” – 40 деце, Грађевинска школа „Неимар” – 20 деце и Дом ученика средњих школа (ученици из свих средњих школа) – 33 деце.

цигаретама, алкохолом и опојним средствима, насилничка понашања, итд. Ситуација у руралним срединама је неповољнија, јер деца немају могућности за квалитетно провођење слободног времена, посебно у вечерњим часовима и викендом, пошто не постоје могућности за квалитетне културне и спортске садржаје (не постоје уређени спортски терени, позориште, плесне школе, дечји клубови, дискотеке, шеталишта, итд.).

Од укупног броја испитане деце из градског и руралног подручја, која су могла да дају више одговора на питање шта им је потребно за квалитетно провођење слободног времена, 76% се изјаснило да им је потребно више спортских објеката, а 74% жели више места за шетњу и изласке (уређене терене, паркове, шеталишта, бицикличке стазе), више забавних и рекреативних активности жели 51% испитане деце, по 41% жели више спортских удружења и више културних установа и садржаја, а 33% више едукативних програма (радионице на отвореном, секције за фотографије и моделарство, курсеви, школе језика, стрипа, предавања, изложбе). Такође, деца предлажу организовање дечјих олимпијада и међушколских такмичења из различитих области, дечје клубове и забавна места за децу њиховог узраста, школе глуме и плеса, музичке фестивали, позоришне представе, маскембал, итд.

Анализом одговора из упитника, долази се до закључка да деца из руралних подручја имају више потреба за културним активностима, као и рекреативним и едукативним садржајима, у односу на децу из урбаних средина, што је разумљиво јер у приградским насељима и селима нема таквих понуда. Међутим, заједничко за сву децу је да имају потребе за више уређених и добро осмишљених места за шетњу и изласке, желе више спортских терена, дечјих клубова и забавних активности.

Слични су резултати анкетања деце која похађају средњу школу, с тим што за њих има много мање адекватних садржаја у граду и скоро никаквих понуда у руралним подручјима, што отвара могућности за веће испољавање негативног понашања или незаинтересованог односа према свему што их окружује.

Резултати анкетања 120 деце средњошколског узраста показују да 32 % средњошколаца сматра да има довољно слободног времена, али 62% мисли да нема довољно слободног времена због обавеза према школи. Међутим, њихови одговори да имају дневно од 2 до 4 сата слободног времена, како тврди 53% испитане деце, а викендом од 6 до 12 сати које има 38%, од 12 до 18 сати 24% , а преко 18 сати чак 21% деце, показује да је то велика количина слободног времена коју треба што квалитетније попунити да се не би развијали негативни облици понашања код младих.

Према одговорима, дечаци овог узраста се 1 до 2 пута недељно баве спортом, а девојчице иду у школе језика или плеса или шетају са другарицима. Од укупног броја испитаних средњошколаца, 83% проводи време поред компјутера (углавном игра игрице или је на интернету), ученици гимназије скоро свакодневно, док ученици стручних школа 2 – 3 пута недељно или само викендом. Око 70% проводи време у дружењу свакодневно или 2 – 3 пута недељно, а највећи број, њих 85% део свог слободног времена троши на изласке са вршњацима, у кафићима и дискотекама 2 – 3 пута недељно и викендом. На приватне часове из предмета или језика иде 28% испитаних, а на организоване активности (плесне школе, радионице, фолклор, часови музике) иде 26%, уз коментар да су та места доста удаљена од куће и да некада путују више од пола сата у једном правцу да би учествовали у жељеним активностима. Све наведене активности су углавном смештене у центру града и потребно је одвојити време за долазак до места где се оне одвијају, посебно деци из приградских подручја.

Дакле, највећи број деце средњошколског узраста слободно време проводи неорганизовано, по кафићима и дружећи се са вршњацима, играјући игрице на компјутеру и користећи интернет (фејсбук, Му спарсе, you tube и остали социјални медији, и претраживање разних сајтова) или једноставно кружећи по граду, што је изузетно

опасно за овај узраст, који карактерише склоност ка бунту и супротстављању ауторитетима, лако прихватање негативних утицаја вршњака и негативних облика понашања, склоност ка експериментисању са алкохолом и дрогом, итд. Сметња деци је и удаљеност места становања од места где се одвијају жељене активности, а које су најчешће у центру града.

Од укупног броја испитаних средњошколаца 18% је задовољно начином на који проводи слободно време, 62% сматра да може и боље, а 20% није задовољно. *Дакле, 82 % испитаника није довољно задовољно начином на који проводи своје слободно време.*

На питање како би и где проводили слободно време, са могућношћу да дају више одговора, средњошколци су у највећем броју 72% изјавили да су им потребна места за изласке (паркови, шеталишта, уређен градски простор, бицикличке стазе), 58% мисли да је потребно више спортских објеката (базени, тениски терени, игралишта) и спортских активности са мањим чланаринама и јефтинијим улазницама, 39% се изјаснило за више културних установа (опера, балет, позориште, добро опремљени биоскопи), више културних, забавних и рекреативних активности са ниским ценама (концерти, фестивали, такмичења, изложбе, сајмови достигнућа младих, аква парк, зоо врт). 26% сматра да треба имати више удружења и клубова са уско специјализованим активностима и радионицама за децу, а 23% се изјашњава за више едукативних програма (болести зависности, здрави стилови живота, теме које интересује младе).

Закључак је да деци средњошколског узраста у Нишу највише недостају добро и савремено уређена места за шетњу и игру попут паркова, шеталишта, скејт паркова, аква паркова, зоо врта) и више места за рекреативни спорт (игралишта, затворени базени, рекреативни центри, балон сале за разне спортове,) али и да та места буду просторно и материјално доступнија, односно да буду равномерно распоређена у граду и са ниским ценама улазница или да се бесплатно користе. Такође, деци овог узраста су потребни клубови и тин центри који ће нудити различите едукативне садржаје и омогућити развој социјалних вештина, подстицати креативност и стваралаштво, толеранцију и разумевање различитости, размену искуства са вршњацима из других земаља, итд. Тиме се обезбеђују једнаке могућности за развој и безбрижно одрастање све деце у Нишу – Граду по мери деце.

ПРИОРИТЕТ: 8 КВАЛИТЕТНО СЛОБОДНО ВРЕМЕ, КУЛТУРА И СПОРТ

СТРАТЕШКИ ЦИЉ: 8.1 Омогућити квалитетно провођење слободног времена за сву децу

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 8.1.1.

Стварање неопходних просторних и техничких услова за квалитетно провођење слободног времена све деце

Активности

- ✓ Равномерно изградити и опремити дечја игралишта у парковима и стамбеним блоковима, приградским насељима и селима
- ✓ Поставити информативни пано у граду са календаром свих текућих дешавања за децу
- ✓ Поставити веб портал на сајту Града Ниша са календаром дешавања за децу
- ✓ Осветлити, поправити, и направити нова шеталишта и места за окупљање и дружења деце
- ✓ Изградити 300 врт

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 8.1.2.

Стварање техничких и кадровских услова за континуиран рад са децом и за децу

Активности

- ✓ Организовати рад клубова за децу при школама, месним заједницама, социјалним установама, домовима културе, НВО
- ✓ Основати и организовати рад Тин центра у Нишу за програме намењене тинејџерима
- ✓ Организовати традиционалне градске манифестације за децу: на пр. маскембал, дечји вашар, улица „отвореног срца“, изложба дечјих достигнућа на отвореном
- ✓ Организовати бесплатне инклузивне кампове у Дивљанима за време летњег и зимског распуста
- ✓ Организовати трибине, округле столове и друге едукативне програме о проблемима и темама које интересују децу
- ✓ Формирати Савет за децу при Граду који ће водити бригу о питањима деце и прикупљању информација
- ✓ Подстицати формирање и рад НВО које ће се искључиво бавити програмима за децу
- ✓ Стално повећавати издвајања за децу из буџета Града и општинских буџета, најмање за 20% сваке године

СТРАТЕШКИ ЦИЉ: 8.2. УНАПРЕДИТИ КУЛТУРНЕ САДРЖАЈЕ ЗА ДЕЦУ И СА ДЕЦОМ

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ: 8.2.1.

Дати подршку и створити боље услове за организовање културних садржаја

Активности

- ✓ Повећати позоришну понуду за децу са јефтином или бесплатном улазницом, финансирањем програма различитих носиоца и обезбеђивањем сценског простора по најповољнијој цени
- ✓ Посебно подржати програме представа „путујућих позоришта“ или других сценско-музичких манифестација које се приказују у приградским и сеоским насељима
- ✓ Организовати више фестивала и изложби стваралаштва деце, музичка такмичења, квизове из културе и културног наслеђа
- ✓ Организовати више музичких концерата и филмских пројекција
- ✓ Организовати бесплатне радионице, курсеве, семинаре итд. у току зимског и летњег распуста
- ✓ Организовати у вечерњим сатима и у току викенда у свакој сеоској и приградској школи секције и радионице за децу (драмску, фолклорну, музичку, ликовну, филмску...)

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ: 8.2.2.

Унапредити рад установа на подручју културе и повећати њихове капацитете

Активности

- ✓ Организовати рад сеоских библиотека или ојачати школске библиотеке у сеоским срединама и приградским насељима
- ✓ Опремити градске и школске библиотеке књигама на ромском језику

- ✓ Појачати рад Народног музеја и омогућити формирање музејских поставки и изван седишта
- ✓ Успоставити трајну сарадњу између установа културе, културних центара амбасада и НВО

СТРАТЕШКИ ЦИЉ: 8.3 ОМОГУЋИТИ СВОЈ ДЕЦЕ БОЉЕ И ЈЕДНАКЕ МОГУЋНОСТИ ЗА СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНЕ АКТИВНОСТИ

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ: 8.3.1 .

Створити техничке и кадровске услове за повећање обухвата деце спортским активностима и њихову равномерну расподелу

Активности

- ✓ Изградња спортских терена, балон сала и базена
- ✓ Изградња трим и бициклических стаза, скејт парка
- ✓ Изградња аква парка
- ✓ Осветлити школска игралишта у приградским и сеоским подручјима
- ✓ Развијати сарадњу између спортских удружења, школских клубова и спортске установе у циљу бољег коришћења расположивих капацитета

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ: 8.3.2.

Организовати спортске активности у циљу промоције спорта и рекреације код деце

Активности

- ✓ Организовати бесплатне рекреативне спортске активности за децу које ће се финансирати из буџета, уз надокнаду реалних трошкова за коришћење физкултурних сала
- ✓ Организовати масовна такмичења деце у фудбалу, трчању, пливању и др.
- ✓ Организовати посете познатих спортиста деци у школским клубовима, посебно у селима и приградским подручјима
- ✓ Организовати бесплатан превоз и купање деце на базенима СЦ „Чаир“ из сеоских и приградских подручја
- ✓ Финансирати спортске организације (савезе, клубове) према програмима рада за децу и броју корисника

Одговорне институције

Град Ниш, Градско веће, Градска скупштина, градске општине, Дирекција за изградњу града, Управа за образовање, културу, омладину и спорт, Мултисекторски савет за децу

Партнери

Школе, ђачки парламенти, Савети родитеља, НВО, Дечји културни центар, Позориште лутака, Установа Пчелица, Амерички културни центар, Француски културни центар

II.9. ИНФОРМИСАНОСТ ДЕЦЕ И РОДИТЕЉА О ДЕЦИ

Тренутно стање

Потреба за проширивањем посебне бриге за дете изражена је у Женевској декларацији о правима детета из 1924. године и у Декларацији о правима детета, које су усвојиле Уједињене нације 1959. године и признате у Универзалној декларацији о људским правима, у Међународном пакту о грађанским и политичким правима (посебно у члановима 23 и 24), у Међународном пакту о економским, социјалним и културним правима (посебно у члану 10) и у статутима и одговарајућим инструментима специјализованих агенција и међународних организација које се баве заштитом деце,
Члан 13.

"Дете има право на слободу изражавања; право обухвата слободу да тражи, прима и даје информације и идеје свих врста без обзира на границе, било усмено, писмено или штампано, у уметничкој форми или преко било ког другог средства информисања по избору"

Конвенције ће поштовати и обезбеђивати права утврђена овом Конвенцијом сваком детету које се налази под њиховом јурисдикцијом без икакве дискриминације и без обзира на расу, боју коже, пол, језик, вероисповест, политичко или друго уверење, национално, етничко или социјално порекло, имовинско стање, онеспособљеност, рођење или други статус детета, његовог родитеља или законског старатеља

- **Етичке смернице за медије**

Принципи етичког извештавања о деци

1. Достојанство и права сваког детета треба поштовати у свим околностима.
2. Приликом интервјуисања и извештавања о деци посебну пажњу треба обратити на право сваког детета на приватност и тајност, право на изражавање сопственог мишљења, право да учествује у доношењу одлука које га се тичу и право на заштиту од повређивања и одмазде, укључујући могућност да му се науди или да буде предмет освете.
3. Најбољи интерес детета треба штитити у свим другим питањима, укључујући активности на заступању интереса деце и промоцији њихових права.

МЕДИЈСКА СЛИКА

У покушају дефинисања најбољих интереса детета дужну пажњу треба поклонити праву детета да изрази сопствено мишљење, у складу са својим узрастом и степеном зрелости

1. О политичким, социјалним и културним аспектима сваке репортаже треба се саветовати са особама које непосредно познају ситуацију у којој се дете налази и које могу на најбољи начин да процене његов положај.
2. Не треба објављивати причу или слику која може представљати ризик за дете, његову браћу и сестре или вршњаке, чак и када је идентитет детета промењен, прикривен или се не помиње.

1. ТВ 5 – Друштво са ограниченом одговорношћу „РТВ 5“ , Ниш
2. НИШКА ТВ - Јавно предузеће за радио и телевизијску делатност „Нишка телевизија“,
3. ТВ ЗОНА - Радио телевизија „Зона“ Д.О.О., Ниш

4. ТВ КЦН - Друштво за радио и телевизијске активности „Коперникус Кабле Нетворк“ Д.О.О., Ниш
5. РТВ Бел Ами

• **ПРОГРАМ НТВ НАМЕЊЕН НАЈМЛАЂИМА**

- Програм намењен најмлађим суграђанима заузима значајно место у програму НТВ-а. У претходним годинама дечији програм се емитовао у просеку пола сата дневно и два сата викендом. Осим цртаних филмова који се емитују у сталном термину од 18 и 20 сати, НТВ има и сопствену продукцију дечијег програма.
- Од специјалних емисија намењених деци, издваја се емисија „Бачко ћоше“ коју НТВ реализује у сарадњи са Основном школом „Цар Константин“. Ова емисија се реализује већ трећу годину за редом, у сталном термину, са динамиком емитовања једном месечно. Трајање емисије је 35 минута, а у последње 2 године урађено је око **25 епизода** серијала „Бачко ћоше“.
- Теренска режијска екипа је у протеклим годинама, традиционално, реализовала дечије музичке фестивале „Златна пчелица“ у децембру и „Мајска песма“ у мају месецу. Треба нагласити да се снимци ових фестивала за последњих 5 година чувају у архиви НТВ, па су осим премијерног приказивања, имали и више репризних емитовања.
- У току 2009. године реализовано је и емитовано неколико репортажа о деци са Косова (општина Штрпце).
- НТВ је у протеклим годинама извештавала и о редовним активностима ДКОРЦ из Ниша и Дивљане. На годишњем нивоу, емитовано је више од **50 прилога** неколико репортажа.
- План је да и у 2010. години НТВ настави реализацију дечијег програма уз обогаћење новим садржајима. С обзиром да продукција дечијег програма подразумева и већа финансијска улагања, НТВ је пројектима „ПАМЕТНЕ ГЛАВИЦЕ“ и „ЕКО ПРИЧЕ“ (код Европске комисије у Београду), планирала финансијска средства за реализацију кратких ТВ форми које би се емитовале више пута у току дана, а тиме обогатио и овај сегмент програма НТВ.

• **ПРОГРАМ БЕЛ АМИ НАМЕЊЕН НАЈМЛАЂИМА**

- Цртани филмови
- Бајке – најлепше бајке (покривање снимцима из књига)
- 1000 засто – актери емисије Тигар Смешко и деца. Деца одговарају на питања тигра на свој начин и дају своје виђење ствари.
- Изађи и види- Емисија која је посвећена између осталог и омладини. Емисија која се бави информисањем гледаоца о догађајима који су актуелни тог дана (изложбе, концерти, трибине...)
- Апостроф – Емисија која обрађује теме из културе. Филмски сусрети, хорске свецаности, НИМУС, НИСОМНИЈА су догађаји који су нашли своје место у Апострофу.
- Спортски програм – емисије Плеј оф, Топ спорт информишу и активно учествују у развијању спортског духа код омладине.
- Информативни програм – Рапорт, Сlike дана 1,2,3,4, На крају дана, у свом садржају обрађују теме везане за децу и омладину.
- Забавни програм – 7. дан, Посетиоци... такође дају простор деци и омладини.

ПРОГРАМ СИТИ РАДИО НАМЕЊЕН НАЈМЛАЂИМА

Сити радио нема формалних емисија, али се у оквиру свог дневно-информативног програма бави разним ангазованим темама намењеним младима

- реформа високошколског образовања;
- реформа Гимназије;
- услови школовања;
- сајмови образовања;
- манифестација "Наук није баук" у организацији Гимназије "Светозар Марковић" ;
- успеси ученика Гимназије "Стеван Сремац" на међународним такмичењима;
- округли сто о међународној сарадњи у области науке и образовања;
- млади из социоекономске перспективе (незапосленост међу младима, перспектива младих након завршених студија у нашој земљи, насиље међу омладином, омладина и пороци) ;
- здравствени проблеми младих (полно преносиве болести и заштита, АИДС...);
- млади са хендикепом (проблеми са којима се ове особе сусрећу у свакодневном животу и однос Града и шире друштвене заједнице према њиховим проблемима) ;
- млади у невладином сектору (активности невладиних организација).

ПРИОРИТЕТ:9. ИНФОРМИСАЊЕ ДЕЦЕ И РОДИТЕЉА

СТРАТЕШКИ ЦИЉ: 9.1 УНАПРЕЂЕНО ИНФОРМИСАЊЕ ЈАВНОСТИ О ПРАВИМА ДЕЦЕ И НАЧИНИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 9.1.1. Успостављен систем укључивања медија у ЛПА за децу Ниша

Активности

- ✓ Успостављање механизма за унапређење начина на који медији третирају ПРИОРИТЕТЕ ЛПА
- ✓ Увођење програмских, тематских емисија на ТВ и редовних рубрика у писаним медијима
- ✓ Едукација новинара за квалитетно праћење ЛПА за децу

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 9.1.2.

Сензибилисани и информисани грађана, укључујући и децу кроз медијске кампање за унапређења свести јавности о правима детета и важности имплементације ЛПА за децу

Активности

- ✓ Стварање техничких услова за праћење ЛПА
- ✓ Формирање дечијих новинарских тимова деце (ДЕЦА ЗА ДЕЦУ И О ДЕЦИ)
- ✓ Увођење ЛПА у програм Одсека за журналистику, Филозофског факултета
- ✓ Едукације стручних радника и сарадника у здравству, образовању, судству и социјалној заштити кроз медијске програме за праћење ЛПА
- ✓ Увођење годишње медијске награде за највећи дорпинос на пољу реализованих стратешких циљева ЛПА

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 9.1.3.

Успостављање друштвено одговорног пословања и фонда за реализацију ЛПА

Активности

- ✓ Успостављен фонд друштвено одговорних фирми у лок. самоуправи за финансирање сегмената потребних за спровођење ЛПА и доделу награда
- ✓ Медијске кампање за праћење друштвено одговорног пословања компанија

Одговорне институције

Градско веће, Мултисекторски савет за децу - Савет за праћење ЛПА, Медијске куће, новине, , Град Ниш и градске општине, институције система, Надлежна министарства, Факултет журналистике,

Партнери

Град, Универзитет-Филозофски факултет, ТВ, Савет , Надлежне институције по приоритетним областима, Медији, Привредни субјекти /комора

II.10.ЈАЧАЊЕ КАПАЦИТЕТА ГРАДА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА ДЕЦЕ

ПРИОРИТЕТ: 10 Јачање капацитета града за унапређење положаја деце

СТРАТЕШКИ ЦИЉ: 10.1

Успостављање мултисекторске сарадње у решавању проблема деце у граду

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 10.1.1.

Успостављен систем мониторинга и евалуације примене ЛПА за децу Ниша до 2011

Активности

- ✓ Именован Мултисекторски савет за ЛПА за децу који ће пратити и контролисати примену ЛПА
- ✓ Именован координатор за имплементацију ЛПА за децу
- ✓ Подстицати формирање и рад НВО које ће се бавити програмима за децу
- ✓ Успоставити нове буџетске линије усмерене на реализацију ЛПА за децу
- ✓ Праћење реализације алоцираних средстава на годишњем нивоу

Одговорна институција

Градоначелник, Градско веће, Градска скупштина

Партнери

Градске општине, Градске управе, НВО, Универзитет у Нишу, ученички парламенти, Градски савет родитеља, школе

ЛЕГЕНДА

МП - Министарство просвете
МРСП - Министарство рада и социјалне политике
НСЗ - Национална служба за запошљавање
РЗС - Републички завод за статистику
СКГО - Стална конференција градова и општина
НВО - Невладине организације
НИП - Национални инвестициони план
МУП - Министарство унутрашњих послова
ОСИ - Особе са инвалидитетом
ОЈТ - Општинско јавно тужилаштво
ПИО - Пензијско и инвалидско осигурање
ПАС - Психо – активне супстанце
ДЦО – Дечија церебрална парализа
КЗЗМЗ – Клиника за заштиту менталног здравља

У наредној табели следи стратешко планирање за реализацију наведених циљева кроз приказ специфичних циљева, активности, индикатора и очекиваних резултата.

III. ПРИЛОГ – Табела циљева, активности и индикатора ЛПА

ТАБЕЛА ЛОКАЛНОГ ПЛАНА АКЦИЈЕ ЗА ДЕЦУ 2010 – 2015 НИШ

ПРИОРИТЕТ: 1 СМАЊИТИ СИРОМАШТВО И ДРУШТВЕНУ ИСКЉУЧЕНОСТ ДЕЦЕ**СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1.1:**

Смањити сиромаштво породица са децом кроз систем програма за подршку за њихово укључивање у социјални и економски живот заједнице

Специфични циљ 1.1.1: Упостављен систем за континуирано мултисекторско праћење имплементације мера за смањење сиромаштва и друштвене искључености деце до 2011.

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средства	
							Постојећа	Потребна
1.1.1.1 успоставити јединствени мултисекторски информациони систем за прикупљање и обраду података о сиромаштву и друштвеној искључености деце	2011.	Успостављен јединствени мултисекторски информациони систем ЈМИС за прикупљање и обраду података о сиромаштву и друштвеној искључености деце и коришћење ДевИнфо базе за праћење реализације мера које је својим стратешким документима предвидела локална самоуправа	Број и структура сета индикатора укључених у званичну статистику Прикупљени подаци за ДевИнфо	Извештаји Јединственог мултисекторског информационог система ЈМИС ДевИнфо, Извештаји Мултисекторског савета за имплементацију ЛПА за децу	Градско веће Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Мултисекторски савет за права детета Центар за социјални рад РЗС Школска управа Универзитет у Нишу НВО		
1.1.1.2. Прикупљање података у складу са индикаторима о сиромаштву деце, друштвеној искључености деце	2011 – 2015. године	Континуирано праћење стања деце из различитих осетљивих група (деца са сметњама у развоју, ромска деца, деца са села, деца улице), за које до сада нису постојали поуздани подаци	Прикупљени подаци о различитим осетљивим групама деце	Извештаји Јединственог мултисекторског информационог система ЈМИС ДевИнфо, Статистички годишњак града Ниша, годишњаци РЗС, Извештаји Мултисекторског савета за имплементацију ЛПА за децу Извештаји НВО	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Центар за социјални рад РЗС Универзитет у Нишу НЗС Школска управа НВО		
1.1.1.3. Прикупљање података о неповољним срединама за живот деце	2011 – 2015. године	Мапирање средина неповољних по живот деце у Нишу и прикупљање података као основа за планирање мера за побољшање квалитета живота деце	Број израђених одговарајућих индекса/индикатора сиромаштва средина неповољних за живот и развој деце Број израђених мапа средина неповољних за живот деце	Извештаји Јединственог мултисекторског информационог система ЈМИС ДевИнфо, Статистички годишњак града Ниша Извештаји НВО	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Центар за социјални рад РЗС Универзитет у Нишу НЗС Школска управа НВО		

Специфични циљ 1.1.2: Повећати број породица са децом које користе права и услуге социјалне заштите усмерене на ублажавања последица сиромаштва пружањем неопходне подршке и асистенције до 2015. године								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
1.1.2.1 унапредити информисање о програмима финансијске подршке за сиромашне породице са децом (информисање корисника на терену...)	2011.	Најсиромашније породице са децом информисане о правима и услугама	- Број деце у општој популацији која примају дечји додатак - Број сиромашне деце која примају дечји додатак -Процент деце која живе у породицама које су примаоци МОП	Извештаји Управе за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Извештаји Центра за социјални рад	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Центар за социјални рад НВО, приватни сектор, међународни партнери		
1.1.2.2 побољшати таргетираност најсиромашнијих породица корисника права и услуга дефинисаних одлукама града – право на једнократну помоћ, право на увећану једнократну помоћ, добровољно радно ангажовање,	2011.	Повећан проценат најсиромашнијих породица са децом које остварују права и услуге на локалном нивоу и права и услуге са републичког буџета	-Процент деце узраста до 14 година у породицама корисницима социјалних трансфера -Процент од укупних социјалних трансфера који се трансферишу у најсиромашнија домаћинства (први и други децил најсиромашније популације)					
1.1.2.3 урадити анализу захтева за једнократном помоћи – у које сврхе се помоћ тражи	2011.	На основу анализе коришћења једнократне помоћи дефинисана буџетска издвајања за одређена права и услуге из области социјалне заштите	-Процент деце која прима посебне видове социјалне заштите из буџета јединица локалне самоуправе (по општинама, врста подршке, старосне групе деце).					
1.1.2.4 пружити асистенцију најсиромашнијим породицама за прикупљање потребне документације и у поступку аплицирања за остваривање права и услуга	2010 – 2015. године	Повећан проценат најсиромашнијих породица са децом које остварују права и услуге на локалном нивоу и права и услуге са републичког буџета						
1.1.2.5 смањити трошкове аплицирања за остваривање права и услуга	2010-2015			Извештаји Управе за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Извештаји Центра за социјални рад	Градско веће Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Центар за социјални рад НВО, приватни сектор, међународни партнери		

Специфични циљ 1.1.3. Пружити подршку сиромашним породицама са децом кроз развијен систем услуга и програма за побољшање услова за развој и образовање сиромашне и искључене деце до 2015

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
1.1.3.1 Развити и финансирати програме за рани развој деце од 3 до 5 година из сиромашних породица (Јаслице у крају Дечији центри Школа за родитеље / Помоћ родитељима Кућне посете сиромашним породицама и саветовање)	2011 – 2015	Боља постигнућа сиромашне деце у даљем школовању Породице са сиромашном децом мотивисане за даље школовање своје деце	- Број и врста доступних механизма подршке Број деце корисника програма подршке за рани развој (разврстани према осетљивим групама – деца са села, ромска деца, деца са сметњама у развоју)	Извештаји Управе за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту ЈМИС	Градско веће Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Међународни партнери,, НВО		
1.1.3.2 Изградња новог објекта (вртића) за предшколско образовање и васпитање	20010 – 2015	Повећан обухват деце предшколским образовањем и васпитањем, посебно из сиромашних породица	Изграђен 1 вртић	Извештај Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт Дирекција за изградњу града	Међународни партнери		
1.1.3.3.Увођење и олакшавање бесплатног приступа предшколским установама као компензације неповољних породичних услова за развој за децу од 3 до 5,5 година из сиромашних породица	2010-20015	-Олакшан бесплатни приступ предшколским установама Смањен негативан утицај неповољних породичних и других социоекономских услова	-Број/процент деце из осетљивих група која су укључена у предшколске програме (рашчлањено по општинама и по старосним групама, по етничкој припадности, полу, деца са сметњама у развоју)	Извештаји ПУ Пчелице Извештаји Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт ЈМИС	Градско веће Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт	СКГО, НВО		
1.1.3.4 Бесплатни уџбеници за децу у ППП	2010-20015	Повећан обухват сиромашне деце обавезним предшколским образовањем и обезбеђен приступ основним образовним ресурсима	Број деце која су добила бесплатне уџбенике	Извештаји ПУ Пчелице Извештаји Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за	ЦСР НВО		
1.1.3.5 Бесплатна ужина за сиромашну децу у ППП	2010-20015		Број деце која добијају бесплатну ужину					

				заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт ЈМИС	образовање, културу, омладину и спорт			
1.1.3.6 Обезбеђивање бесплатних уџбеника и школских материјала сиромашној деци	2010. и даље	-Обезбеђен приступ сиромашне деце основним образовним ресурсима. - Смањен неповољан утицај породичних и других социокултурних чинилаца на образовање сиромашне деце.	-Број ученик/ца који су добили бесплатне уџбеничке комплете -Број ученика/ца који је добио бесплатно школске материјале	Извештаји Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт ЈМИС	Градско веће Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт	МП НВО, Црвени Крст		
1.1.3.7 Обезбеђивање школског оброка за сиромашну децу	2010. и даље		-Број ученика/ца који прима бесплатни оброк у школи	Извештаји Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт, ЈМИС	Градско веће Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт			
1.1.3.8 Обезбеђивање бесплатног превоза за сиромашну децу	2010. и даље		Број ученика коме је обезбеђен бесплатан превоз	Извештаји Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт ЈМИС	Градско веће Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт			
1.1.3.9 Обезбеђивање сиромашној деци бесплатних школских екскурзија и рекреативне наставе.	2010. и даље	- Обезбеђен приступ сиромашне деце додатним образовним ресурсима.	-Број сиромашне деце којима је обезбеђена бесплатна екскурзија и	Извештаји Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену	МП, Јединице локалне самоуправе, основне и средње школе	НВО, пословни сектор, Црвени Крст		

			рекреативна настава	заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт ЈМИС				
1.1.3.10 Оснивање Фонда за стипендирање сиромашних ученика/ца основних и средњих школа.	2011.	Смањено осипање из образовног система, деце и младих из осетљивих група (сиромашни, са села, ромска деца - посебно девојчице/девојке, са сметњама у развоју) Успостављени системски предуслови за достизање што вишег нивоа образовања за децу и младе из осетљивих група.	-Број сиромашних ученика средњих школа који примају стипендију; -Процент стипендиста који прелазе из разреда у разред; -Школски успех стипендиста. - Просечни номинални месечни износ стипендије по кориснику/ци - Просечни износ месечни износ стипендије у односу на трошкове живота	База података о стипендистима код надлежне институције	Градско веће Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт	пословни сектор		

Специфични циљ 1.1.4 Развити програм подршке за децу која су напустила школовање како би се вратила у школски систем и завршила основну и средњу школу до 2015.

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
1.1.4.1 Идентификовати децу која су напустила образовни систем редовним прикупљањем података од школа, школе за образовање одраслих, просветних инспектора и НСЗ(деца старија од 15 година која су на евиденцији НСЗ)	2011.	Повећане шансе деце за равноправно учешће на тржишту рада после завршене средње школе Повећан проценат деце која су завршила средњу школу	Број деце која су се вратила у основну школу Број деце која су се вратила у средњу школу Број деце која су завршила основну или средњу школу из другог покушаја Подаци разврстани према осетљивим категоријама – деца са села, ромска деца, деца са сметњама у развоју	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт ЈМИС Извештаји школа – основних и средњих, НСЗ	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	НВО Центар за социјални		

1.1.4.2 Обезбеђивање бесплатног превоза до школе за одрасле	2010. и даље	Смањен број деце са 15 година без основног и средњег образовања и повећане шансе за равноправно учешће на тржишту рада	Број ученика којима је обезбеђен бесплатни превоз	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт Извештај школе за одрасле	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	МП ЦСР		
1.1.4.3 Обезбеђивање бесплатних уџбеника и школског материјала за ученике школе за одрасле	2010. и даље		Број ученика који су добили бесплатне уџбенике и школски материјал	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт Извештај школе за одрасле		МП ЦСР		
1.1.4.4 Обезбеђивање бесплатне ужине за ученике школе за одрасле	2010. и даље		Број ученика који је добио бесплатну ужину	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт Извештај школе за одрасле		МП ЦСР		
1.1.4.5 доквалификације за децу старију од 15 година која се налазе на евиденцији НЗС без средње школе	2010. и даље	повећане шансе за равноправно учешће на тржишту рада	Број ученика који је прошао програме доквалификације	Извештаји Управе за образовање, културу, омладину и спорт Извештај школе за одрасле	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт	НСЗ НВО Центар за социјални рад		

Специфични циљ. 1.1.5. Побољшање квалитета живота сиромашних породица са децом у руралним и нехигијенским насељима унапређењем инфраструктуре до 2015

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
1.1.5.1 мапирање сиромашних средина	2011.	Смањен број сиромашних средина неповољних по живот деце	Број сиромашних средина	ЈМИС ДевИнфо Извештај Управе за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Мултисекторски савет за права детета МРСП НВО ЦСР		
1.1.5.2 Развити школе у развојне и културне центре на селу	2010 – 2015. године		Број развојних и културних центара	Извештаји Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	МП НВО Међународни партнери		
1.1.5.3 Развити програме и пројекте за инфраструктурно уређење	2010 – 2015		-Број и врста реализованих мулсекторских	Извештај градског већа Пројектног центра	Градско веће, Градске управе	Мултисекторски савет за права детета,		

сиромашних средина - унапређење и стварање инфраструктуре – вода, струја, вртићи, путеви, канализација, игралишта за децу легализација насеља			пројекта у сиромашним срединама које су неповољне за живот деце	Дирекције за изградњу града		НВО Ресорна републичка министарства		
---	--	--	---	-----------------------------	--	--	--	--

ПРИОРИТЕТ 2 КВАЛИТЕТНО ОБРАЗОВАЊЕ ЗА СВУ ДЕЦУ								
СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2.1. Повећати буџетска издвајања за образовање и успоставити недостајајуће услуге								
Специфични циљ 2.1.1 Успоставити модеран систем финансирања који ће одговорити на потребе школа за унапређењем образовања до 2015. године								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
2.1.1.1 Стално праћење буџетских издвајања за образовање	2010. и континуирано	Увид у буџетска издвајања локалне самоуправе за образовање на основу којег ће се вршити ефикасна расподела средстава	Број и време извршених анализа	извештаји о буџетским издвајањима за образовање	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	НВО Школе Савет родитеља Ученички парламент		
2.1.1.2 Анализа потреба школа за инвестирањем и одржавањем	2011. и континуирано	Одређивање приоритета како би се ефикасно распоређивала средства из буџета за образовање	Број анализа	Извештаји о инвестирању и одржавању школа	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	НВО Школе Савет родитеља Ученички парламент		
2.1.1.3 Анализа потреба наставника и школа за стручним усавршавањем и анализа ефеката обука	2011. и континуирано	Одређивање потреба за новим услугама у образовању	Број обука и број наставника који исказују потребу за даљим усавршавањем	Извештај о потребама за новим услугама у образовању	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	НВО Школе Савет родитеља Ученички парламент, Регионални центар за стручно усавршавање запослених у образовању		
2.1.1.4 Отворити и обезбедити финансирање Центра за развој инклузивних образовних образаца	2011.	Подршка имплементацији Закона о основама система образовања и васпитања ивећи степен инклузивности школа, већи број ИВОПА	Отворен Центар	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Регионални центар за професионални развој запослених у образовању, НВО		
2.1.1.5 ☐ Отворити и обезбедити финансирање саветовалишта за родитеље	2011	Повећање родитељских компетенција	Отворено саветовалиште	Извештај Саветовалишта о раду	Управа за образовање, културу,	НВО Центар за социјални рад,		

ради повећања родитељских компетенција					омладину и спорт	Завод за ментално здравље, Дом здравља, Општине		
2.1.1.6. □ Упоставити пројектну јединицу при Управи за образовање која ће се бавити и успостављањем и развојем међународне сарадње	2011.	Повећати капацитете Управе за образовање за приступ ЕУ фондовима Унапредити међународну сарадњу и размену ученика и повезати образовне институције са постојећим страним културним центрима у Нишу	Пројектна јединица, и број реализованих пројеката	Извештаји Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт Град,	НВО, Савет родитеља, Мултисекторски савет за права детета		
2.1.1.7. Развити рад центра за професионално усмеравање младих	2011.	праћење професионалних интересовања ученика кроз основну и средњу школу и организован локални сајам професионалног информисања за основношколце и средњошколце	Центар за запошљавање младих	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт и центра за професионално усмеравање младих	Град Ниш, Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Завод за тржиште рада, Канцеларија за младе		

Стратешки циљ 2.2 Створити услове за потпуни обухват деце образовањем

Специфични циљ 2.2.1. Повећати обухват деце квалитетним предшколским образовањем са посебним мерама за обухват деце из маргинализованих група до 2015. године

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
2.2.1.1 Израдити анализу потреба и броја деца која ће стасати за упис у предшколско образовање	2010. и континуирано	Повећати број уписане деце из генерације у ППП Повећати број уписане деце из генерације у ППП	Број деце уписан у ППП	Извештај РЗС и Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Град Ниш, Управа за образовање, културу, омладину и спорт Предшколска установа Пчелица	НВО, Центар за социјални рад, Дом здравља Школе Савет родитеља Ученички парламент		
2.2.1.2 Изградити нове објекте (вртиће) за предшколско образовање и васпитање на основу анализе потреба и броја деца која ће стасати за упис у предшколско образовање	До 2015.		Број деце уписан у ППП Број објеката	Извештај РЗС и Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Град Ниш, Управа за образовање, културу, омладину и спорт Предшколска установа Пчелица	Министарство просвете Дирекција за изградњу града		

2.2.1.3 Субвенционисати пружаоце услуга предшколског образовања и васпитања из приватног и непрофитног сектора на основу анализе потреба и броја деца која се уписују у предшколско образовање	До 2015.		Број деце уписан у ППП	Извештај РЗС и Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Град Ниш, Управа за образовање, културу, омладину и спорт	НВО, приватни сектор		
2.2.1.4 Спровести афирмативну акцију уписа деце из маргинализованих група (незапослених родитеља, самохраних родитеља, сиромашних породица – где је развој детета угрожен због неповољног окружења) у целодневни боравак, обезбеђивањем квоте за упис у предшколско образовање	До 2015.	Повећати број уписане деце из генерације у ППП Повећати број уписане деце из генерације у ППП	Број деце уписан у ППП	Извештај РЗС и Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Град Ниш, Управа за образовање, културу, омладину и спорт Предшколска установа Пчелица	НВО, Центар за социјални рад, Дом здравља Школе Савет родитеља Ученички парламент		
2.2.1.5 Прикупити податке о деци која су за упис у обавезни припремни предшколски програм у наредних 5 година и на основу података израдити анализу потреба за потпуни обухват деце ППП	До 2015.	Повећати број уписане деце из генерације у ППП Повећати број уписане деце из генерације у ППП	Број деце уписан у ППП	Извештај РЗС и Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Град Ниш, Управа за образовање, културу, омладину и спорт Предшколска установа Пчелица	НВО, Центар за социјални рад, Дом здравља Школе Савет родитеља Ученички парламент		
2.2.1.6 Обезбедити услове за потпуни обухват деце обавезним припремним предшколским програмом, водећи рачуна о спречавању стварања сегрегисаних група	До 2015.	Повећати број уписане деце из генерације у ППП Повећати број уписане деце из генерације у ППП	Број деце уписан у ППП	Извештај РЗС и Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Град Ниш, Управа за образовање, културу, омладину и спорт Предшколска установа Пчелица	НВО, Центар за социјални рад, Дом здравља Школе Савет родитеља Ученички парламент		
2.2.1.7 Упутити званичне позиве родитељима да упишу децу у ППП	До 2015.	Повећати број уписане деце из генерације у ППП Повећати број уписане деце из генерације у ППП	Број деце уписан у ППП	Извештај РЗС и Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Град Ниш, Управа за образовање, културу, омладину и спорт Предшколска установа Пчелица	НВО, Центар за социјални рад, Дом здравља Школе Савет родитеља Ученички парламент		
2.2.1.8 Обезбедити да упис у ППП буде бесплатан (укинути	До 2015.	Повећати број уписане деце из генерације у ППП	Број деце уписан у ППП	Извештај РЗС и Управе за	Град Ниш, Управа за	НВО, Центар за социјални		

трошкове лекарског прегледа – бриса грла, носа, столице, прибављања извода из МКР...)		Повећати број уписане деце из генерације у ППП		образовање, културу, омладину и спорт	образовање, културу, омладину и спорт Предшколска установа Пчелица	рад, Дом здравља Школе Савет родитеља Ученички парламент		
2.2.1.9 Информисати родитеље деце из маргинализованих група (ромска деца и деца са тешкоћама у развоју, сиромашна деца) о упису у ППП и важности ППП	до 2015.	Повећати степен информисаности родитеља и повећан број уписане деце из генерације у ППП	Број деце уписан у ППП	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Град Ниш, Управа за образовање, културу, омладину и спорт, Предшколска установа Пчелица	НВО, Центар за социјални рад, Дом здравља Школе Савет родитеља Ученички парламент		
2.2.1.10 Организовати афирмативне акције за упис деце из маргинализованих група и деце са тешкоћама у развоју (бесплатан наменски превоз, уџбеници, ужина итд.) у предшколску установу и у припремни предшколски програм.	До 2015.	Повећати број уписане деце из генерације у ППП Повећати број уписане деце из генерације у ППП	Број деце уписан у ППП	Извештај РЗС и Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Град Ниш, Управа за образовање, културу, омладину и спорт Предшколска установа Пчелица	НВО, Центар за социјални рад, Дом здравља Школе Савет родитеља Ученички парламент		

Специфични циљ 2.2.2: Створити услове за упис све деце која су дорасла за школу и повећати обухват деце основним образовањем до 2015.

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
2.2.2.1 Основати стимулативни фонд за школовање деце из маргинализованих група који ће обезбеђивати стипендије за децу која редовно похађају наставу, бесплатну ужину, уџбенике, школски прибор, екскурзије и наставу у природи, као и друге облике подршке	До 2015.	Повећан обухват деце из маргинализованих група у редовном школовању	Број стипендија	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт о упису деце	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	НВО, међународни донатори		
2.2.2.2 Координисати рад управа и институција из образовања, здравства и социјалне заштите на упису деце у школу и потпуном обухвату деце основним образовањем	2010. и континуирано	Успостављена мултисекторска сарадња како би се обезбедило да сва деца буду уписана у школу, као и рад интересорне комисије	Број уписане деце стасале за упис	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт о упису деце	Управа за образовање, културу, омладину и спорт, Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену	Мултисекторски савет за права детета, НВО, Центар за социјални рад, Републички Завод за статистику,		

					заштиту, школе	Дом здравља		
2.2.2.3 Пратити осипање деце из система основног образовања и реаговати одговарајућим подстицајним мерама са циљем спречавања осипања	2010. и континуирано	Смањено осипање деце из редовног школовања	Број деце која напуштају редовно школовање	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт о упису деце	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	НВО, Школска управа, МП, Савет родитеља,		
2.2.2.4 Оснивање Центра за развој инклузивних образаца	2011.	Пружање подршке наставницима, родитељима за укључивање све деце у образовни систем. У образовном систему осигурано је централно место за дете	Центар за развој инклузивних образаца, Број деце укључене у образовни систем	Извештај РЗС, Управе за образовање, културу, омладину и спорт Центра, школа	Управа за образовање, културу, омладину и спорт,	НВО, Школска управа, МП, Савет родитеља		

Специфични циљ 2.2. 3. Уписати у средње школе све ученике који су стекли услов по уобичајеним или афирмативним процедурама до 2015. године

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средства	
							Постојећа	Потребна
2.2.3.1 Пратити упис деце из маргинализованих група и деце са тешкоћама, и њихов прелазак из основне у средњу школу	2011. и континуирано	Упостављен систем за праћење обухвата деце средњошколским образовањем	Број деце уписан у средњу школу из генерације	Извештај РЗС, Управе за образовање, културу, омладину и спорт, школа и Школске управе	Управа за образовање, културу, омладину и спорт, Школска управа	Центар за социјални рад, НВО, Завод за тржиште рада		
2.2.3.2 Информисати јавност, родитеље и ученике о афирмативним акцијама уписа у средњу школу	2010. и континуирано	Информисани родитељи и ученици	Број ученика уписан у средњу школу из генерације	Извештај РЗС, Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт, Школска управа	НВО Центар за подстицај инклузивних образаца, Савет родитеља		
2.2.3.3 Организовати додатне афирмативне акције уписа у средњу школу	2011. и континуирано	Повећан број уписа ученика у средње школе	Број ученика уписан у средњу школу из генерације	Извештај РЗС, Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт, Центар за подстицај инклузивних образаца	НВО, Савет родитеља, Ученички парламент		

Специфични циљ 2. 2.4. Уклонити све архитектонске, просторне или амбијенталне баријере које отежавају похађање образовних установа до 2015. године

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средства	
							Постојећа	Потребна
2.2. 4.1 Направити рампе на улазима свих образовних	2011 – 2012	Све образовне институције доступне деци са	Доступност свих школских објеката	Извештај Управе за образовање,	Дирекција за изградњу града	Школе Савет		

институција		тешкоћама у развоју	свим корисницима, број уклоњених препрека	културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	родитеља Ученички парламент		
2.2. 4.2 Уклонити све архитектонске баријере са свих значајних објеката који се користе у образовне сврхе и осталим градским јавним институцијама	2011 – 2012	Све јавне институције у граду доступне деци са тешкоћама у развоју	Број уклоњених препрека	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт Дирекције за изградњу града	Дирекција за изградњу града Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Школски менаџменти школски инклузивни тимови Школе Савет родитеља Ученички парламент		
2.2.4.3 Промовисати примере добре праксе који подржавају инклузивни образовни модел	2011. и континуирано	Школе су упознате и користе инклузивне моделе	Број промовисаних примера добре праксе	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт, Центра за подстицај инклузивних образаца	Управа за образовање, културу, омладину и спорт и Центар за подстицај инклузивних образаца	НВО, Школе Савет родитеља Ученички парламент		

Стратешки циљ 2.3 Унапредити квалитет образовног процеса								
Специфични циљ 2.3.1. Увећати средства намењена стручном усавршавању наставника до 2015. године								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средства	
							Постојећа	Потребна
2.3.1.1 У школским финансијским плановима одредити минимални износ који школа мора да намени за стручно усавршавање наставника	2011. и континуирано	Повећане компетенције наставника	Број стручних обука Број наставника који је прошао стручне обуке Број сати на стручним обукама	Извештаји Управе за образовање културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Актив директора Школска управа са координатором за стручно усавршавање Регионални центар за стручно усавршавање запослених		

2.3.1.2 Издвојити буџетска средства за континуирано стручно усавршавање наставника	2011. и континуирано	Обезбеђено континуирано стручно усавршавање наставника	Буџетска средства издвојена за стручно усавршавање наставника	Извештаји Управе за образовање културу, омладину и спорт	Град Ниш, Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Школе, Савет родитеља Ученички парламент		
Специфични циљ 2.3.2 Увећати реалан износ средстава намењен опремању школа потребном наставном опремом и рачунарима до 2015. године								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средства	
							Постојећа	Потребна
2.3.2.1 Израдити програм у оквиру финансијског плана Управе за образовање културу, омладину и спорт према коме ће се финансирати опремање школа наставном опремом – дидактичким средствима и рачунарима	2011. и континуирано	Дефинисан програм према коме ће се финансирати унапређење наставног процеса набавком дидактичке опреме	Процент реалног повећања износа планираних средстава Буџетска средства издвојена за дидактичка средства Број школа које су добиле дидактичка средства Број ученика који користи нова дидактичка средства	Извештај Управе за образовање културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за финансије, изворне приходе локалне самоуправе и јавне набавке, Директори школа Школе Савет родитеља Ученички парламент		
2.3.2.2 Израдити анализу потребних средстава и опреме за унапређење наставног процеса у школама	2011. и континуирано	Анализа тренутног стања опремљености школа у Нишу и приоритено усмеравање средстава за опремање школа наставним средствима	Анализа, Буџетска средства издвојена за дидактичка средства Број школа које су добиле дидактичка средства Број ученика који користи нова дидактичка средства	Извештај Управе за образовање културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Школска управа Управа за финансије, изворне приходе локалне самоуправе и јавне набавке Директори школа Школе Савет родитеља Ученички парламент		
Специфични циљ 2.3.3. доПобољшати квалитет образовања деце из маргинализованих група до 2015.								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средства	
							Постојећа	Потребна

2.3.3.1 Израдити анализу школских постигнућа деце из маргинализованих група као основу за дефинисање додатних мера за побољшање њихових постигнућа	2011.	Анализа школских постигнућа деце на основу које су дефинисане додатне мере за побољшање постигнућа деце	Анализа	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт и Школске управе	Управа за образовање, културу, омладину и Школска управа	НВО, школе, Савет родитеља		
2.3.3.2 У сарадњи са Школском управом према новом правилнику сагледати потребан број педагошких асистената и помоћи у њиховом финансирању	2011.	Ангажован потребан број педагошких асистената	Број радно ангажованих педагошких асистената	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт и Школске управе	Управа за образовање, културу, омладину и спорт и Школска управа	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту		
2.3.3.3 Подстицати и промовисати рад школских инклузивних тимова	2010. и континуирано	Унапређен рад инклузивних тимова	број инклузивних тимова	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт и Школске управе	Управа за образовање, културу, омладину и спорт и Школска управа	НВО, школе, Савет родитеља		
Специфични циљ 2.3.4. Обезбедити средства за стимулисање најуспешнијих наставника и ученика до 2015. године								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
2.3.4.1 Установити градску награду за најинклузивнију школу и одељење	2010. и континуирано	Већа мотивисаност наставника и ученика	Награђена школа	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт и Школске управе	Управа за образовање, културу, омладину и спорт и Школска управа	НВО, школе, Савет родитеља, ученички парламенти		
2.3.4.2 Установити градску награду за најактивнији ученички парламент	2010. и континуирано		Награђени ученички парламент	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт и Школске управе	Управа за образовање, културу, омладину и спорт и Школска управа	НВО, школе, Савет родитеља, Ученички парламенти		
2.3.4.3 Израдити критеријуме за награђивање најбољих наставника и ученика, мимо постојећих награда	2011.		Број награђених наставника и ученика, врста награда и број подручја која се награђују	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт у сарадњи са Школском управом	Школе Савет родитеља Ученички парламент е		
2.3.4.4 Награђивање ученика који су постигли најбоље	2011.	Подршка најбољим ученицама и стално	Број награђених ученика	Извештај Управе за образовање,	Управа за образовање,	Школе Савет		

результате на такмичењима		повећање броја стимулисане деце		културу, омладину и спорт	културу, омладину и спорт сарадњи са Школском управом	родитеља Ученички парламент		
2.3.4.5 Награђивати ученике генерације	2011.	Подршка најбољим ученицима	Број награђених ученика	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт сарадњи са Школском управом	Школе Савет родитеља Ученички парламент		
2.3.4.6 Основати градски сајт који промовише примере добре праксе у области инклузивног образовања и школских постигнућа наставника и ученика	2011	Повећан степен мотивисаности наставника и ученика	Број промовисаних примера добре праксе	Број Промовисаних примера добре праксе на сајту	Школска управа, Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Школе, Предшколска установа		

Стратешки циљ 2.4 Направити функционалну мрежу предшколских и школских објеката

Специфични циљ 2.4.1. Направити функционалну мрежу предшколских објеката и основних школа до 2015. године

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
2.4.1.1 Направити детаљну упоредну анализу о броју деце на одређеној територији локалне самоуправе, општине и броју предшколских објеката и школа на тој територији и израдити план уписне политике који ће садржати мере десегрегације и спречавања сегрегације, као и мере обезбеђивања наменског превоза деце	2011.	Снимљено стање потреба према броју деце и броју постојећих објеката како би се унапредила и успоставила функционална мрежа предшколских објеката.	Анализа Број новоуписане деце, број деце у групи,	Извештај	Управа за образовање, културу, омладину и спорт Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Школска управа, Предшколска установ		
2.4.1.2 Изградити монтажне објекте који могу бити преносиви и служити за потребе образовања	2011 – 2015	Деца из сиромашних, нехијигијенских насеља, деса са села биће обухваћена обавезним предшколским програмом	Број монтажних објеката	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт Дирекција за изградњу града	Министарств о просвете НИП		
2.4.1.3 Направити функционалну мрежу	2011 – 2015	Равномерна попуњеност школа и пуна	Број ученика у одељењу, број	Извештај Управе за образовање,	Управа за образовање,	Министарств о просвете,		

основних школа		искоришћеност свих расположивих капацитета и ресурса	одељења, Број објеката	културу, омладину и спорт	културу, омладину и спорт Дирекција за изградњу града	Школска управа,		
Специфични циљ 2.4.2. Активно партиципирати у формирању мреже средњих школа до 2015. године								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средства	
							Постојећа	Потребна
2.4.2.1 У сарадњи са Министарством просвете рационализовати постојећу мрежу средњих школа	2011 – 2015	Рационализована мрежа средњих школа са потребама Ниша као регионалног центра	Број новостворених образовних профила, број одељења у огледу	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт и Школске управе	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Школске управе Завод за тржиште рада Средње школе		
2.4.2.2 У сарадњи са Заводом за тржиште рада израдити анализу потреба и суфицитарних занимања	2011. и континуирано	Преглед стања потребних профила у граду	Анализа	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт и Завод за тржиште рада	Управа за образовање, културу, омладину и спорт и	Завод за тржиште рада Средње школе		
Специфични циљ 2.4.3. Унапредити функционалност школских објеката до 2015. године								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средства	
							Постојећа	Потребна
2.4.3.1 Уједначити стање школских објеката на целој територији града Ниша, посебно школских објеката у руралној средини	2011 – 2015	Унапређено стање школских објеката на целој територији града	Број адаптираних објеката, врста радова, буџетска издвајања	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт Завршни рачун Града Ниша	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Дирекција за изградњу града		
2.4.3.2 Улагати у објекте који немају задовољавајуће грејање, санитарно-хигијенске услове, имају дотрајали намештај	2011-2015	Унапређено стање школских објеката на целој територији града	Број адаптираних објеката, врста радова, буџетска издвајања	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт Завршни рачун Града Ниша	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Дирекција за изградњу града		
2.4.3.3 Изградити спортске терене за рекреацију ученика на основу анализа потреба за овим објектима	2011 – 2015	Повећан број школа које имају терене за рекреацију ученика	Број изграђених терена	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт Завршни рачун	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Дирекција за изградњу града		

				Града Ниша				
--	--	--	--	------------	--	--	--	--

Стратешки циљ 2.5 Унапредити степен ученичког стандарда								
Специфични циљ 2.5.1. Обезбедити бесплатне допунске оброке, бесплатне уџбенике и прибор за сиромашне ученике								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
2.5.1.1 Анализа потреба за допунским obroком	2010	Уведен допунски оброк у складу са потребама	Број корисника допунског obroка	Извештај управе за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Центар за социјални рад и Савет родитеља		
2.5.1.2 Направити листу потенцијалних корисника за бесплатни допунски оброк, бесплатне уџбенике и прибор	2010	Набављени уџбеници и поправљен стандард ученика	Број корисника допунског obroка, Број ученика који су добили бесплатне уџбенике и прибор	Извештај управе за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Завршни рачун града Ниша	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Центар за социјални рад и Савет родитеља		
Специфични циљ 2.5.2 Повећати број школа које организују продужени боравак за ученике од 1. до 4. разреда до 2015. године								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
2.5.2.1 Израдити приоритетну листу школа које имају капацитете и потребе да организују продужени боравак за децу од 1. до 4. разреда	2010.	Пресек капацитета и ресурса који постоји у нишким школама за организовање продуженог боравака	Листа школа за организовање продуженог боравака	Извештај Управе за образовање	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Савет родитеља		
2.5.2.2 Опремити школе за продужени боравак деце за ученике од 1. до 4. разреда	2012-2014	Повећан број опремљених школа	Број нових група за продужени боравак и број корисника	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Савет родитеља		

					спорт			
2.5.2.3 Обезбедити приступ продуженом боравку деци из маргинализованих група	2011. и континуирано	Успостављена мера подршке за децу из маргинализованих група	Број деце у продуженом боравку	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Савет родитеља		

Стратешки циљ 2.6 Изградња Школе по мери детета

Специфични циљ 2.6.1. .Остварити висок ниво толеранције, разумевања и прихватања различитости у школским срединама до 2015. године

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
2.6.1.1 Применити програм Школа по мери детета	2010. и континуирано	Школе су безбедно место за ученике у којима је ученик у средишту. Школе се прилагођавају ученицима.	Брј Школа по мери детета	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт,	Школска управа, НВО Ученички парламенти, Савет родитеља		
2.6.1.2 Направити листу превентивних програма по којима организовати обуку наставника и ученике за реализацију и примену	2010. и континуирано	Направљена листа за обуку наставника и ученика.	Брј Школа по мери детета Број превентивних програма Број наставника који су прошли обуке Број ученика који су прошли обуке	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт,	Школска управа, НВО, Савет родитеља		
2.6.1.3 Организовати акције које подстичу прихватање различитости, толеранцију и интеркултуралност	2010. и континуирано	Школе су безбедно место за ученике у којима је ученик у средишту. Школе се прилагођавају ученицима.	Број акција, Број ученика који су учествовали у акцијама Број родитеља који је укључен	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт,	Школска управа, НВО Савет родитеља, Ученички парламенти		
2.6.1.4 Основати Градски савет родитеља	2011.	Родитељи добијају институционалну подршку за веће учешће у вези са питањима образовања своје деце. Родитељи могу лакше да утичу и да дају препоруке школама без притиска непосредне школе у коју похађају њихова деца. Родитељи који су чланови градског Савета школа независни су од школа које похађају њихова деца.	Градски савет родитеља	Извештај управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт,	Мултисекторски савет родитеља, Школска управа, НВО Савет родитеља Ученички парламент		
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 2.6.2 ПОВЕЋАТИ ПАРТИЦИПАЦИЈУ ДЕЦЕ								
Активности	Период	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а)	Одговорна	Партнери	Средстава	

	реализације (од-до)			верификације	институција		Постојећа	Потребна
2.6.2.1 <ul style="list-style-type: none"> • Подстицати рад ученичких парламената • Реактивирати градски ученички парламент • Обезбедити мишљење деце по питањима која су од значаја за њихов развој и образовање • Организовати избор личности године по мери детета, где ће деца предлагати и бирати ову особу 	2010. и континуирано	Повећани ниво партиципације деце	Број ученичких парламената	Извештај управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт,	Мултисекторски савет, Школска управа, НВО Савет родитеља Ученички парламент		

Специфични циљ: 2.6.3 Повећати ниво безбедности деце у школама

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средства
2.6.1.6 Оградити школска дворишта и објекте Опремити школе алармним и видео надзором Обезбедити ноћне чуваре за школске објекте Повећати број школских полицајаца Појачати надзор над саобраћајницама које су у непосредној близини школа	2010	Школско окружење је безбедније	Број поправљених ограда, број оградјених дворишта, број уградјених система, број ноћних чувара и школских полицајаца, број саобраћајних патрола и смањење незгода	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Полицијска управа у Нишу, Полицијска управа-саобраћајна полиција Савет родитеља Ученички парламент	

ПРИОРИТЕТ: 3. БОЉЕ ЗДРАВЉЕ ЗА СВУ ДЕЦУ

Стратешки циљ: 3.1. Омогућити свој деци здрав и безбедан почетак живота

Специфични циљ: 3.1.1 Повећање стопе наталитета за 30 % до 2015. године

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средства
3.1.1.1 кампања за повећање наталитета	2010 – 2015	Повећање стопе рађања за 20% у односу на преходну годину	Број манифестација, број телевизијски и других медијских наступа, број новорођене деце	Статистички извештаји Института за јавно здравље	Дом здравља, Институт за јавно здравље – центар за промоцију здравља	Град Ниш, Дом здравља, НВО, медији, мултисекторски тим, Институт за јавно здравље	Постојећа Потребна

Специфични циљ: 3.1.2 Смањити матерналну смртност за половину просечне вредности до 2015. године

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средства
-------------------	-----------------------------------	---------------------------	---------------------	---------------------------------	------------------------------	-----------------	-----------------

3.1.2 .1 Промоција здравог живота труднице	2010 – 2015	Смањење матурналне смртност за половину просечне вредности за претходну годину	Број предавања за труднице на тему „Здрави стилови живота“ Број телевизијских емисија, веб страница и форума посвећени трудноћи и здрављу жене и број посета веб страници	Статистички извештаји о морбидитету труднице	Дом здравља, Институт за јавно здравље – центар за промоцију здравља	Град Ниш, Дом здравља, НВО, медији, мултисекторски тим, Институт за јавно здравље	Постојећа	Потребна
3.1.2.2 Осавременили опрему Саветовалишта за труднице и породилиште (набавити ултразвук са вагиналном, конвексном и линеарном сондом, Микроскоп и колпоскоп за систематске прегледе, КТГ)	2010 – 2015	Смањење матурналне смртност за половину просечне вредности. Број трудница које се прегледају је увећан Смањено чекање на преглед Бржа могућност утврђивања поремећаја на што ранијем степену развоја плода	Број установа које су добиле нову опрему Број трудница које су прегледане Број утврђених аномалија и поремећаја Број интервенција у пружању помоћи Број трудница упућених на виши ниво лечења Број прекида трудноћа из медицинских разлога Број урађених КТГ прегледа	Статистички извештаји Дома здравља, Гинеколошко акушерске клинике и Института за јавно здравље	Дом здравља – гинеколошка служба Гинеколошко акушерска клиника, породилиште	Град, Дом здравља, НВО, медији, мултисекторски тим, Институт за јавно здравље	ултразвук са вагиналном, конвексном и линеарном сондом, Микроскоп и колпоскоп за систематске прегледе	ултразвук са вагиналном, конвексном и линеарном сондом, Микроскоп и колпоскоп за систематске прегледе, КТГ
3.1.2.3 Редовни прегледи трудница – лабораторијске анализе, ултразвучни и гинеколошки преглед, мерење телесне тежине, крвног притиска и други прегледи по потреби	2010 – 2015	Смањење матурналне смртност за половину просечне вредности. Чешћи прегледи и краће чекање на преглед Краћи период заказивања	Број прегледа Број утврђених поремећаја Број предузетих интервенција Број прекида трудноћа из медицинских разлога	Статистички извештаји Дома здравља, Гинеколошко акушерске клинике и Института за јавно здравље	Дом здравља – гинеколошка служба Гинеколошко акушерска клиника	Град Ниш, Дом здравља, Клинички центар, Институт за јавно здравље		

Специфични циљ: 3.1.3 Смањити стопу перинаталног морталитета за половину просечне вредности до 2015. године

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
3.1.3. 1 Психофизичка припрема трудница кроз саветовалиште за труднице	2010 – 2015	Смањење стопе перинаталног морталитета за половину просечне вредности.	Број прегледа трудница, Број посета саветовалишту за труднице, Број трудница које су учествовале у програму припреме за порођај, Број патронажних посета	Статистички извештаји Дома здравља, Гинеколошко акушерске клинике (ГАК)	Дом здравља	Град, Дом здравља – гинеколошка служба		

			трудницама					
3.1.3.2 Редовни ултразвучни прегледи трудница	2010 – 2015	Смањење стопе перинаталног морталитета за половину просечне вредности.	Број прегледаних трудница, Број утврђених одступања гестацијске и ултразвучне зрелости	Статистички извештаји Дома здраља, Гинеколошко акушерске клинике	Дом здравља	Град, Дом здравља – гинеколошка служба		
3.1.3.3 Редовни прегледи – лабораторијски и гинеколошки	2010 – 2015	Смањење стопе перинаталног морталитета за половину просечне вредности.	Број дабл и трпл тестова, Број прегледа крви и урина, Број брисева и уринокултуре, Број трудница са прекомерно повећаном телесном тежином и повишеним крвним притиском	Статистички извештаји Дома здраља, Гинеколошко акушерске клинике	Дом здравља – гинеколошка служба	Град, Дом здравља – гинеколошка и патронажна служба, ГАК, Институт за јавно здравље, Завод за трансфузију, Централна биохемијска лабораторија, медији, НВО		
3.1.3.4 Едукација трудница о факторима ризика	2010 – 2015	Смањење стопе перинаталног морталитета за половину просечне вредности. Повећане степена знања о факторима ризика	Број одржаних предавања, трибина и радионица, Број индивидуалних посета саветвалишту за труднице,	Статистички извештаји Дома здраља, Гинеколошко акушерске клинике	Дом здравља – гинеколошка служба	Град, Дом здравља – гинеколошка служба, ГАК, Институт за јавно здравље		
3.1.3.5 Медијска кампања о значају здравља трудница, ризик факторима и здравим стилова живота	2010 – 2015	Смањење стопе перинаталног морталитета за половину просечне вредности. Повећање степена информисаности о важности здравих стилова живота и утицају ризик фактора на плод	Број телевизијских емисија, број гостовања стручњака у емисијама на тему тродноћа, ризици и здрави стилови живота, израда веб сајта и форума, број посета on-line доктору	Број посета веб сајту и број порука на форуму	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Град, Медији, НВО, Мултисекторски тим		

Специфични циљ: 3.1.4. Смањити стопу морталитета новорођене деце и одојчади за половину просечне вредности до 2015. године

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
3.1.4.1 Осавременити опрему за беби блок Гинеколошко акушерске клинике и Дечију интерну клинику (Покретни ултразвук, респиратори, аспиратори, апарат за ацидо базни статус и мониторинг апарати)	2010 – 2015	Смањити стопу морталитета новорођене деце и одојчади за половину просечне вредности.	Набављена нова опрема, Број прегледа деце, Број деце која користи респиратор	Статистички извештаји Дома здраља, Гинеколошко акушерске клинике, Степен искоришћености апарата	ГАК – беби блок Дечија интерна клиника	Град, НВО, донатори	инкубатори, респиратор, ултразвук	Покретни ултразвук, респиратори, аспиратори, апарат за ацидо базни статус и мониторинг апарати

3.1.4.2 Промоција дојења	2010 – 2015	Смањити стопу морталитета новорођене деце и одојчади за половину просечне вредности.	Број труница које доје	Извештаји Дома здраља, патронажних сестара, Гинеколошко акушерске клинике,	ГАК-породилиште и Дом здравља – патронажна служба	Град, ГАК-породилиште и Дом здравља – гинеколошка и патронажна служба, медији и НВО		
3.1.4.3 Промоција исхране трудница и здравих стилова живота	2010 – 2015	Смањити стопу морталитета новорођене деце и одојчади за половину просечне вредности Обезбеђивање здравих услова живота	Број патронажних посета Број дојиља Број систематских прегледа у првој години живота	Извештаји Дома здраља, патронажних сестара, Гинеколошко акушерске клинике,	ГАК-породилиште и Дом здравља – патронажна служба	Град, ГАК-породилиште и Дом здравља – гинеколошка и патронажна служба, медији и НВО		
3.1.4.4 Подршка за „Baby-friendly hospital програму“	2010 – 2015	Побољшање квалитета живота новорођене деце од самог рођења и подршка мајкама у процесу остваривања контакта са бебом Повећане броја мајки које доје	Број мајки које доје Број мајки које су прошле едукацију „Baby-friendly hospital“ програма	Извештаји Дома здраља, патронажних сестара, Гинеколошко акушерске клинике,	ГАК-породилиште и Дом здравља – патронажна служба	Град, ГАК-породилиште и Дом здравља – гинеколошка и патронажна служба, медији и НВО		

Специфични циљ: 3.1.5. Смањити инциденцију педијатријског HIV-а/AIDS-а, тј. пренос HIV-а са мајке на дете и Хепатитиса Б и Ц за 20 % до 2015. године

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
3.1.5.1 Омогућавање и промовисање бесплатног тестирања становништва на HIV и хепатитис Б и Ц, посебно за ризичне групе	2010 – 2015	Смањити инциденцију педијатријског HIV-а/AIDS-а, тј. пренос HIV-а са мајке на дете за 2%, као и смањење инциденције хепатитис Б и Ц са мајке на дете	Број родитеља који се у току године тестира на HIV и хепатитис Б и Ц, посебно из ризичних група	Статистички извештаји Института за јавно здравље центар за епидемиологију	Институт за јавно здравље - центар за епидемиологију	Град, НВО, Институт за јавно здравље центар за епидемиологију, Дом здравља		
3.1.5.2 Едукација о полно преносивим болестима, штетност коришћења заједничких игли	2010 – 2015	Смањити инциденцију педијатријског HIV-а/AIDS-а, тј. пренос HIV-а са мајке на дете за 20%	Број одржаних едукација	Статистички извештаји Инфективне клинике, Завода за здравствену заштиту-сектор епидемиологије, Институт за јавно здравље	Институт за јавно здравље – Центар за контролу болести	Град, НВО, Институт за јавно здравље центар за епидемиологију, Дом здравља		

Стратешки циљ 3.2: Промоција и унапређење здравља међу децом и адолесцентима

Специфични циљ: 3.2.1. Унапређена доступност квалитетне здравствене заштите за сву децу и младе до 2015. године

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
3.2.1.1 Осавремењавање и	2010 – 2015	Повећање утврђених	Број деце код које су	Статистички	Институт за	Град, Институт за		

употпуњавање рада свих нивоа здравствене заштите: Дома здравља (развојног саветовалишта, саветовалишта за младе, генетско саветовалиште, патронажне службе и др.), Завода за хитну медицинску помоћ, Клиничког центра		поремећаја код деце и младих посебно код вулнерабилних група (особа са хендикепом, са хроничним обољењима, из ромске популације, избегличке и расељене популације деце и младих) за 30 % у односу на претходни период од 5 година	дијагностиковане развојне сметње, поремећаји и стања на најранијем узрасту	извештаји Институт за јавно здравље	јавно здравље – центар за анализу, планирање и организацију здравствене заштите	јавно здравље- Центар за статистику, НВО		
Специфични циљ: 3.2.2. Унапредити дијагностиковање здравствених сметњи и обољења код деце и укључивање у рани третман								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средства	
							Постојећа	Потребна
3.2.2.1 Редовни систематски прегледи деце, са посебним акцентом на децу из вулнерабилних група	2010 – 2015	Повећати број деце са откривеним развојним и другим поремећајима и укључивање у третман на најранијем узрасту. Повећање коришћења скрининг тестова за процену степена психомоторне ометености.	број деце са развојним поремећајима, број деце са тешкоћама у развоју, број деце послате на третман	Статистички извештаји	Дом здравља – развојно саветовалиште, патронажа, Дечија интерна клиника, Клиника за заштиту менталног здравља	Град, НВО, Институт за јавно здравље		
3.2.2.2. Праћење телесе тежине деце – редовни систематски прегледи, са посебним акцентом на вулнерабилне групе	2010 – 2015	Смањити број гојазне или потхрањене деце и адолесцената за једну петину	Процент деце која су гојазна по годиштима Процент деце која су потхрањена по годиштима Број деце са дијагностикованом анемијом	Статистички извештаји Дома здравља	Дом здравља	Град, Центар за дијететику, Институт за јавно здравље, Клинички центар – ДИК, медији, НВО		
3.2.2.3 Превенција респираторних и цревних инфекција	2010 - 2015	Смањивање учесталости респираторних и цревних инфекција код деце и младих за 30 % у односу на претходну годину	Број предавања на тему преношења капљичних и цревних инфекција, Број предавања на тему значаја одржавања личне хигијене	Статистички извештаји Института за јавно здравље	Центар за промоцију здравља	Град, Дом здравља, Дечија интерна клиника, медији, НВО		

3.2.2.4 Превенција деформитета кичменог стуба, кукова и стопала	2010- 2015	Смањивање учесталости деце са деформитетима за 30% у односу на претходни период од пет година	Број регистроване деце и младих са деформитетима Број деце укључене у рану рехабилитацију	Статистички извештај Института за јавно здравље	Дом здравља- Развојно саветовалиште	Град, Дом здравља- служба за рехабилитацију, Дечија хирушка клиника, Клиника за рехабилитацију		
3.2.2.5 Смањење каријеса и других болести зуба и усне дупље	2010-2015	Смањење каријеса и других обољења за 30% у односу на протекли период	Број деце која је прошла систематске прегледе, број деце која је учествовала у програмима промоције здравља, број деце која користи пасту са флуором, број предавања за децу родитеље, васпитаче и стручњаке	Статистички извештај Института за јавно здравље	Центар за промоцију здравља	Дом здравља-стоматолошка служба, Клиника за стоматологију		
3.2.2.6 Едукација стручњака и укупног становништва на тему развојних поремећаја, стања и болести (посебно различити видови хендикепа: слабовидост, сметње слуха, телесни инвалидитет и др.)	2010 – 2015	Повећан број препознате деце са развојним поремећајима и њихово рано укључивање у третман за 30 процената у односу на претходну годину	Број предавања и едукација Број телевизијских емисија Број стручњака који су завршили едукацију	Статистички извештаји Дома здравља	Дом здравља	Град, Институт за јавно здравље-Центар за про.здравља, Патронажна служба, Развојно саветовалиште НВО		
3.2.2.7 Подршка и отварање нових саветовалишта за помоћ деци и младима са хроничним обољењима, поремећајима и стањима (дијабетес, астма, епилепсија, леукемија, реуматодни артритис, бубрежна обољења, неуромишићна обољења, деца са туморима и другим малигним обољењима и др)	2010 - 2015	Подизање нивоа знања стручњака о овим проблемима (едукације и нова сазнања) повећање разумевања проблема читавог становништва и смањење стигматизације и дискриминације (превазилажење предрасуда и табу тема)	Број отворених саветовалишта – број манифестација (организовањескупова, различите манифестације, промо материјал, медијски наступи и др)	Статистички извештаји Институт за јавно здравље – центар за промоцију здравља	Центар за промоцију здравља	Град, НВО, Институт за јавно здравље, Дом здравља		
Специфични циљ: 3.2.3.Смањити стопу малолетничких трудноћа, намерних прекида трудноћа и учесталости полно преносивих инфекција међу адолесцентима за 50% до 2015. године								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средства	
							Постојећа	Потребна
3.2.3.1 Повећање нивоа знања о репродуктивном	2010 - 2015	Смањење малолетничких трудноћа за 50%	Стопа малолетничких	Статистички извештаји	Саветовали-ште за младе Дома	Град, Дом здравља,		

здрављу младих, трудноћи и полно преносивим инфекцијама		Смањење малолетничких прекида трудноћа Смањење обољевања од полно преносивих болести за 50%	трудноћа на 1000 девојака Стопа малолетничких прекида трудноћа Стопа обољевања од полно преносивих обољења	саветовалишта за младе и гинеколошка служба Дома здравља	здравља	Завод за здравствену заштиту, Клинички центар – ДИК, медији, НВО, школе		
3.2.3.2 Вршњачке едукације из области репродуктивног здравља, трудноћи и полно преносивим инфекцијама	2010 - 2015	Смањење малолетничких трудноћа за 50% Смањење малолетничких прекида трудноћа Смањење обољевања од полно преносивих болести за 50%	Број одржаних вршњачких едукација	Тестови знања пре и после едукације	Саветовали-ште за младе Дома здравља и школе	Град, Дом здравља, Завод за здравствену заштиту, Клинички центар – ДИК, медији, НВО, школе		

Специфични циљ: 3.2.4. Смањити стопу употребе психоактивних супстанци међу децом и адолесцентима за 20% до 2015. године

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
3.2.4.1 Едукација за стицање знања и вештина код младих и адолесцената релевантних за усвајање здравог начина живота Развој мреже центара за промоцију здравља младих и адолесцената	2010 - 2015	Смањење употребе ПАС супстанци за 10 – 20 %	Број едукација – број предавања Количина дистрибуираног промо материјала о овој теми Број ТВ емисија Број посета веб сајта Број отворених центара за промоцију здравља	Статистички извештаји Дома здравља КЗЗМЗ МУП регистрација	Саветовали-ште за младе Дома здравља и одсек за болести зависности КЗЗМЗ	Град Општине Здравствене установе Градске управе Медији и Невладине организације		

Специфични циљ: 3.2.5. Креирати услове за рано откривање проблема менталног здравља код деце и адолесцената

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
3.2.5.1. Рано откривање и интервенције са децом са сметњама развоја (скрининг процена психомоторног и психосоцијалног развоја детета)	2010 - 2015	Побољшање ефикасности рада развојних служби и служби за ментално здравље, смањење броја деце и младих са проблемима менталног здравља	Број деце са утврђеним сметњама Број интервенција са децом са сметњама Број едукованих стручњака и породица,	Статистички извештаји Дома здравља развијог саветовалишта	Дом здравља-развијог саветовалиште	Град, КЗЗМЗ Дом здравља, Завод за здравствену заштиту, Медији,		

			дистрибуција промо материјала о правима детета и етичким принципима у раду са децом, Број промоција везаних за ментално здравље,			НВО, Школе		
3.2.5.2 Обезбеђивање система здравствене заштите за заштиту деце од злостављања и занемаривања	2010-2015	Повећање ефикасности здравствених служби у свим нивоима на превенцији, раном откривању и третману деце од злостављања и занемаривања за 30-50% у односу на претходни период	Број деце где је препознат ризик од злостављања, број деце којој је пружена помоћ, број здравствених служби које су усвојиле протокол, број едукованих здравствених радника за примену протокола	Статистички извештаји Института за јавно здравље	Дом здравља	Град, КЗЗМЗ, Центар за социјални рад, Дом здравља, Медији, НВО,		
3.2.5.3 Оснивање нових саветовалишта за младе и њихов развој у смислу активности из области заштите менталног здравља	2010-2015	Повећање доступности и ефикасности служби за децу и младе и пружање ефикасније подршке деци и младима за 30-50% у односу на претходни период	Број новооснованих саветовалишта, број деце и младих којима је пружена подршка и помоћ	Статистички извештаји Дома здравља-Саветовалишта за младе	Дома здравља-Саветовалиште за младе	Град, Градске општине, КЗЗМЗ, Дом здравља, Медији, НВО, Школе		
3.2.5.4 Медијске кампање које се баве менталним здрављем, његовом заштитом и промоцијом здравих стилова живота	2010-2015	Повећати ниво информисаности о важности здравих стилова живота на очување менталног здравља за 30-50% у односу на исти период раније	Број емисија, количина промо материјала, број подељених флајера	Медијски извештаји	Мултисекторски тим	Град, Општине, Медији, НВО		
3.2.5.5 Формирање Call центра за помоћ деци и младима	2010-2015	Ефикаснија помоћ деци и младима у кризним ситуацијама и остваривање могућности интервентне помоћи	Број позива деце и младих, број пружених интервентних помоћи и савета, број деце и младих код којих је превенирано самоповређивање и аутодеструктивно понашање (покушај суицида)	Статистички извештаји Call centra	Клиника за заштиту менталног здравља	Град, Општине, КЗЗМЗ, Дом здравља, Медији, НВО		
Стратешки циљ: 3.3 Организовање безбедног окружења које препознаје потребе деце и адолесцената								
Специфични циљ: 3.3.1 Допринети смањењу повређивања и смртности деце и адолесцената од повреда за 50% до 2015. године								

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултати	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
3.3.1.1 Обезбеђивање сигурније и здравије животне средине (Безбеднији путеви до школа и бицикличке стазе Смањивање максималне брзине у близини школа Обавезно ношење кациге)	2010 - 2015	Смањење броја саобраћајних несрећа за 50 % и Смањење повреда за 50% Смањење смртности од несрећа	Број лежећих полицајаца – ограничења брзине Број деце која носе кациге, број регистрованих прекршаја, број изречених казни	Извештај хируршких служби и МУП-а	Завод за хитну медицинску помоћ, Дечја хируршка клиника, МУП	Град, Завод за хитну медицинску помоћ, Дечја хируршка клиника, МУП		
Специфични циљ: 3.3.2 Стварање безбедне, подржавајуће, ненасилне животне средине за одрастање деце								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
3.3.2.1 Остваривање здравих услова за раст и развој деце и младих (смањити аеро и друга загађења, едукација деце и младих о екологији, смањивање изложености деце буци, смањивања свих врста насиља – у комуникацији, преко интернета и других медија)	2010 – 2015	Повећање степена знања везано за степен загађености ваздуха (дувански дим, издувни гасови...)	Број акција промоција здравља Број засађених дрвећа Број медијских презентација Количина подељенох промо материјала Број извршених контрола воде, ваздуха, намирница, Број изречених казни за насилно понашање и угрожавање јавног реда и мира	Извештаји служби за праћење параметара загађења	Институт за јавно здравље	Град , Дом здравља, Медији, Институт за јавно здравље НВО		
3.3.2.2 Подизање нивоа знања о ментално хигијенском режиму и физичкој активности деце и младих у предшколским и школским установама, а ради очувања и неговања здравља	2010 - 2015	Већи фонд знања везан за теме из здравственог васпитања, бонтона, комуникационих вештина и чистијег окружења за 50 % у односу на досадашње	Број предавања везаних за животну средину и њено очување, број манифестација везаних за ментално и физичко здравље – број формираних вршњачких група за неговање здравих стилова живота (разне манифестације, такмичења и др)	Извештаји из школских установа	Институт за јавно здравље – центар за промоцију здравља	Град , Дом здравља, Медији, Институт за јавно здравље НВО, Клинички центар		
3.3.2.3 Унапредити услове за спортске активности и	2010 - 2015	Повећање капацитета за спортска ангажовања и	Број школа са физкултурним	Статистички извештаји Управе	Управа за омладину и	Дом здравља, Школе,		

рекреацију деце		рекреацију деце и побољшање здравственог статуса деце и младих	салама, број спортских терена за рекреацију деце и младих	за омладину и спорт	спорт	Предшколске установе, спортски центри, НВО		
-----------------	--	--	---	---------------------	-------	--	--	--

Стратешки циљ 3.4: Формирање информационах и комуникационих канала за унапређење здравствене заштите деце

Специфични циљ: 3.4.1 Формирање базе података

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
3.4.1.1 Формирање базе података за -сву рођену децу са посебним освртом на ромску, избегличку и расељену популацију - децу са посебним потребама и одређеном врстом хендикепса -децу са хроничним болестима	2010-2015	Формирана потпунија база података, а ради бољег разумевања проблема деце и младих и предвиђања програмских активности	Укупни број рођене деце са посебним освртом на ромску, избегличку и расељену популацију Број деце потребама и одређеном врстом хендикепса, Број деце са хендикепом	Статистички извештаји	Мултисекторски тим	Министарства Здравља, за рад и социјална питања, Град, Општине, НВО		

Специфични циљ: 3.4.2. Формирање мултисекторског тима

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
3.4.2.1 Хоризонтално и вертикално повезивање и формирање тимова различитих специјланости, као и повезивање здравствених радника и стручњака других специјалности – мултисекторски тим	2010-2015	Бржа, боља и ефикаснија заштита деце и младих, њихових породица, као и успостављање мира, стабилне структуре и система људских вредности што представља основни предуслов за унапређење добробити деце и младих у садашњости, али и добробити целокупног друштва у будућности	Број тимова здравствених радника, број тимова различитих стручњака, формирање програмских активности, евалуација успешности рада	Статистички извештај	Мултисекторски тим	Министарство здравља, Министарство образовања, Управа за спорт и омладину, Управа за социјалну, дечију и примарну здравствену заштиту, Град, Општине, здравствене институције, Центар за		

						социјални рад, Правосуђе, МУП, Медији, НВО		
3.4.2.2 Обележавање свих дана из календара здравља	2010-2015	Подизање свести целокупног становништва о значају одређених датума са циљем да се разбију предрасуде и табу теме, као и да се спречи стигматизација и дискриминација вулнерабилних група и особа са одређеним обољењима и/или хендикепом	Број обележених датума из календара здравља, број манифестација, количина припремљеног и подељеног промо материјала, медијски наступи	Статистички извештаји	Центар промоцију за здравља	Град, Општине, Удружења (НВО), медији		

ПРИОРИТЕТ 4: УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА И ПРАВА ДЕЦЕ СА ТЕШКОЋАМА У РАЗВОЈУ

Стратешки циљ 4.1 УНАПРЕДИТИ ПОЛОЖАЈ И ПРАВА ДЕЦЕ СА ТЕШКОЋАМА У РАЗВОЈУ И СТВОРИТИ МОГУЋНОСТИ ЗА ЊИХОВО РАВНОПРАВНО УЧЕШЋЕ У ДРУШТВУ

Специфични циљ 4.1.1 Континуирано сензибилисање јавности у локалној заједници о положају и правима деце са тешкоћама у развоју и њихових породица

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
4.1.1.1. Израда брошура, каталога, лифлета и публикација о правима и ресурсима које Град пружа деци са тешкоћама у развоју	2010. и континуирано	Најшира јавност информисана о правима деце и могућностима деце са тешкоћама у развоју	Брошуре, лифлети, публикације	Извештај Управе за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	НВО, родитељи		
4.1.1.2. Информисање запослених у локалној управи, јавним институцијама и приватном сектору о деци са тешкоћама у развоју организовањем кампања округлих столова, тематских састанака-трибина о деци са тешкоћама у развоју и њиховим породицама	2010. и континуирано	Већа информисаност запослених у јавни инититуцијама и приватном сектору о правима деце и могућностима деце са тешкоћама у развоју	Трибине, округли столови, тематски састанци	Извештај Управе за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	НВО, родитељи		
4.1.1.3. Семинари и за запослене у јавним институцијама о правима детета, посебно деце са тешкоћама у развоју	2010. и континуирано	Већа информисаност запослених у јавни инититуцијама и о правима деце и могућностима деце са тешкоћама у развоју	Семинари	Извештај Управе за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Служба за управљање кадровима	НВО, родитељи		

4.1.1.4 .Израда и емитовање емисије на локалним медијима које утичу на подизање свести о деци тешкоћама у развоју	2010. и континуирано	Најшира јавност информисана о правима деце и могућностима деце са тешкоћама у развоју	Емисија	ИКТ Служба за информисање града Ниша	ИКТ, Управа за децију, социјалну и примарну здравствену заштиту	НВО, родитељи		
4.1.1.5.Организовати предавања, посебне радионице за младе од предшколског узраста до завршетка основне школе о деци са тешкоћама у развоју и предностима Инклузивног образовања	2010. и континуирано	Превазићи стереотипе и предрасуде у најранијем добу о децама са тешкоћама у развоју. Деца одрастају у особе које прихватају различитост, толерантне су и солидарне.	Предавања, радионице за децу, Дечије поруке и акције	Извештаји Управе за образовање, културу, омладину и спорт и управе за децију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Управа за образовање, културу, омладину и спорт , Управа за децију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Школе, родитељи, НВО		
4.1.1.6.Семинари и тренинзи наставника и васпитача педагошко-психолошких служби у вртићима и школама о правима деце са тешкоћама у развоју и њиховим могућностима односу према ОСИ заснованом на једнаким правима	2010. и континуирано	Запослени у образовању сензибилисани за рад са децом са тешкоћама у развоју.	Семинари, тренинзи, број наставника који су прошли обуке	Извештаји Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт ,	Школе, родитељи, НВО		
4.1.1.7Информације о деци са тешкоћама у развоју и особама са инвалидитетом укључити у садржај званичног сајта града Ниша	2010. и континуирано	Информације преко званичног сата града Ниша доступне јавности и доприносе бољој информисаности јавности о деци са тешкоћама у развоју, а породице о услугама и сервисима који постоје	Број и врста информација	Извештај ИКТ, службе за информисање	ИКТ, служба за информисање	Надлежне управе, НВО, родитељи		

Специфични циљ 4.1.2 Успоставити систематску евиденцију и ажурирање базе података о деци са тешкоћама у развоју на територији града Ниша

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средства	
							Постојећа	Потребна
4.1.2.1 Успоставити механизам раног регистровања, централног прикупљања, праћења и обједињавања података о деци са тешкоћама у развоју	2010	Формирана јединствена интегрисана, и порт фолио база података која прати живот једног детета од момента препознавања његових потреба до укључивања у локалну	Регистрована деца са тешкоћама у развоју	Извештај РЗС, Извештај Управе за децију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Управа за децију, социјалну и примарну здравствену заштиту	НВО, родитељи, Дом здравља, Центар за социјални рад		

		заједницу по принципу интеграције.				предшколске и образовне институције		
Специфични циљ 4.1.3 Унапредити свеобухватну и квалитетну здравствену заштиту и услуге рехабилитације за децу са тешкоћама у развоју								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
4.1.3.1 Формирање регионалног Сервисног центра за превенцију дијагностику и праћење психофизиолошких поремећаја, развојне патологије и патологије говора у Нишу	2011 – 2012	Рано дијагностиковање и рано пружање подршке деци	Регионлни центар Број деце која су обухваћена услугама овог центра	Извештаји Управе за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту , Извештаји регионалног центра	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Завод за психофизиолошке и говорне поремећаје			
4.1.3.2 Едукација запослених у примарној заштити педијатри, патронажне сестре, тимови развојних саветовалишта) за превенцију, рано откривање и ране интервенције у односу на децу са сметњама у развоју и њихове породице	2010. и континуирано	Повећан број едукованих радника у примарној здравственој заштити	Број деце са сметњама у развоју предшколског узраста која су укључена у програме за превенцију, рано откривање и рехабилитацију	Извештаји Управе за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту ,	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Министарство здравља		
Специфични циљ 4.1.4. Успоставити сервисе подршке за породице са децом са тешкоћама у развоју								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
4.1.4.1 Успоставити персоналну асистенцију за децу са тешкоћама у развоју и вртићима и школама	2011	Успостављен систем подршке и услуге за децу са тешкоћама у развоју у образном систему	Број персоналних асистената	Извештај Управе за дечију и социјалну заштиту и Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Школе, родитељи, НВО		
4.1.4.2 Формирати, изградити , доградити јединице дневног центра на територији свих 5	2010 – 2012	Подршка породицама са децом са тешкоћама у развоју, центри обавезно	Број деце која уз подршку дневног центра укључено у	Извештај Управе за образовање, културу, омладину	Управа за дечију, социјалну и	Школе, родитељи, НВО		

градских општина и у већим сеоским подручјима		пружају подршку за укључивање деце у образовање	образовни систем	и спорт И управе за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	примарну здравствену заштиту управа за			
4.1.4.3 У складу са Законом подржати трансформацију специјалних школа у сервисне и ресурс центре	2015	Запослени у специјалним школама укључени у пружање подршке редовним школама за инклузију и пружању сервисних услуга у оквирима сервисног центра	Број услуга које сервисни центар пружа породицама, школама, деци	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт И управе за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту управа за	МП Школе, родитељи, НВО		
4.1.4.4 Увођење патронажне службе Физикалне терапије у кућним условима, неговатељице, тумача за гестовни говор, водиче за слепу децу	2011	Оснажена породица детета са тешкоћама у развоју, у могућности да се слободније укључује у социјално окружење	Број пружених услуга Број деце која су примила услугу	Извештај управе за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Дом Здравља, Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту			
4.1.4.5 Организација школских аутобуса на кружним линијама	2011	Олакшан превоз деце до школа	Аутобуси за превоз деце у школама на територији града И приградским насељима	Управа за комуналне делатности, енергетику и саобраћај	Управа за комуналне делатности, енергетику и саобраћај	Надлежни превозници у граду		
4.1.4.6 Отварање Радног центар радионица за радну окупацију и тренинге животних вештина	2011	Оснажена деца и млади са тешкоћама у развоју	Број радионица	Извештај управе за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту управа за	НВО, Отворна привреда		
Специфични циљ 4.1.5 Укључити децу са тешкоћама у развоју у редовни образовни систем и обезбедити им квалитетно образовање								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
4.1.5.1 Израда прилазних рампи и лифта у предшколским установама и школама	2012	Оспособљавање приступа за улаз у предшколски објекат (вртиће), све основно-школске и средњошколску установу (прилазна рампа и лифт), улаз у школске учионице и кабинете универзалног дизајна,	Постављене рампе и уграђени лифтови	Извештај управе за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Дирекција за изградњу града Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту			

4.1.5.2 Адаптирати тоалете у школама и вртићима како би били доступни деци са тешкоћама у развоју	2015	Оспособљавање тоалета за приступ корисника инвалидских колици у предшколској установи, у основној школи, средњим школама	Број школа са адаптираним тоалетима	Извештај управе за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Дирекција за изградњу града Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	МП		
4.1.5.3 Набавка адаптираних рачунара и софтвера за слепу и слабогледну децу и децу са ДЦО	2011	коришћења прикладне тастатуре за рад на рачунару особама са деформитетима руку И оштећењем вида у основним школама у складу са инклузивним стандардима	Број школа са рачунарима и софтверима адаптираним за децу са тешкоћама у развоју	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт у	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	МП		
4.1.5.4 Организовати обуке за наставнике	2011. и континуирано	Повећане компетенција наставника у раду са децом са тешкоћама у развоју	Број обука, број наставника који су прошли обуке	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт у	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	МП, НВО		
4.1.5.5 Ангажовати персоналне асистенте у настави за ученике са тешкоћама у развоју у основним школама	2010. и континуирано	Подршка за самостално укључивање у образовни систем	Број асистената, број деце која користи ову услугу	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт у	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	МП		
4.1.5.6 Набавка дидактичког материјала и опреме за несметано праћење наставних предмета и тренинга вештина у основним школама	2010. и континуирано	Ученици оснажени за праћење наставних садржаја	Дидактички материјал, Средства у буџету издвојена	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт у	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	МП		
4.1.5.7 Постављање амортизујућих подова на дечијим игралиштима, у свим школама и у сервисним центрима	2010. - 2015	Постигнута безбедност деце са тешкоћама у развоју на теренима и дечијим игралиштима	Број игралишта	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт у	Управа за образовање, културу, омладину и спорт			
4.1.5.8 Подршка примењивању Закона о основама система образовања и васпитања, као и Правилника о раду Комисије за процену потреба за пружањем додатне образовне, здравствене и социјалне подршке деци	2010.	Спречавање сегрегације и дискриминације деце са тешкоћама у развоју, омогућавање да се укључе у заједницу, у образовни систем	Број деце са тешкоћама у развоју адекватно усмерен и уписан у ППП и основну школу	Извештај градских управа	Надлежне градске управе	Дом здравља, Центра за социјални рад, родитељи, школе		
4.1.5.9 Набавка потребног дидактичког материјала за рад	2010	Прилагођен дидактички материјал за подстицај	Број вртића опремљен	Управа за образовање,	Управа за образовање,	ПУ Пчелица		

са децом са тешкоћама у развоју у предшколској установи		раног развоја деце са тешкоћама у развоју	адекватним дидактичким материјалом	културу, омладину и спорт	културу, омладину и спорт			
4.1.5.10 Едукација родитеља деце са тешкоћама у развоју која су обухваћена предшколским, основним и средњошколским системом, и родитеља остале деце ради правовремене стимулације	2010. и континуирано	Оснажени и потпомогнути родитељи/старатељи правовремено обавештени и едуковани за бригу и подршку о својој деци на адекватан и стимулишући начин	Број семинара	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	НВО, родитељи		

ПРИОРИТЕТ: 5 УНАПРЕДИТИ ПОЛОЖАЈ ДЕЦЕ БЕЗ РОДИТЕЉСКОГ И БЕЗ АДЕКВАТНОГ РОДИТЕЉСКОГ СТАРАЊА

СТРАТЕШКИ ЦИЉ: 5.1 Унапредити положај деце без родитељског старања и деце без адекватног родитељског старања поштујући њихова права и стварајући могућности за њихов живот у породичном окружењу

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.1.1 Успоставити јединствени систем евиденције деце без родитељског старања ради ефикаснијег и правовременог пружања потребне подршке за њихово укључивање у заједницу до 2015

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
5.1.1.1 Евидентирати све случајеве деце без родитељског старања којима је пружен трајнији облик заштите, домски смештај, хранитељство, сроднички хранитељски смештај, старатељска заштита,	до јуна 2010.г	јединствена база података све деце без родитељског старања која су обухваћена неким обликом социјалног збрињавања као део јединственог мултисекторског информационог система за прикупљање и обраду података о сиромаштву и друштвеној искључености деце	број деце у домској, породичној, сродничкој и старатељској заштити	Девинфо база података Извештај Управе за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Центар за социјални рад Републички завод за статистику		
5.1.1.2. Евидентирати све случајеве деце без адекватног родитељског старања, евидентирати децу улице,	2010.год.	База података и праћење стања и даљег статуса деце која одрастају у породицама без адекватног родитељског старања	број евидентиране деце без адекватног родитељског старања тачан број деце која живе и раде на улици	Извештај Управе за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Извештај Центра за социјални рад	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Центар за социјални рад, Дом за децу без родитељског старања, МУП, ОЈТ МРЗС		
5.1.1.3. Евидентирати посебно угрожене и ризичне категорије деце, према следећим индикаторима: деца чији су родитељи спречени да врше родитељску дужност (услед болести, насиља у породици, издржавања казне	2010.год.	Препознавање породица којима је потребна подршка и превентивно деловање како би биолошка породица добила одговарајућу подршку за живот детета у заједници	формирана 3 тима за рад на терену о прикупљању података о деци улице, отворено Свратиште за децу улице, сарадња са ОЈТ (ОПШТИНСКО	Извештај Управе за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту извештаји	Управа за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту	Центар за социјални рад Универзитет у Нишу, НВО		

затвора), социо-материјална угроженост породице, дисфункционалност родитељског пара, деца која одрастају у једнородитељској породици, деца починиоци кривичних дела као и децаса тешкоћама у развоју, а одрастају у биолошким породицама			ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО) протоколарна,	мобилног тима о теренском раду бар 2 пута недељно, потписан о протокол сарадњи са ОЈТ.				
5.1.1.4 Евидентирати децу починиоце кривичних дела испод 14 година и осмислити програме превенције за кривично неодговорна лица	2010.	Осмишљени програми превенције, Смањен број деце починилаца кривичних дела Боља сарадња са ОЈТ	Број деце која су учествовала у превентивним програмима, смањен број кривичних пријава Више интервенција ЦСР смањен број интервенција МУП	Подаци МУП-а, Извештај ЦСР и извештаји пружалаца услуга превентивних програма.	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	ОЈТ, МУП, ЦСР, Дом за децу и омладину, НВО		
5.1.1.5 Урадити анкету деце и младих без родитељског старања на већем узорку, ради снимања потреба и интересовања	2010.	Евидентиране све суштинске, важне и приоритетне потребе деце и младих без родитељског старања, Синхронизован рад институција система у задовољавању потреба ове категорије,	30% деце и младих користи ванституционалну подршку и услуге у задовољавању потреба,	Извештај који садржи анализу попуњених анкета, скале процене задовољства пруженим услугама, изјаве и мишљење деце и младих,	Управа за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту	Истраживачк и Центар, Канцеларија за младе, Управа за образовање, културу, омладину и спорт Дом, ЦСР, НВО,		
5.1.1.6 Формирати мобилне тимове у које би били укључени студенти психологије, педагогије, правници, за мапирање потреба ове деце,	2010.	Мапиране потребе деце без адекватног родитељског старања, мапиране постојеће и неопходне услуге	Формиран тим од 15 волонтера за ову активност сачињена мапа потреба	Извештаји тима,	Управа за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту	НВО ЦСР Универзитет у Нишу Филозофски факултет		
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.1.2 Ублажавање последица које могу настати у психо-физичком развоју и социјалном укључивању деце услед напуштениости и небриге од стране родитеља организовањем потребних услуга подршке у локалној заједници до 2015. године								
Активности,	Период реализације	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
5.1.2.1 Отварање СОС телефона за децу,	2010.год.	Евидентирање значајних проблема с којима се сусрећу деца и пружање савета, подршке и потребне помоћи	Отворена и деци доступна бесплатна телефонска линија.	Месечни извештаји, телефонског оператера, број позива, број интервенција по	Управа за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту	НВО, ЦСР, Дом за децу без родитељског старања,		

				позиву.		МУП		
5.1.2.2 Отварање Пришватилишта за децу и младе са функционалним сметњама, децу улице и децу без родитељског старања, као привремени вид смештаја у ургентним ситуацијама,	2010-2011.год.	Квалитетнија опсервација деце и младих, процена њихових капацитета, бољи избор даље заштите, укључивање детета и породице у избор услуге.	Отворено Пришватилиште за децу и младе у коме могу бити збринуту до 60 дана.	број корисника прихватилишта, број деце за коју је пронађена хранитељска породица, мањи број деце у скитњи и вршењу кривичних дела.	Управа за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту	Дом за децу без родитељског старања ЦСР, МУП, ОЈТ, НВО, Хранитељске породице,		
5.1.2.3 Формирање тимова за праћење младих без родитељског старања по напуштању системске заштите, Заштићено становање, Бенифицирано становање идр.	крај 2010.г.	Боља интеграција младих без родитељског старања, њихова већа самосталност, већи проценат запошљених из ове популације идр.	Формиран мултисекторски тим за подршку (социјални оператери, представници НСЗ.), услуга Бенифицирано становање (још једна стамбена јединица за ту услугу) број младих који су корисници ових услуга, 5. младих на годишњем нивоу запошљено	Извештаји Управе за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту	Управа за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту	ЦСР, Дом за децу без родитељског старања Национална служба за запошљавање Приватни предузетници и друга перузећа		
5.1.2.4 Отварање Фонда за материјалну подршку за сву децу без родитељског старања без обзира на вид заштите, (стипендије за даље школовање, екскурзије, материјална подршка код изласка из установе биолошкој породици)	2010-2011г.	Сензибилизација јавности и приватних предузетника, отварање рачуна за ову намену, бољи економски положај ове популације, отварање услуга према исказаним потребама младих идр.	На годишњем нивоу 15. младих добило финансијску подршку из фонда, осмишљено и реализовано 2 програма подршке биолошкој породици, подржано даље школовање и унапређење 10. младих без родитељског старања итд.	Извештаји Управе за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту о утрошку средстава из Фонда	Управа за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту	ЦСР, Дом за децу без родитељског старања, предузетници		

5.1.2.5 Осмишљавање програма превенције и подршке ризико деци и породицама	2010 -2011	Ојачане родитељске компетенције, деци пружено квалитетније осмишљено слободно време, у сврху бољег васпитања.	осмишљена најмање три програма подршке ризичним биолошким породицама	Број породица које су користиле ове програме, извештаји пружалаца услуге	ЦСР, Дом Душко Радовић, школе (професионалц и из поменутих институција)	НВО, Републички завод за социјалну политику, град Ниш		
5.1.2.6 Формирање МУЛТИСЕКТОРСКОГ САВЕТА где би били обједињени сви релевантни подаци о деци и младима без родитељског сатарања и деци и младима без адекватног род.старања (облици и мере заштите, пружени видови подршке и помоћи идр, евидентиране потребе и планиране услуге).	2012.-2015. године	Регистрован МУЛТИСЕКТОРСКИ САВЕТ за имплементацију ЛПА заштиту деце и младих и побољшан квалитет живота деце и младих без адек, родитељског старања за 90%, континуиране едукације професионалаца, међусистемска сарадња на л. нивоу,	Број успостављених услуга и програма подршке деци и родитељима, број укључених породица у програму, број едукованих радника, број потписаних протокола на годишњем нивоу, број полазника едукација,	Успостављена мрежа приоритетних услуга, годишњи извештаји и анализе потреба, несметана и, конкретизована и флексибилна сарадња институција које се баве децом,	Управа за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту	Донатори, ЗЗМЗ, МУП, Школе, НСЗ, ЦСР, Дом, НВО		
5.1.2.7 Ангажовање мобилних тимова при школама, Дому здравља, Центру за социјални рад, или месним заједницама за прикупљање информација од значаја за дете које живи на улици, не похађа школу, одраста у једнородитељској породици и др. - иницијални контакт са породицом, тј. дететом	2010-2011.г	Развијена мрежа мобилне подршке на терену, евидентиране ризико породице, и сачињена база података о угроженој деци, побољшана васпитна и економска компетенција родитеља,	број сати теренског рада, број деце и младих који живе у ризичним и дисфункционалним породицама, тј. број индетификованих породица, број породица које су затражиле помоћ Саветовалишта за побољшање родитељске компетенције, смањен број мал. преступника,	Извештаји мобилних тимова, извештаји ЦСР и Саветовалишта, статистички подаци из базе података,	Управа за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт	садарници из школа, Дома здравља, МЗ, МУП ЦСР, НВО,		
5.1.2.8 Едукација деце, родитеља, старатеља за здрав, безбедан развој и образовање као вид подршке породицама.	континуирано	Разноврсно, превентивно и правовремено деловање система као значајан вид друштвене бриге о породици и деци.	Број едукованих родитеља и деце, број едукованих вршњачних група, број организованих дискусионих група, број организованих радионица израда предвиђених програма и едукација по појединачним-	Извештаји Управе за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту	Управа за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту	ЦСР, НВО, МРСР, Дом здравља Родитељи, деца и млади,		

			приоритетним областима,					
5.1.2.9 Развити алтернативне моделе подршке угроженој деци и породицама за већу укључивост у живот заједнице.	2010-континуирано	Заштићени интереси и права једнородитељских породица, повећана њихова укључивост у живот заједнице, смањен број деце са проблемима у понашању и њихово збрињавање у институцију.	број пружених услуга подршке и посредовања овим породицама и деци, број родитеља и деце укључених у алтернативне моделе подршке.	Лакша и квалитетнија доступност информацијама и услугама од значаја за ризико децу и породице,	Управа за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт	НВО, ЦСР, Дом и др. установе социјалне заштите,		
5.1.2.10 Развити алтернативне услуге подршке за децу ометену у развоју која одрастају у биолошким породицама(или су на хранитељству)	2010-2011	Развијена услуга „Предах родитељство-хранитељство, отворена још два Дневна боравка за децу ометену у развоју, боља инклузивност ове деце кроз пружене услуге	број деце и породица које користе услуге, мањи број деце у институцији, број алтернативних сервиса подршке.	извештаји о раду услуга, број родитељских захтева за пружањем услуге „Предах родитељство“ Одлука Скупштине Града о финансијској подршци најугроженијим породицама које имају дете ометено у развоју и др.	Управа за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту	Дом „Душко Радовић“, ЦСР Ниш Удружење МНРО, Удружење родитеља и деце оболелих од Дауновог синдрома, друге НВО	Напомена :ова услуга може бити субвенционирана од стране ситуираних породица, тј. родитељи ове деце моћи ће да партиципирају финасијски у овој услузи.	
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.1.3 Хранитељском услугом обухваћен већи проценат деце него у претходном периоду као вид спречавања институционалног смештаја деце без родитељског старања и обезбеђивање да деца без родитељског старања на узрасту до три године не буду на смештају у институцијама социјалне заштите до 2015. године								
Активности,	Период реализације	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
5.1.3.1 Развијање породичног смештаја кроз Центар за породични смештај,	2011.г.	Унапређење породичног смештаја, развој специјализованог хранитељства, сарадња	Број деце у хранитељским породицама	Извештај Управе за дечију социјалну и примарну	Управа за дечију социјалну и примарну	ЦСР, Дом за децу без родитељског		

		хранитеља и установе социјалне заштите.	Отворен Центар за породични смештај, база података о деци на хранитељству,	здравствену заштиту	здравствену заштиту	старања хранитељи		
5.1.3.2 Обучити нове хранитеље за специјално хранитељство	2010 – 2015	развој специјализованог хранитељства, сарадња хранитеља и установе социјалне заштите.	обучено 30 хранитеља за специјализовано хранитељствоу	Извештај Управе за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту	Управа за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту	ЦСР, Дом за децу без родитељског старања хранитељи		
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.1.4. Створити услове за формирање мреже услуга и сервиса социјалне подршке деци и младима који су у систему социјалне заштите, у хранитељској породици, домској заштити или су под непосредним сродничким старатељством до 2015. године								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
5.1.4.1 Сачинити детаљан план о коришћењу слободног простора у установама које су у трансформацији, а у циљу пружања услуга локалног карактера.	2010-2011.г.	слободан простор у дому који је у трансформацији стављен у функцију неопходних услуга социјалне заштите на локалном нивоу, а ускладу са потребама деце и младих без родитељског старања.	број сервиса и услуга који су отворени и функционишу, /клуб за младе, дневни боравак, бенефицирано становање, прихватиште за децу са поремећајима у понашању, предах родитељство/	градске одлуке о функционисању услуга, позиције у градском буџету за финансирање локалних услуга, извештаји о раду поменутих сервиса Управа за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту	Управа за социјалну и примарну здравствену заштиту	ЦСР, НВО, корисници донатори, ресорна министарств а, Дирекција за имовину РС		
5.1.4.2 Обезбедити чврст правни оквир и материјално-техничке услове за отварање услуга на локалном нивоу. „бенефицирано становање, предах родитељство, дневни боравак за децу са инвалидитетом,дневни боравак за децу са поремећајем понашања,,	2010-2011 г.	донета Градска одлука о организовању и раду услуге „бенефицирано становање, предах родитељство, дневни боравак за децу са инвалидитетом, дневни боравак за децу са поремећајем понашања,,	потписан уговор са Градом о пружању услуге број корисника којима је пружена услуга.	Извештаји Управе за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту	Управа за социјалну и примарну здравствену заштиту	Дом Душко Радовић, ЦСР, НВО, ресорсно министарство , Дирекција за имовину РС		
5.1.4.3 организовање едукације за професионалце пружаоце будућих услуга деци и младима без	2010-континуирано	добивање лиценце за пружање услуга	организоване најмање 5 тематских едукација за професионалце из	Извештаји Управе за дечију социјалну и примарну	Управа за дечију социјалну и	професионалци из система социјалне заштите и		

родитељског старања			система социјалне заштите, НВО број присутних едуканата, број подељених сертификата осмишљени програми за пружање услуге	здравствену заштиту	примарну здравствену заштиту	НВО ресорно министарство Завод за социјалну политику, УНИЦЕФ, референтне НВО		
5.1.4.4 успостављање међусекторске сарадње свих актера на локалном нивоу у циљу ефикаснијег пружања услуга социјалне заштите	2010 - 2011	побољшање квалитета услуга и ефикасније задовољавање потреба корисника	број потписаних протокола о сарадњи, број одржаних заједничких састанака, записници са састанака, идентификоване особе за сарадњу	Извештаји Управе за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту, записници са заједничких састанака	Управа за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту	ЦСР, Дом Душко Радовић, Дом здравља, МУП, школе, НВО		
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.1.5 Развити услуге за подршку деци која одрастају у ризичним биолошким породицама као превенцију од напуштања од стране родитеља до 2015. године								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средства	
							Постојећа	Потребна
5.1.5.1 успоставити систем подршке биолошкој породици кроз квалитетно осмишљен саветодавни рад	2010 -2011	останак детета у природној средини	број осмишљених програма за подршку деци и родитељима, мањи број деце у институцијама, већи број корисника ван институционалних услуга	Извештаји Управе за социјалну и примарну здравствену заштиту	Управа за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту	ЦСР, Дом Душко Радовић НВО Дом здравља, школе		
5.1.5.2 створити услова за додатну финансијску подршку породицама коју се погођене сиромаштвом, инвалидитетом детета, код многочланих породица и породица где оба родитеља не раде или једнородитељских породица	2011 - надаље	могућност квалитетнијег пружања помоћи ризичним породицама, адекватно задовољавање дечијих потреба у породици, породица материјално оснажена	број породица којима је додељена финансијска помоћ, смањен број деце корисника услуга социјалне заштите	доношење градске одлуке о проширеним облицима финансијске подршке породици	Управа за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту	ЦСР, Градске општине		
5.1.5.3 рад на развоју програма превенције од малолетничке делинквенције, превенција болести зависности, рад на	2011 - надаље	унапређен положај деце која одрастају у ризичним породицама кроз укључивање у програме превенције	број осмишљених програма, број деце која су укључена у програме, број саветодавних	прихваћени програми превенције, извештај о коришћењу услуге	Управа за дечију социјалну и примарну здравствену	ЦСР, Дом, НВО, ЗЗМЗ,		

мотивацији младих и породице да учествују у решавању својих проблема			разговора са родитељима са децом,	превентивног програма	заштиту			
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.1.6 Развијати волонтеризам као својеврсну услугу социјалне патронаже до 2015. године								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
5.1.6.1 успоставити одржив програм подршке породици на терену, кроз развој и унапређење волонтерског рада	2011 – 2015. године	континуиран теренски рад, пружање интервентне саветодавне услуге упућивања и усмеравања породице ка институцијама, или сервисима на локалном нивоу, формиран волонтерски центар	едукован потребан број волонтера за рад на терену	волонтерски програми, извештаји о теренском раду, број кућних посета, извештај вол центра	Управа за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту	НВО, ЦСР месне заједнице, разна удружења		
5.1.6.2 организовати едукацију волонтера за теренски рад и пружање услуге на терену	2011 – 2015. године	едуковани волонтери за обилазак породица, и формиран тимови за социјалну патронажу	број полазника едукације,	стечени сертификати за рад на терену и волонтерски рад	Управа за дечију социјалну и примарну здравствену заштиту	Универзитет у Нишу, НВО, ЦСР, Дом Душко Радовић, ЗЗМЗ		

ПРИОРИТЕТ: 6. УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА РОМСКЕ ДЕЦЕ

СТРАТЕШКИ ЦИЉ: 6.1. Повећање броја ромске деце укључене у образовни систем

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.1.1 Унапредити систем евидентирања података у основним и средњим школама ради праћења успешности и завршетка школовања ромске деце

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
6.1.1.1 Евидентирање података о школовању ромске деце	2010. и континуирано	Смањење осипања ромске деце из система предшколског и школског образовања	Број ромске деце у образовном систему	Подаци школа	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Школска управа Предшколске и школске институције Невладине организације Ромске невладине организације које се баве образовањем		
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.1.2. Праћење учешћа Ромкиња у образовном процесу како би се повећао број ромских девојчица уписаних у школу								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна

6.1.2.1. Евидентирање и праћења стопе редовности похађања наставе и осипања девојчица у току школовања	2010. и континуирано	Повећање похађања наставе	Број ученица ромске националности које заврше разред	Подаци школа	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Школе Предшколска институција Школска управа НВО		
6.1.2.2. Успостављање механизма за доследно спровођење законских мера за обавезно школовање, у складу са законом о основном образовању (уписивање и редовно похађање) женске деце	2010. и континуирано	Успостављен мултисекторски тим (Матич. Служба, ЦСР, Управа за примарну и социјалну заштиту деце, Просветна инспекција, Школска управа, Школе, РНВО) за праћење образовања ромске деце Повећан проценат ромских девојчица у редовном школовању	Број ученица ромске националности које се упишу у школу Број ученица ромске националности које заврше разред Број редовних ученика ромске националности број ромске деце ван образовног система	Подаци школа Извештај мултисекторског тима	Град	Школе Предшколска институција Школска управа НВО		

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.1.3. Укључивање искуства и знања невладиних организација за подршку ромске деце у образовном процесу

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
6.1.3.1 Потписивање локалног протокола о сарадњи и размени информација Школских одбора, Савета родитеља са НВО	2010. и континуирано	Потписан Протокол Укључени представници ромске заједнице преко својих удружења у процес подршке образовању ромске деце	Број укључених представника Број школиских одбора Број укључених школа	Извештај Управе за образовање Подаци школа	Управа за образовање, културу, омладину и спорт Школска управа	Школе Предшколска институција Школска управа НВО		

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 6.2. Подизање мотивације и свести о важности школовању у ромској заједници

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.2.1. Повећање очекивања ромских ученика и ромске заједнице о исходима школовања

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
6.2.1.1 Едукација родитеља о неопходности образовања ромске деце	2010. и континуирано	Повећано свест родитеља ромске деце о неопходности образовања	Број радионица, трибина, индивидуалних разговора, фокус група итд Број породица обухваћен програмом	Подаци школа	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Школе Предшколска институција Школска управа НВО		

Промовисање позитивних модела у широј заједници, кроз медије, издаваштво и наставне и ваннаставне програме	2010. и континуирано	Повећана свест родитеља ромске деце о неопходности њиховог образовања	Број медијских прилога Број штампаних издања специјализованих организација Спроведена кампања за образовање у ромској и широј заједници	Подаци школа, НВО	Управа за образовање, културу, омладину и спорт НВО Медији	Школе Предшколска институција Школска управа НВО		
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.2.2. Подршка родитељима деце у процесу образовања кроз подизање родитељске компетенције								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
6.2.2.1. Ангажовање постојећег акредитованог програма "Школа за родитеље" Центра за социјални рад и других програма НВО за родитеље	2010. и континуирано	Повећана родитељска компетенција	Број родитеља полазника/ца програма	Извештај ЦСР,НВО-а	ЦСР,НВО	Центар за социјални рад,НВО		
СТРАТЕШКИ ЦИЉ: 6.3 Увођење афирмативних мера за перманентно образовање ромске деце								
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.3.1. Социо-економска подршка ромској деци у процесу образовања увођењем афирмативних мера за перманентно образовање ромске деце								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
6.3.1.1 Оснивање Фонда за обезбеђивање стипендија за ученике/це и студенте/киње ромске националности	2010. и континуирано	Ромски ученици добили подршку за наставак школовања	10 основаца завршних разреда 10 средњошколаца/ки кориснике програма стипендија 10 студената/ткиња кориснике програма стипендија	Донета Одлука о осивању фонда	Градско веће Градска скупштина	НВО ромско-женске и ромске организације) Школе, Факултети, РНВО и Савет за људска и мањинска права		
6.3.1.2 Повећање	2010. и	Повећан број ученика/ца	Број ученика и	Извештај		Школе,		

искоришћености средстава из Фонда за обезбеђивање уџбеника ученицима виших разреда основних и средњих школа	континуирано	којима су обезбеђени уџбеници за образовање у вишим разредима	студената који су обухваћени програмима фондова	Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Градско веће Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Факултети, НВО и Савет за људска и мањинска права		
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.3.2. Подршка младим Ромима/кињама необухваћених системом образовања								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
6.3.2.1 Укључивање деце ван школског система у основно образовања и похађање заната и доквалификација за децу и омладину која су прерасла старосну границу за похађање основне школе	2011 – 2015	Повећан број младих који су завршили програм основног образовања Повећан број младих који су завршили програм стручног оспособљавања	Број полазника/ца наставе Број стечених диплома	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт Подаци Народног универзитета Павле Стојковић и НВО-а	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Школа за образовање одраслих, НВО, Канцеларија за младе Народни универзитет Павле Стојковић Савет за људска и мањинска права НСЗ		
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.3.3. Подршка младима мајкама које настављају школовање								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
6.3.3.1 Организовање бесплатних програма дечијих вртића и дневних боравака за децу мајки које настављају школовање	2011. и континуирано	30 деце укључено у програм вртића	Број младих мајки које настављају образовање	Извештај ПУ Пчелица и НВО	Управа за образовање, културу, омладину и спорт ПУ Пчелица	НВО		
СТРАТЕШКИ ЦИЉ 6.4 Унапређење и заштита здравља ромске деце								
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.4.1 : Утврђивање потреба ромске деце за унапређење и заштиту здравља								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
6.4.1.1 Спровођење циљаних	2011 – 2012	Подаци о здравственом	Дефинисан	Извештаји НВО И	Управа за	Дом		

теренских истраживања о здравственом стању и потребама ромске деце ради утврђивања специфичних проблема са којима се сусрећи у процесу здравствене заштите		стању и потребама	репрезентативни узорак Број испитаних ромских родитеља и деце (упитници)	Дома здравља	дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	здравља, Ниш Институт за јавно здравље НВО		
6.4.1.2 Израда програма акција у заштити здравља, на основу утврђених потреба		Израђен програм за заштиту здравља ромске деце Унапређена заштита здравља деце	Број испланираних активности у оквиру циља Број деце која су укључена у активности	Извештаји Управе за здравље	Институт за јавно здравље	Дом здравља, Ниш НВО		

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.4.2 : Унапређење здравствене информисаности код ромске деце

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средства	
							Постојећа	Потребна
6.4.2.1 Спровођење континуиране едукације и информисаности ромске деце о здравственој заштити	2011-2015	Повећана знања ромске деце о њиховим правима на здравствену заштиту	Број ромске деце обухваћених предавањима Тематске области предања Учесталост предавања у одређеном временском периоду	Управа за здравље, Управа за образовање, Подаци Дома здравља ,школа и РНВО-а и здравствених медијатора	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту, Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Дом здравља, Ниш НВО Институт за јавно здравље Општинске управе МЗ МП		
6.4.2.2 Континуирана едукација о правима пацијената и начина за остваривање права на здравствену заштиту и превенцији обољења	2011-2015	Повећана знања ромске деце о њиховим правима на здравствену заштиту и превенцији обољења	Учесталост предавања у одређеном временском периоду	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт Подаци Дома здравља ,школа и	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Дом здравља, Ниш Институт за јавно здравље Општинске управе НВО МЗ ,МП		

				РНВО-а и здравствених				
6.4.2.3. Упознавање са специфичним здравственим афирмативним програмима из законске регулативе везаним за здравствену заштиту маргинализованих група	2011-2015	Створени услови за унапређења здравља деце	Број здравствених радника и деце који су прошли кроз едукацију Број издатих публикација	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт Подаци Дома здравља ,школа и РНВО-а и здравствених	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Дом здравља, Ниш Институт за јавно здравље Општинске управе НВО МЗ , МП		
6.4.2.4 Пројекти подршке и промовисања хигијенских навика кроз обезбеђивање хигијенских средстава за најугроженије	2011-2015	Побољшани услови за заштиту здравља деце	Број реализованих пројеката Број подељених хигијенских пакета	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт Подаци Дома здравља ,школа и РНВО-а и здравствених	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Дом здравља, Ниш Институт за јавно здравље Општинске управе НВО МЗ , МП		

СТРАТЕШКИ ЦИЉ: 6.5. Смањења насиља над ромском децом

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.5.1 Ефикасна и недискриминаторна примена закона и мера заштите ромске деце од насиља у заједници

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
6.5.1.1 Формирати мултисекторске тимове социјалних служби за помоћ у ромским насељима	2010-11	Повећана доступност услуга служби заштите од насиља ромској деци	Одлука о формирању Тима Број интервенција тима	Извештај Мултисекторског савета Извештај ЦСР-а	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и	Савет за људска и мањинска права при Кабинету градоначелника Комисије за родну равноправно		

					спорт ЦСР	ст на градском и општинском нивоу НВО Канцеларија Омбудсамана		
6.5.1.2 Едукација међусекторских тимова за заштиту деце жртава насиља за примену специфичних метода и осетљивости по питању заштите деце од насиља и примена општег и посебних протокола о заштити деце од насиља	2010-2012	Едуковани мултисекторски тимови (Матич. Служба, ЦСР, Управа за примарну и социјалну заштиту деце, ПУ, Тужилаштва, Школска управа, Школе, РНВО) за праћење насиља над децом	Број обучених тимова за рад са ромском децом која трпе насиље	Извештај тимова социјалних служби	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт ЦСР	Савет за људска и мањинска права при Кабинету градоначелника Комисије за родну равноправност на градском и општинском нивоу НВО Канцеларија Омбудсамана ЦСР		
6.5.1.3. Покретање превентивних програма и подршке у области препознавања, спречавања и превладавања насиља у школама и на јавним местима		Покренути програми о праву на живот без насиља и законској регулативи	Број реализованих програма Број деце која су оснажена путем едукација	Извештаји реализације програма	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Управа за образовање, културу, омладину и спорт	ЦСР НВО, Савет за људска и мањинска права при Кабинету градоначелника Комисије за родну равноправност на градском и општинском нивоу Канцеларија Омбудсамана		

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.5.2. Документовање и покретање иницијативе за адекватно реаговање у случајевима насиља								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средства	
							Постојећа	Потребна
6.5.2.1. Потписати мултисекторски (дом здравља, полицијска управа, правосудје, школе) Протокол о опраћењу случајева и реаговању по службеној дужности	2011 – 2015	Повећана видљивост насиља над децо	Потписан Протокол	Документ Протокола	Град Градске управе	Правосудни органи. Дом здравља Школе ЦСР, Тужилаштво, НВО,		
6.5.2.2. Евидентирање и документовање студија случајева	2011 – 2015	Повећан број случајева насиља на које се реаговало	Документ Протокола Број истраживања	Извештаји управе за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту Извештаји Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Правосудни органи. Дом здравља Школе ЦСР, Тужилаштво, НВО,		
6.5.2.3. Укључивање ромске деце у програме за ненасилну комуникацију, и школа без насиља	2011 – 2015	Деца су стекла нова знања о дечијим људским правима и каналима ненасилне комуникације	Број деце која су прошла кроз едукације	Извештаји мултисекторског тима, НВО, ЦСР	Управа за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту	Правосудни органи. Дом здравља Школе ЦСР, Тужилаштво, НВО,		

ПРИОРИТЕТ: 7 ЗАШТИТА ДЕЦЕ ОД ЗЛОСТАВЉАЊА, ЗАНЕМАРИВАЊА, ИСКОРИШЋАВАЊА И НАСИЉА
Стратешки циљ 7.1 Успостављање свеобухватног система заштите деце од злостављања, занемаривања, искоришћавања и развој безбедног окружења у коме ће бити остварено право сваког детета да буде заштићено од свих облика насиља

Специфични циљ 7.1.1 Подизање нивоа свести о насиљу над децом као друштвеном проблему кроз сензибилизацију локалне лаједнице за проблеме заштите деце од свих облика насиља УЗ АКТИВНУ УЛОГУ ДЕЦЕ

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средства	
							Постојећа	Потребна
7.1.1.1 Информисање јавности о узроцима и последицама злостављања, занемаривања и насиља над децом путем кампање	2010 – 2012	Путем кампање информисана и сензибилисана јавност за препознавање и пријављивање злостављања и занемаривања деце	Начини комуникације са јавношћу о проблемима насиља над децом	Извештај Службе за информисање града Ниша, ИКТ, Извештај управе за социјалну заштиту	Управа за социјалну и дечију заштиту Управа за образовање, Управа за омладину	НВО, школе Центар за социјални рад Ученички парламенти		
7.1.1.2 Организовање јавних	2010 – 2012	Информисани млади и деца	Број јавних скупова	Извештај управе	Управа за	НВО, школе		

трибина и предавања на нивоу града и у свим школама		и сензибилисани за препознавање и пријављивање злостављања и занемаривања деце	Број грађана на скуповима	за социјалну заштиту Управе за образовање	социјалну и дечију заштиту Управа за образовање, Управа за омладину	Центар за социјални рад Ученички парламенти		
7.1.1.3 Успостављање ближе сарадње са локалним медијима и стварање могућности за већи утицај	2010 – 2012	Упостављена сарадња са медијима који су информисани и сензибилисани за препознавање и пријављивање злостављања и занемаривања деце	Број медија са којима је успостављена сарадња Број емисија посвећених теми заштите деце од злостављања, занемаривања и насиља	Извештај Службе за информисање града Ниша, ИКТ, Извештај управе за социјалну заштиту	Управа за социјалну и дечију заштиту Управа за образовање, Управа за омладину	НВО, школе Центар за социјални рад		
7.1.1.4 Израда промотивног материјала – плаката, лифлета	2010 – 2012	Оабештавање јавности о проблему злостављања, занемаривања и насиља над децом	Број плаката и лифлета	Служба за информисање града Ниша, ИКТ, Извештај управе за социјалну заштиту	Управа за социјалну и дечију заштиту Управа за образовање, Управа за омладину	НВО, школе Центар за социјални рад		

Специфични циљ 7.1.2 Успостављање међусекторске сарадње за заштиту деце од злостављања и занемаривања и примену Општег и Посебних Протокола о заштити деце од злостављања, занемаривања и насиља

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
7.1.2.1 Формирање мултидисциплинарног тима састављеног од стручњака из различитих сектора и система а који се баве децом на заштити и превенцији злостављањадеце	2010	Осигурана и успостављена мултисекторска сарадња различитих система који се баве децом	Формиран Мултидисциплинарн и тим на нивоу Града, Потписан протокол сарадње Број пријављених случајева. Број заједничких извештаја и информисање о резултатима рада МДТ Број стручњака укључен у рад мултидисциплинарн ог тима Број родитеља укључен у рад Тима	Извештај управе за социјалну заштиту, Управе за образовање, Управе за омладину и спорт	Међусекторски Савет града Ниша за прав детета, Управа за осочијалну заштиту, Управа за образовање,	Центар за социјални рад Школска Управа, Полицијска управа Дом здравља НВО		

7.1.2.2 Формирање службе за интервенцију у кризним ситуацијама	2010 -2011	Осигурена подршка и помоћ у кризним ситуацијама	Број заједничких интервенција.Број заједничких извештаја	Извештај управе за социјалну заштиту,	Међусекторски Савет града Ниша за права детета, Управа за осоцијалну заштиту,			
Специфични циљ 7.1.3 Јачање компетенције стручњака из свих система за превенцију и заштиту деце од занемаривања и злостављања								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
7.1.3.1 Организована континуирана обука за превенцију и заштиту деце од злостављања, занемаривања и насиља	2010 - 2012	Компетентни стручњаци који се баве превенцијом и заштитом деце од насиља, злостављања и занемаривања	Број стручњака обухваћених континуираном обуком	Извештај управе за социјалну заштиту, Управе за образовање, Управе за омладину и спорт	Међусекторски Савет Града Ниша, Управа за осоцијалну заштиту, Управа за образовање,	Центар за социјални рад Школска Управа, Полицијска управа Дом здравља НВО		
7.1.3.2 Јачање партнерства са НВО сектором и укључивање представника ромских НВО које се баве насиљем	2010 – 2012	Успостављена сарадња са НВО сектором у циљу ефикасне борбе на превенцији и заштити деце од насиља, злостављања и занемаривања. Користе се ресурси НВО	Број партнерстава упостављених Број НВО са којима је птписан протокол о сарадњи Број одржаних тематских састанака институција које се баве децом	Извештај управе за социјалну заштиту, Управе за образовање, Управе за омладину и спорт	Међусекторски Савет Града Ниша, Управа за осоцијалну заштиту, Управа за образовање,	Центар за социјални рад Школска Управа, Полицијска управа Дом здравља НВО		
7.1.3.3 Реализација програма обуке за примену Општег и посебних протокола за заштиту деце од злостављања, занемаривања и насиља	2010 – 2012	Општи и посебан протокл се успешно примењују у локалној заједници, Сви актери упозанти са својом улогом и начином деловања и корака при поступању у случају пријављеног злостављања, занемаривања и насиља над децом или међу децом	Број саветовања и радионица Број пријављених случајева	Извештај управе за социјалну заштиту, Управе за образовање, Управе за омладину и спорт	Међусекторски Савет Града Ниша, Управа за осоцијалну заштиту, Управа за образовање,	Центар за социјални рад Школска Управа, Полицијска управа Дом здравља НВО Родитељи		

Специфични циљ 7.1.4.Развој служби и услуга које су засноване на потребама деце жртвама насиља								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
7.1.4.1 Развијање саветовалишта за психосоцијалну подршку жртвама насиља, њихов опоравак и интеграцију и развијање терапијског програма за децу жртве насиља	2010 – 2012	Подршка жртвама насиља и злостављана	Саветовалиште основано број корисника и интервенција Број терапијских програма	Извештај управе за социјалну заштиту, Управе за образовање, Управе за омладину и спорт	Међусекторски Савет Града Ниша, Управа за осоцијалну заштиту, Управа за образовање,	Центар за социјални рад Школска Управа, Полицијска управа Дом здравља НВО родитељи		
7.1.4.2 Формирати службу бесплатне правне помоћи .	2010 – 2012	Успостављен механизам за пружање бесплатне правне помоћи жртви злостављања и насиља	Служба формирана, Број интервенција Број корисника	Извештај управе за социјалну заштиту, Управе за образовање, Управе за омладину и спорт	Међусекторски Савет Града Ниша, Управа за осоцијалну заштиту, Управа за образовање,	Центар за социјални рад Школска Управа, Полицијска управа Дом здравља НВО родитељи		
7.1.4.3 Развијати волонтерски центар	2010 – 2012	Укључени волонтери у програме превенције и раног откривања злостављања и насиља над децом	Волонтерски центар подржан од града Број волонтера укључених у рад центра	Извештај управе за социјалну заштиту, Управе за образовање, Управе за омладину и спорт	Међусекторски Савет Града Ниша, Управа за осоцијалну заштиту, Управа за образовање,	Центар за социјални рад Школска Управа, Полицијска управа Дом здравља НВО родитељи		
7.1.4.4 Формирати клубове за децу	2010 – 2012	Успостављени клубови у граду у којима деца	Број клубова формираних	Извештај управе за социјалну	Међусекторски Савет Града	Центар за социјални		

		квалитетно проводе слободно време и где се развија међу децом ненасилна комуникација, негује толеранција и различитост	Број деце у клубовима Број програма које су деца прошла у клубовима	заштиту, Управе за образовање, Управе за омладину и спорт	Ниша, Управа за осоцијалну заштиту, Управа за образовање,	рад Школска Управа, Полицијска управа Дом здравља НВО родитељи		
7.1.4.5 Отворити Центар за медијацију за децу	2010 – 2012	Успостављен Центар у граду где се развија међу децом ненасилна комуникација, негује толеранција и различитост	Центар за медијацију Број интервенција Број корисника	Извештај управе за социјалну заштиту, Управе за образовање, Управе за омладину и спорт	Међусекторски Савет Града Ниша, Управа за осоцијалну заштиту, Управа за образовање,	Центар за социјални рад Школска Управа, Полицијска управа Дом здравља НВО Родитељи		
7.1.4.6 Равијати програме подршке за подизање капацитета породице нарочито из ризичне популације	2010 – 2012	Оснажене породице из ризичних група за подизање деце	Програми подршке за породице Број породица са децом обухваћен програмима	Извештај управе за социјалну заштиту, Управе за образовање, Управе за омладину и спорт	Међусекторски Савет Града Ниша, Управа за осоцијалну заштиту, Управа за образовање,	Центар за социјални рад Школска Управа, Полицијска управа Дом здравља НВО родитељи		
7.1.4.7 Равити програм за самозаштиту деце од злостављања и насиља	2010 – 2012	Деца оснажена да реагују у случајевима злостављања и насиља	Број програма за самозаштиту деце број деце која су прошла програме број пријављених случајева	Извештај управе за социјалну заштиту, Управе за образовање, Управе за омладину и спорт	Међусекторски Савет Града Ниша, Управа за осоцијалну заштиту, Управа за образовање,	Центар за социјални рад Школска Управа, Полицијска управа Дом здравља НВО родитељи		
7.1.4.8 Креирање програма за ненасилну комуникацију и примену већ акредитованих Програма за превенцију насиља у школи.	2010 – 2012	Примењени и креирани нови програми за ненасилну комуникацију и смањено врашчашко насиље	Број програма за ненасилну комуникацију Број школа у којима су реализовани програми ненасилне комуникације	Извештај управе за социјалну заштиту, Управе за образовање, Управе за омладину и спорт	Међусекторски Савет Града Ниша, Управа за осоцијалну заштиту, Управа за образовање,	Центар за социјални рад Школска Управа, Полицијска управа Дом здравља НВО родитељи		

Специфични циљ 7.1.5. Подстицање деце за учешће и развој у спровођењу програма заштите од насиља								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
7.1.5.1 Подстицање иницијативе деце у организовању кампањ, трибина и округлих столова на тему насиља.	2010. и континуирано	Остварена партиципација деце	Број кампања, трибина Број деце која учествују у кампањи за борбу против насиља.	Извештај управе за социјалну заштиту, Управе за образовање, Управе за омладину и спорт	Међусекторски Савет Града Ниша, Управа за осочијалну заштиту, Управа за образовање,	Центар за социјални рад Школска Управа, Полицијска управа Дом здравља НВО Родитељи Ученички парламенти		
7.1.5.2. Обука о правима деце, за децу и са децом за препознавање и пријављивање насиља.	2010. и континуирано	Деца информисана о својим правима, обучена како да препознају и пријаве насиље	Број обука и врста обука, Број деце која су прошла обуке Број радионица за ненасилну комуникацију у којима учествују деца Број пријављених случајева	Извештај управе за социјалну заштиту, Управе за образовање, Управе за омладину и спорт	Међусекторски Савет Града Ниша, Управа за осочијалну заштиту, Управа за образовање,	Центар за социјални рад Школска Управа, Полицијска управа Дом здравља НВО Родитељи, Ученички парламенти		
7.1.5.3 Подршка у развоју вршњачких тимова, вршњачке медијације	2010. и континуирано	Развијени вршњачки тимови; смањено вршњачко насиље	Број вршњачких едукатора. Број деце која учествују у примени акредитованих програма за превенцију насиља . Број деце која су прошла обуку за вршњачку медијацију.	Извештај управе за социјалну заштиту, Управе за образовање, Управе за омладину и спорт	Међусекторски Савет Града Ниша, Управа за осочијалну заштиту, Управа за образовање,	Центар за социјални рад Школска Управа, Полицијска управа Дом здравља НВО Родитељи Ученички парламенти		
Специфични циљ 7.1.6 .Унапређење система за евидентирање, прикупљање и анализу података (постојање јединствене базе на нивоу града, истраживање о насиљу над децом)								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
7.1.6 1. Развијање јединственог система за евидентирање и праћење случајева насиља у свим секторима.	2010 – 2012	Развијен јединствени систем за евидентирање и праћење случајева насиља у свим секторима	Јединствени систем за евидентирање и праћење случајева насиља над децом Урађена јединствена стандардизована евиденција за све установе.	Извештај управе за социјалну заштиту, Управе за образовање, Управе за омладину и спорт	Међусекторски Савет Града Ниша, Управа за осочијалну заштиту, Управа за	Центар за социјални рад Школска Управа, Полицијска управа Дом здравља НВО		

			Број институција које воде јединствену стандардизовану евиденцију о насиљу. Постојање јединствене базе података Број анкета о присутности насиља и облицима		образовање,	родитељи		
7.1.6.2 Публиковање материјала који се тичу насиља над децом.	2010 – 2012	Сензибилисана и упозната јавност са различитим аспектима насиља над децом	Публикације о насиљу над децом	Извештај управе за социјалну заштиту, Управе за образовање, Управе за омладину и спорт	Међусекторски Савет Града Ниша, Управа за осочијалну заштиту, Управа за образовање,	Центар за социјални рад Школска Управа, Полицијска управа Дом здравља НВО родитељи		
7.1.6.3 Праћење учесталости насиља путем истраживања и промоција резултата	2010 – 2012	Утврђена учесталост и врсте насиља над децом	Истраживања и анализе о учесталости врстама насиља над децом	Извештај управе за социјалну заштиту, Управе за образовање, Управе за омладину и спорт	Међусекторски Савет Града Ниша, Управа за осочијалну заштиту, Управа за образовање,	Центар за социјални рад Школска Управа, Полицијска управа Дом здравља НВО родитељи		

ПРИОРИТЕТ: 8 КВАЛИТЕТНО СЛОБОДНО ВРЕМЕ, КУЛТУРА И СПОРТ

СТРАТЕШКИ ЦИЉ: 8.1 Омогућити квалитетно провођење слободног времена за сву децу

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 8.1.1 Стварање неопходних просторних и техничких услова за квалитетно провођење слободног времена све деце

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
8.1.1.1 Равномерно изградити и опремити дечја игралишта у парковима и стамбеним блоковима, приградским насељима и селима	2015. године	Створени услови за квалитетно провођење слободног времена за сву децу у Нишу	Број уређених дечјих игралишта у стамбеним блоковима Број уређених дечјих игралишта у приградским насељима и селима	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Град Ниш, градске општине, Дирекција за изградњу града			
8.1.1.2 Поставити информативни пано у граду	2011.	Деца и родитељи информисани	Постављен информативни пано	Извештај Управе за образовање,	Град Ниш, градске			

са календаром свих текућих дешавања за децу		могућностима за квалитетно провођење слободног времена		културу, омладину и спорт	општине, Дирекција за изградњу града			
8.1.1.3 Поставити веб портал на сајту Града Ниша са календаром дешавања за децу	2011.	Деца и родитељи информисани о могућностима за квалитетно провођење слободног времена	Постављен веб портал	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Град Ниш, Инфо служба			
8.1.1.4 Осветлити, поправити, и направити нова шеталишта и места за окупљање и дружења деце	2015. године	Створени услови за квалитетно провођење слободног времена за сву децу у Нишу	Број поправљених и осветљених места за окупљање деце	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Град Ниш, градске општине, Дирекција за изградњу града,	ЕПС, Јавно комунално предузеће		
8.1.1.5 Изградити 300 врт	2015. године и даље	Изграђен 300 врт	Направљен 300 врт	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Град Ниш, Дирекција за изградњу града			
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 8.1.2 Стварање техничких и кадровских услова за континуиран рад са децом и за децу								
Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средства	
							Постојећа	Потребна
8.1.2.1 Организовати рад клубова за децу при школама, месним заједницама, социјалним установама, домовима културе, НВО	2015. године и даље	Повећан обухват деце квалитетним програмима у слободно време који су доступни и деци на периферији града и на селу	Број организованих клубова за децу Број деце која су обухваћена радом клубова	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Градске општине, Месне заједнице, Школе и социјалне установе, НВО		
8.1.2.2 Основати и организовати рад Тин центра у Нишу за програме намењене тинејџерима	2015. године и даље	Основан центар намењен тинејџерима у Нишу и на тај начин повећан обухват тинејџера квалитетним програмима у слободно време	Број деце обухваћене Тин центром и број програма	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	НВО		
8.1.2.3 Организовати традиционалне градске манифестације за децу: на пр. маскенбал, дечји вашар, улица „отвореног срца“, изложба дечјих достигнућа на отвореном	2015. године и даље	Повећан број градских манифестација у које су укључена деца	Број манифестација Број деце која учествује у манифестацијама	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Предшколска Установа Пчелица, Дечји културни центар, НВО, школе, ученички парламенти		
8.1.2.4 Организовати бесплатне инклузивне кампове у Дивљанима за	2013. и даље	Организовани инклузивни кампови на којима су на заједничким активностима	Број организованих кампова Број деце која су	Извештај Управе за образовање, културу, омладину	Управа за образовање, културу,	Дечји културни центар,		

време летњег и зимског распуста		укључена деца из маргинализованих група	учествовала на камповима	и спорт	омладину и спорт	школе, НВО		
8.1.2.5 Организовати трибине, округле столове и друге едукативне програме о проблемима и темама које интересују децу	2011. и даље	Повећан степен партиципације деце и њихова информисаност о темама које их посебно интересују	Број деце која су учествовала на едукативним програмима	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	НВО, школе, ученички парламенти		
8.1.2.6 Формирати Савет за децу при Граду који ће водити бригу о питањима деце и прикупљању информација	2011. и даље	Остварена мултисектоска сарадња на нивоу града	. Формиран Савет за децу	Одлука градског већа	Градско веће	школе и ученички парламенти, НВО		
8.1.2.7 Подстицати формирање и рад НВО које ће се искључиво бавити програмима за децу	2011. и даље	Повећани ресурси града за имплементацију програма за децу	Број НВО и број програма за децу	Извештај надлежне градске управе	Градско веће, Мултисекторски савет за децу	школе и установе, ученички парламент		
8.1.2.8 Стално повећавати издвајања за децу из буџета Града и општинских буџета, најмање за 20% сваке године	2011. и даље	Већи број деце обухваћен квалитетним програмима	Повећана издвајања за децу из буџета Града и градских општина	Буџет града Ниша, Завршни рачун града	Градоначелник, Градско веће, Градска скупштина	Градске општине		

Стратешки циљ: 8.2. Унапредити културне садржаје за децу и са децом

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ: 8.2.1 Дати подршку и створити боље услове за организовање културних садржаја

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средства	
							Постојећа	Потребна
8.2.1.1 Повећати позоришну понуду за децу са јефтином или бесплатном улазницом, финансирањем програма различитих носиоца и обезбеђивањем сценског простора по најповољнијој цени	2011. и даље	Повећана културна понуда за децу	Број представа и приказаних сценско-музичких манифестација Број деце која су гледала представе	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Позориште лутака, НВО, школске драмске секције, неформалне групе, појединци		
8.2.1.2 Посебно подржати програме представа „путујућих позоришта“ или других сценско-музичких манифестација које се приказују у приградским и сеоским насељима	2011. и даље	Повећана културна понуда за децу у приградским и сеоским подручјима	Број финансираних програма Број представа и број деце ван Ниша	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Позориште лутака, НВО, школске драмске секције, неформалне групе, појединци		
8.2.1.3 Организовати више фестивала и изложби стваралаштва деце, музичка такмичења, квизове из културе и културног наслеђа	2011. и даље	Обогаћен културни живот у локалној заједници активним доприносом саме деце	Организовани фестивали и изложбе Организована музичка такмичења и квизови	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Дечји културни центар, НВО, школе		

8.2.1.4 Организовати више музичких концерата и филмских пројекција	2011. и даље	Повећан обухват деце квалитетним културним садржајима	Број организованих концерата Број филмских пројекција и број гледалаца	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Дечји културни центар, НВО, Дом Војске		
8.2.1.5 Организовати бесплатне радионице, курсеви, семинаре, итд. у току зимског и летњег распуста	2011. и даље	Повећана понуда садржаја за децу у току летњег и зимског распуста. Деца на квалитетан и садржајан начин проводе слободно време. Мање деце на улици, деца на креативан начин проводе своје време	Број бесплатних програма и број укључене деце	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Дечји културни центар, НВО, школе, клубови		
8.2.1.6 Организовати у вечерњим сатима и у току викенда у свакој сеоској и приградској школи секције и радионице за децу (драмску, фолклорну, музичку, ликовну, филмску...)	2011. и даље	Повећана понуда садржаја за децу у у сеоској и приградској средини. Деца на квалитетан и садржајан начин проводе слободно време. Мање деце на улици, деца на креативан начин проводе своје време.	Број организованих секција у школама 11. Број деце укључене у секције по школама	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Школе, ученички парламент, Савети родитеља НВО		

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ: 8.2.2 Унапредити рад установа на подручју културе и повећати њихове капацитете

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средстава	
							Постојећа	Потребна
8.2.2.1 Орга низовати рад сеоских библиотека или ојачати школске библиотеке у сеоским срединама и приградским насељима	2013. и даље	Повећан библиотечки фонд библиотека у сеоским и приградским срединама. Отворене нове библиотеке у сеоским срединама. Повећан број деце која редовно читају	Број библиотека Број купљених књига Број читалаца	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Дечје одељење Народне библиотеке, Школе		
8.2.2.2 Опремити градске и школске библиотеке књигама на ромском језику	2013. и даље	Градске и школске библиотеке опремљене књигама на ромском језику. Ромска деца имају могућност да позајмљују књиге на матерњем језику	Број књига на ромском језику	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Дечје одељење Народне библиотеке, Школе		
8.2.2.3 Појачати рад Народног музеја и омогућити формирање музејских поставки и изван седишта	2013. и даље	Упозната деца из сеоских средина са музејским поставкама, са културним наслеђем града, начинима на који се чува и преноси.	Формиране музејске поставке које могу бити мобилне	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Народни музеј, Школе		
8.2.2.4 Успоставити трајну	2011. и даље	Успостављена сарадња	Успостављена	Извештај Управе	Управа за	Установе		

сарадњу између установа културе, културних центара амбасада и НВО		установа културе, страних културних центара и НВО ради ефикаснијег рада са децом, обogaње културне понуде за децу, размена.	сарадња између установа, културних центара и НВО	за образовање, културу, омладину и спорт	образовање, културу, омладину и спорт	културе, Француски културни центар, Амерички културни центар, НВО		
---	--	---	--	--	---------------------------------------	---	--	--

Стратешки циљ: 8.3 Омогућити свој деце боље и једнаке могућности за спортско-рекреативне активности
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ: 8.3.1 . Створити техничке и кадровске услове за повећање обухвата деце спортским активностима и њихову равномерну расподелу

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средства	
							Постојећа	Потребна
8.3.1.1 Изградња спортских терена, балон сала и базена	2015. године и даље	Повећани капацитети града за рекреацију деце. Већи проценат деце има прилику да се бави рекреативним активностима	Број изграђених спортских терена и балон сала Број покривених и отворених базена Број корисника спортских објеката	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Дирекција за изградњу града		
8.3.1.2 Изградња трим и бициклических стаза, скејт парка	2015. године и даље	Повећани капацитети града за рекреацију деце. Већи проценат деце има прилику да се бави рекреативним активностима	Број и дужина трим и бициклических стаза Изграђен скејт парк	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Дирекција за изградњу града		
8.3.1.3 Изградња аква парка	2015. године и даље	Изграђен аква парк	Изграђен аква парк	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Дирекција за изградњу града		
8.3.1.4 Осветлити школска игралишта у приградским и сеоским подручјима	2015. године и даље	Деца у сеоским и приградским срединама имају веће могућности за рекреативне активности.	Број осветљених школских игралишта	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Дирекција за изградњу града, школе		
8.3.1.5 Развијати сарадњу између спортских удружења, школских клубова и спортске установе у циљу бољег коришћења расположивих капацитета	2011. и даље	Постојећи капацитети и ресурси града за рекреацију ефикасније се користе. Већи број деце обухваћен рекреативним активностима	Остварена сарадња између спортских установа, савеза и удружења	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	спортски савези, спортске установе и клубови		
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ: 8.3.2 Организовати спортске активности у циљу промоције спорта и рекреације код деце								
Активности	Период	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а)	Одговорна	Партнери	Средства	

	реализације (од-до)			верификације	институција		Постојећа	Потребна
8.3.2.1 Организовати бесплатне рекреативне спортске активности за децу које ће се финансирати из буџета, уз надокнаду реалних трошкова за коришћење физкултурних сала	2012. и даље	Повећан је број деце која се баве рекреативним активностима	Број организованих рекреативних активности и број деце која учествује у њима	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	школе, спортска удружења, клубови, СЦ „Чаир		
8.3.2.2 Организовати масовна такмичења деце у фудбалу, трчању, пливању и др.	2012. и даље	Повећан је број деце која се баве рекреативним активностима и примењују здраве стилове живота	Број такмичења и деце која су учествовала	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	школе, спортска удружења, клубови, СЦ „Чаир“		
8.3.2.3 Организовати посете познатих спортиста деци у школским клубовима, посебно у селима и приградским подручјима	2011. и дље	Промовисане рекреативне активности и здрави стилови живота	. Број реномираних спортиста који су посетили децу на сеоским и приградским теренима	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	Спортски савези и школски клубови, ученички парламент		
8.3.2.4 Организовати бесплатан превоз и купање деце на базенима СЦ „Чаир“ из сеоских и приградских подручја	2012. и даље	Повећан број деце пливача	Број деце која су бесплатно ишла на купање на базен	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	СЦ „Чаир“, школски клубови, школе		
8.3.2.5 Финансирати спортске организације (савезе, клубове) према програмима рада за децу и броју корисника	2011. и даље	Већи број деце се бави рекреативним активностима.	Издвојена средства из буџета Града и градских општина за финансирање рекреативних програма	Извештај Управе за образовање, културу, омладину и спорт	Управа за образовање, културу, омладину и спорт	спортски савези и удружења		

ПРИОРИТЕТ:9. ИНФОРМИСАЊЕ ДЕЦЕ И РОДИТЕЉА

СТРАТЕШКИ ЦИЉ: 9.1 УНАПРЕЂЕНО ИНФОРМИСАЊЕ ЈАВНОСТИ О ПРАВИМА ДЕЦЕ И НАЧИНИМА ЗА ЊИХОВО ОСТАВРИВАЊЕ

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 9.1.1. Успостављен систем укључивања медија у ЛПА за децу Ниша

Активности	Период реализације	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средства	
							Постојећа	Потребна
9.1.1. Успостављање механизма за унапређење начина на који медији третирају ПРИОРИТЕТЕ ЛПА	2011. и даље	- Успостављена комуникација између тимова ЛПА и медија - Укључени локални електронски и писани медији у све сегменте ЛПА	Постојање програма на ТВ и редовних рубрика у штампаним медијим	Потписани протоколи споразуми о сарадњи	Градско веће и Мултисекторски савет за децу	Специјализоване институције, школе, Дом здравља, Полиција		

9.1.2. Увођење програмских, тематских емисија на ТВ и редовних рубрика а у писаним медијима	2011. и даље	Редовни, недељни и дневни ТВ програми и емисије и новинске рубрике и додаци	Укупно време у програмским шемама ТВ и простор у новинама	Програмске шеме, број штампаних текстова	Медијске куће, новине, Савет за праћење ЛПА	Образовне специјализоване и здравствене институције, полиција, Надлежне градске службе и управе		
9.1.3. Едукација новинара за квалитетно праћење ЛПА за децу	2011-2012	Едуковани новинари за праћење приоритетних области ЛПА	Број новинара који се тематски баве свим областима живота деце (приоритети ЛПА)	Извештаји медија, извештаји надлежних институција, савет за децу	Међусекторски савет	Савет за права деце, Надлежна министарства, УНИЦЕФ, ЕУ партнери		
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 9.1. 2. Сензибилисани и информисани грађана, укључујући и децу кроз медијске кампање за унапређења свести јавности о правима детета и важности имплементације ЛПА за децу								
Активности	Период реализације	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификације	Одговорна институција	Партнери	Средства	
							Постојећа	Потребна
9.2.1. Стварање техничких услова за праћење ЛПА	2011 – 2012	Обезбеђене камере и монтажне јединице само за потребе продукције програма намељених ЛПА	Број формираних продукцијских јединица на сталном располагање тимовима за спровођење ЛПА	Купљена опрема	Град Ниш и градске општине, институције система, Надлежна министарства	Град, донатори, ЕУ партнери		
9.2.2. Формирање дечијих новинарских тимова деце (ДЕЦА ЗА ДЕЦУ И О ДЕЦИ)	2011 – даље	Формирани тимови деце за припрему сегментата ТВ програма и писање новинских додатака	Број тимова и деце ангажованих „новинара”, Број урађених емисија, написаних чланака	Програмске шеме, извештаји школа, штампани материјали				
9.2.3. Увођење ЛПА у програм Одсека за журналистику, Фил.Фак	2011- даље	Уведена наставна јединица на одсеку за журналистику (сегмент постојећег наставног плана), Формирани студентски тимови	Број наставних сати, вежби	Извештаји реализацији наставних програма	Савет ЛПА, Факултет журналистике,	Град, Универзитет, - Фил.Фак		
9.2.4. Едукације стручних радника и сарадника у здравству, образовању, судству, и социјалној заштити кроз медијске програме за праћење ЛПА	2011 - даље	Већи број стручних радника из ових области оснажени за квалитетно праћење и реализовање ЛПА	Број емисија, број едукатора,	Програмске шеме, интерни извештаји институција ангажованих едукатора програмима медија	Савет за спровођење ЛПА –град	ТВ, Град, Савет Надлежне институције по приоритетним областима		

9.2.5. Увођење годишње медијске награде за највећи дорпинос на пољу реализованих стратешких циљева ЛПА	2011 - даље	Годишње уручивање награде	Број такмичара	Уручена награда	Град градоначелник, Савет за праћење ЛПА	Медији Институције лок. Самоуправе, актери ЛПА		
--	-------------	---------------------------	----------------	-----------------	--	--	--	--

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 9. 1.3. Успостављање друштвено одговорног пословања и фонда за реализацију ЛПА

Активности	Период реализације	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средства	
							Постојећа	Потребна
9.3.1. Успостављен фонд друштвено одговорних фирми у лок. самоуправи за финансирање сегмената потребних за спровођење ЛПА и доделу награда	2011. и даље	Мобилисано друштвено одговорне компаније и формиран фонд ДОП	Број мобилисаних компанија	Праван документа, финансијски извештаји, број ТВ програма и новинских чланака	Град, Савет за праћење ЛПА, КЛЕР	Градске институције, медији,		
9.3.2. Медијске кампање за праћење друштвено одговорног пословања компанија	2011- даље	Стални програмски /новински сегменти	Број емисија / чланака	Програмске шеме, штампани медији, годипшњи извештаји медијских новинских кућа	Медији, Град, Савет,	Медијске куће, Град, Привредни субјекти /комора /		

ПРИОРИТЕТ: 10 Јачање капацитета града за унапређење положаја деце

СТРАТЕШКИ ЦИЉ: 10.1 успостављање мултисекторске сарадње у решавању проблема деце у граду

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 10.1.1 Успостављен систем мониторинга и евалуације примене ЛПА за децу Ниша до 2011.

Активности	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Средство(а) верификаци-је	Одговорна институци-ја	Партнери	Средства	
							Постојећа	Потребна
10.1.1.1 Именован Мултисекторски савет за ЛПА за децу који ће пратити и контролисати примену ЛПА	2011. и даље	Остварена мултисекторска сарадња на нивоу града и формирано тело које ће пратити и контролисати примену ЛПА за децу.	Формиран Мултисекторски савет за децу	Одлука градског већа	Градско веће	школе и ученички парламенти, НВО, Градски савет родитеља		
10.1.1.2 Именован координатор за имплементацију ЛПА за децу	2010.		Координатор за ЛПА за децу	Одлука градског већа	Градско веће			
10.1.1.3 Подстицати формирање и рад НВО које ће се бавити програмима за децу	2011. и даље	Повећани ресурси града за имплементацију програма за децу	Број НВО и број програма за децу	Извештај надлежне градске управе	Градско веће, Мултисекторски савет за децу	школе и установе, ученички парламент		
10.1.1.4 Успоставити нове буџетске линије усмерене на реализацију ЛПА за децу	2011. и даље	Већи број деце обухваћен квалитетним програмима на заштити права детета	Повећана издвајања за децу из буџета Града и градских општина	Буџет града Ниша, Завршни рачун града	Градоначелник, Градско веће, Градска скупштина	Градске општине		

<p>10.1.1.5 реализације средстава на годишњем нивоу</p>	<p>Праћење алоцираних средстава на годишњем нивоу</p>	<p>2011-2015</p>	<p>Успостављено годишње праћење наменске реализације средстава алоцираних за спровођење мера из ЛПА</p>	<p>Укупни реализације алоцираних средстава, % реализације алоцираних средстава у свакој релевантној градској управи, Ниво оствареног наменског трошења средстава</p>	<p>Годишњи финансијски извештаји релевантних градских управа и других институција, Извештаји Независне ревизорске институције</p>	<p>Релевантне градске управе</p>	<p>Градско веће, НВО сектор, приватни/бизнис сектор, медији</p>	
--	--	------------------	---	--	--	----------------------------------	--	--